

Godkendelse efter lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. § 16 a, stk. 2

Fortsat anvendelse af staldanlæg m.v. til søer og produktion af smågrise samt opsætning af en klimacontainer

Lundenæs, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg

*Ansøgning nr. 229983
Lolland Kommune, Teknik og Miljø
Fruegade 7, 4970 Rødby
Meddelt den 8. december 2022*

DATABLAD

Titel:

Godkendelse efter lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. § 16 a, stk. 2 - Fortsat anvendelse af staldanlæg m.v. til søer og produktion af smågrise samt opsætning af en klimacontainer – Lundenæs, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg

 Lovgivning:

- Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven)
- Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse nr. 2225 af 27. november 2021 om godkendelse og tilladelse til husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen)

Dato for afgørelsen:

8. december 2022

Ansøger:

Morten Tambour, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg

CVR nr.:

34249318

CHR nr:

110877

Ejendoms nummer:

3600002840

Matrikelnummer staldanlæg:

3e Skovby By, Halsted

Kontaktperson angående driften:

Morten Tambour

Ansøgers konsulent:

Miljø og Natur v/Jakob Altenborg

Godkendelses- og tilsynsmyndighed:

Lolland Kommune, Teknik- og Miljømyndighed, Fruegade 7, 4970 Rødby

Sagsbehandler:

Natur- og miljø sagsbehandler Catarina Jensen

Kvalitetssikring:

Miljø sagsbehandler Martin Westen

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	1
Indholdsfortegnelse	2
1. Ansøgning, godkendelse og vilkår	4
1.1 Ansøgningen om miljøgodkendelse	4
1.2 Samlet vurdering og afgørelse.....	4
1.3 Vilkår	4
1.4 Denne godkendelse	9
1.5 Miljøkonsekvensrapport.....	9
1.6 Biaktivitet.....	9
1.7 Grænseoverskridende virkning	9
1.8 Offentlighed og klagevejledning	9
1.9 Meddelelsespligt ved ændringer, ejerforhold og uheld	12
1.10 Gyldighed og andre tilladelser eller godkendelser.....	12
1.11 Retsbeskyttelse, revurdering og BAT konklusioner	13
2. Beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgte	14
2.1 Husdyrhold, stalde og produktionsareal.....	14
2.2 Miljøteknologi i stalde.....	17
2.3 Husdyrgødning produktion, opbevaring og håndtering.....	18
2.4 Klimacontainer.....	19
2.5 Energiforbrug.....	20
2.6 Vandforbrug.....	21
2.7 Ventilation.....	22
3. Beliggenhed og de landskabelige værdier	23
3.1 Afstandskrav, bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger m.v.	23
3.2 Planmæssige forhold og beplantning	26
4. Ammoniak	31
4.1 Ammoniak fra anlægget	31
4.2 Ammoniak, renere teknologi og BAT krav ammoniak.....	31
4.3 Ammoniakfølsomme lokaliteter	33
4.4 Ammoniak og særligt beskyttede dyre- og plantearter	37
4.5 Ammoniak og internationale naturbeskyttelsesområder.....	40
5. Jord, grundvand og overfladevand.....	41
5.1 Jord og grundvand.....	41
5.2 Spildevand og overfladevand.....	41

6. Forurening fra anlægget.....	44
6.1 Lugt.....	44
6.2 Skadedyr	46
6.3 Kemikalier og olie	47
6.4 Affald og kadaver	48
6.5 Støj og vibrationer	51
6.6 Transport.....	54
6.7 Andre påvirkninger.....	56
Lys.....	56
Støv.....	56
Den primære støvkilde er støv fra ventilationsanlæg. Der er overbrusning i alle stalde, som reducerer støvproduktionen.	56
7. Egenkontrol	58
8. Krav i forhold til IE-direktivet samt miljøkonsekvensrapport.....	60
8.1 Foranstaltninger ved ophør.....	60
8.2 Forebyggelse af - og beredskab ved uheld.....	61
8.3 Valg af bedst tilgængelige teknik (BAT)	62
8.4 Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger.....	63
8.5 Beskrivelse af det ansøgte og ikke teknisk resume	63
8.7 Udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten.....	64
9. Bilag.....	65
Bilag 1 Miljøkonsekvensrapport.....	66
Bilag 2 Produktionsarealer	67
Bilag 3 Beredskabsplan.....	68

1. ANSØGNING, GODKENDELSE OG VILKÅR

I dette kapitel beskrives det ansøgte, og her er den samlede vurdering og afgørelse samt godkendelsens vilkår og beskrivelse af offentlighed samt juridiske forhold omkring godkendelsen.

1.1 ANSØGNINGEN OM MILJØGODKENDELSE

Der er på ejendommen Lundenæs, Kragemosevej 2 (Langesøvej 3A) – herefter kaldet Lundenæs - søgt om, at sobesætning og produktion af smågrise i eksisterende staldanlæg med tilhørende gyllebeholder og anlæg til foder samt opsætning af en klimacontainer til smågrise miljøgodkendes efter husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2.

Denne godkendelse er udarbejdet ud fra oplysningerne i den elektroniske ansøgning, samt ansøgers miljøkonsekvensrapport, der fremgår af bilag 1.

Ansøgning sker ved at bruge Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem, hvor ansøger indtaster placering af stalde og anlæg til husdyrgødning samt oplyser produktionsareal, staldtype, dyretype og evt. foranstaltninger til reduktion af ammoniak og/eller lugt. Ud fra disse oplysninger beregnes i systemet ammoniak emission og deposition samt lugt hos naboer.

1.2 SAMLET VURDERING OG AFGØRELSE

Lolland Kommune meddeler hermed jf. husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2 godkendelse til på ejendommen Lundenæs, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg til fortsat brug af svinestalde og gyllebeholder til sobesætning og produktion af smågrise på baggrund af ansøgers oplysninger og på betingelse af, at godkendelsens vilkår overholdes.

Der gives desuden miljøgodkendelse til opsætning af en klimacontainer, der vurderes nødvendig for ejendommens fortsatte drift.

Ejendommen vurderes ikke at være hverken teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Det er Lolland Kommunes samlede vurdering jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 34, at det ansøgte kan gennemføres uden væsentlig virkning på miljøet i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

1.3 VILKÅR

2.1 Husdyrhold, stalde og produktionsareal

1. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 1 med et produktionsareal på 541 m² må anvendes til hold af søer – diegivende - i kassestier med delvist spaltegulv.

2. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 2 med et produktionsareal på 229 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige – individuelt opstaldet med delvist spaltegulv.
3. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 3 med et produktionsareal på 652 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
4. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 1 med et produktionsareal på 240 m² må anvendes til hold af smågrise i toklimastald med delvist spaltegulv.
5. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 2 med et produktionsareal på 320 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
6. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 3 med et produktionsareal på 320 m² må anvendes til hold af slagtesvin på delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv).
7. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "drægtighedsstald" med et produktionsareal på 1011 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
8. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "farestald" med et produktionsareal på 1227 m² må anvendes til hold af søer – diegivende - i kassestier med delvist spaltegulv.
9. Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "klimacontainer" med et produktionsareal på 78 m² må anvendes til hold af smågrise i toklimastald med delvist spaltegulv.

2.3 Husdyrgødning produktion, opbevaring og håndtering

10. Ejendommens gyllebeholder på 4.476 m³ og fortank på 40 m² (se kort 2.1.1) må anvendes til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle.
11. Det skal på et hvert tidspunkt kunne dokumenteres, at der er tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle.
12. Gyllebeholdere må først omrøres umiddelbart, inden der skal flyttes gylle fra beholderne.
13. Påfyldning af gyllevogne eller montering af slangeudlæg skal forgå på en støbt plads, hvor evt. spild kan opsamles eller ledes til gyllebeholder via pumpebrønd, eller påfyldningen af vognene skal ske med maskiner, hvor spild ikke er muligt, eller slangeudlæg skal ske, så spild ikke er muligt.
14. Det skal sikres, at drænvand fra omfangsdræn om gyllebeholdere ikke kan ledes til dræn eller vandløb.

2.4 Klimacontainer

15. Der kan ved denne godkendelse opstilles en klimacontainer med delvist spaltegulv på 78 m² med den placering, der fremgår af kort 2.1.4.
16. Gylle fra containeren afledes til ejendommens fortank og gyllebeholder.

2.6 Vandforbrug

17. Ved vandforsyning af besætningen og ved rengøring af stalde, skal der være fokus på minimering af vandforbruget.

2.7 Ventilation

18. Ventilationssystemerne skal anvendes og vedligeholdes efter producentens anvisninger, herunder serviceres mindst 1 gang årligt.
19. Ventilatorer skal kontrolleres og rengøres inden hver indsætning af nyt hold dyr.
20. Nødventilation af samtlige stalde og sektioner skal kunne ske manuelt.

3.2 Planmæssige forhold og beplantning

21. Den nuværende beplantning om ejendommen skal bevares og vedligeholdes og suppleres, så udseendet af beplantningen bevares – se markeret beplantning på kort 3.2.2.
22. Stald og øvrige anlæg skal ved reovering og vedligeholdelse holdes i samme farver og materialer som den nuværende stald og de nuværende anlæg.

6.1 Lugt

23. Stalde og fodringsanlæg skal renholdes, således at lugt fra det samlede anlæg begrænses mest muligt.

6.2 Skadedyr

24. Der skal være en sikringsaftale med et autoriseret firma til forebyggelse af rottetilhold på ejendommen.
25. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Aarhus Universitet.
26. Øvrig bekæmpelse af skadedyr på ejendommen skal ske efter retningslinjer fra Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Aarhus Universitet.

6.4 Affald og kadaver

27. Store kadaver skal opbevares på fast plads under kadaverkappe, mens mindre kadaver skal opbevares i lukket container.
28. Kadaverplads og –kappe samt container til kadaver skal renholdes, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

6.5 Støj og vibrationer

29. Driften af ejendommen må hos naboer ikke give anledning til støj, der overstiger de på enhver tid vejledende grænseværdier i Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra landbrug.
30. Såfremt Lolland Kommune ved en orienterende støjmåling vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser er overskredet, skal der gennemføres en støjkortlægning af et autoriseret firma efter Miljøstyrelsens retningslinjer. Støjkortlægningen skal bekostes af ejendommens ejer eller driftsherre og skal - undtagen opfølgende målinger - maksimalt ske 1 gang årligt.
31. Er den vejledende støjgrænse overskredet, skal der ske afhjælpende foranstaltninger, og en ny støjkortlægning skal dokumentere, at støjgrænsen efterfølgende er overholdt.

6.6 Transport

32. Senest 1 år fra denne godkendelse er meddelt, skal udmunding af ind- og udkørsel fra Lundenæs til langesøvej være flyttet mindst 25 m mod syd målt fra midten af ind- og udkørslen.

7. Egenkontrol

33. Denne tilladelse skal være let tilgængelig på ejendommen som trykt eksemplar eller elektronisk.
34. Nedenstående dokumentation og aflæsninger skal gemmes på bedriften i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndigheden, hvis denne ønsker det.

Husdyrgødning produktion, opbevaring og håndtering (afsnit 2.3)

35. Som dokumentation for, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til den på ejendommen producerede gylle, skal der foreligge effektivitetskontrol eller andet til dokumentation af antal dyr på stald, samt evt. aftaler om levering af gylle til andre ejendomme.

Energiforbrug (afsnit 2.5)

36. Der skal på ejendommen ske månedlige aflæsninger af elforbrug i staldanlæg.

Vandforbrug (afsnit 2.6)

37. Der skal på ejendommen ske månedlige aflæsninger af vandforbrug i staldanlæg.
38. Er vandforbruget i en måned større end forventet, skal årsagen klarlægges og noteres i en logbog.

Ventilation (afsnit 2.7)

39. Som dokumentation for rengøring og vedligeholdelse samt service af ventilationsanlægget skal der føres logbog.

Skadedyr (afsnit 6.2)

40. Som dokumentation for sikringsaftale til forebyggelse af rottetilhold skal der foreligge en sikringsaftale.

Affald (afsnit 6.4)

41. Som dokumentation for aflevering af affald skal der foreligge kvitteringer for aflevering af affald, miljøfarligt affald og kadaver.

Forebyggelse af uheld og beredskab ved uheld (afsnit 8.2)

42. Til dokumentation af at beredskabsplanen er vurderet og evt. opdateret skal seneste vurdering og evt. opdatering fremgår af planen.

8.1 Foranstaltninger ved ophør

43. Ved ophør af svineproduktion på ejendommen skal stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg og fodersiloer tømmes og rengøres, udtjent inventar og udstyr skal bortskaffes, almindeligt affald og miljøfarligt affald skal bortskaffes efter gældende regler, foderanlæg skal tømmes og husdyrgødning køres ud på markarealer.

8.2 Forebyggelse af- og beredskab ved uheld

44. Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af en beredskabsplan på bedriften.
45. Beredskabsplanen skal af den ansvarlige for driften årligt vurderes og evt. opdateres.
46. Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen og dens indhold, samt vide, hvor den er tilgængelig.

1.4 DENNE GODKENDELSE

Denne godkendelse er opbygget kapitler i henhold til de punkter, som Lolland Kommune skal vurdere og om nødvendigt stille vilkår til jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 34, stk. 1 og § 36, stk. 1. Godkendelsen tager udgangspunkt i den elektroniske ansøgning samt ansøgers miljøkonsekvensrapport, der fremgår af bilag 1.

I hvert af kapitlerne 2 – 6 er Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering af oplysningerne i den elektroniske ansøgning og i ansøgers oplysninger samt evt. de nødvendige vilkår for den ansøgte drift. Vilkårene fremgår af de enkelte afsnit og er samlet i foregående afsnit 1.3.

Kapitel 7 indeholder beskrivelse, vurdering samt vilkår om dokumentation og egenkontrol jf. vurderinger og vilkår i tidligere kapitler.

Kapitel 8 indeholder vurdering af særlige krav til husdyrbrug omfattet af IE direktivet samt vurdering af ansøgers miljøkonsekvensrapport, der er en del af ansøgningsgrundlaget.

Kapitel 9 omfatter bilag til godkendelsen.

1.5 MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til den af ansøger fremsendte miljøkonsekvensrapport, der indgår som bilag 1 i denne godkendelse.

1.6 BIAKTIVITET

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er biaktiviteter knyttet til den ansøgte drift.

1.7 GRÆNSEOVERSKRIDENDE VIRKNING

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er grænseoverskridende virkning ved den ansøgte drift.

1.8 OFFENTLIGHED OG KLAGEVEJLEDNING

Høring af ansøgning om miljøgodkendelse

Jf. husdyrbrugloven § 55, stk. 2 er ansøgning om miljøgodkendelsen den 26. april 2022 annonceret på Lolland Kommunes hjemmeside.

Frist for bemærkninger til ansøgningsmaterialet eller udkast til miljøgodkendelse var den 17. maj 2022.

Der kom i den anledning ingen henvendelser.

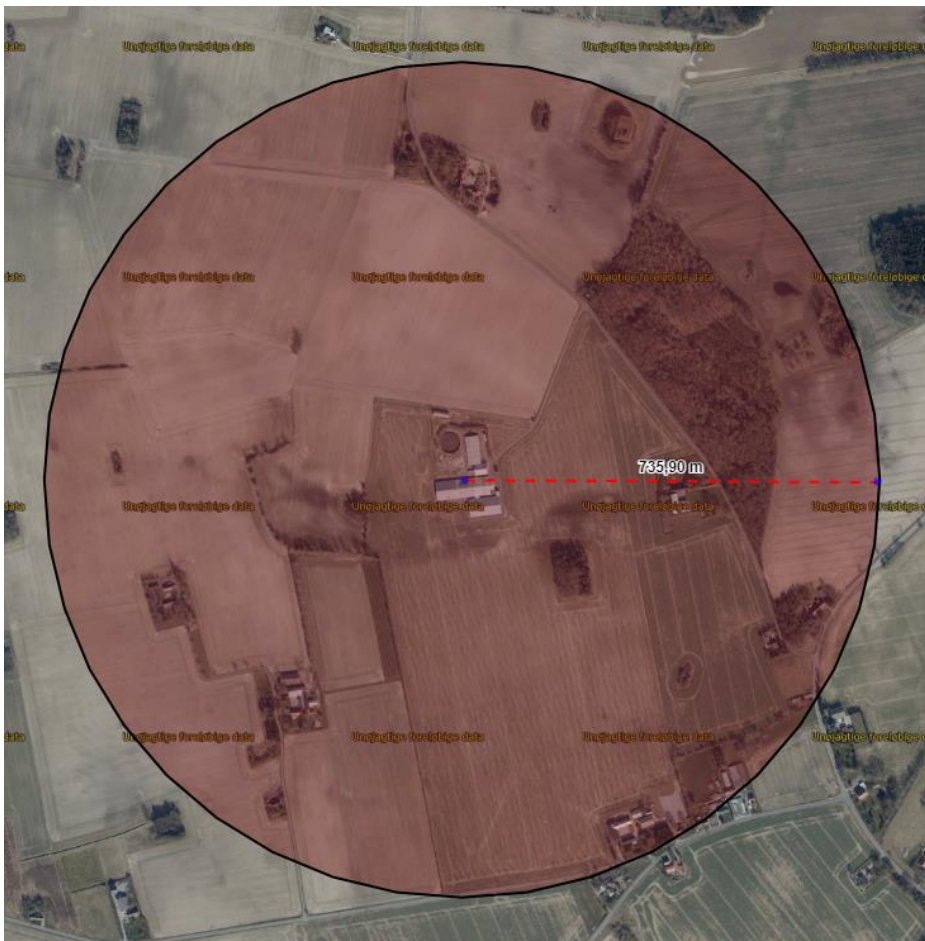
Høring om udkast til miljøgodkendelse

I perioden fra den 3. november 2022 til den 4. december 2022 blev udkast til denne godkendelse sendt i høring hos ansøger samt annonceret på Lolland Kommunes hjemmeside.

Relevante naboer, der betragtes som parter i sagen, er hørt i samme periode.

Naboerne omfatter ejer og lejer af ejendomme, som ligger indenfor den i ansøgningen beregnede konsekvenszone¹. Zonen er beregnet til at være 736 m fra et i ansøgningen beregnet lugtcentrum.

Det er kommunens vurdering, at der ikke er naboer udenfor konsekvenszonen, der blive berørt væsentligt, og derfor er parter i sagen og dermed skal høres.

Kort 1.6.1 Konsekvenszone for berørte naboer i forhold til lugt fra Lundenæs

¹ "Konsekvensområde" er det område inden for hvilket, at man periodevis kan udsættes for væsentlige gener i form af lugt fra staldanlæg og gødningsopbevaringsanlæg på en given ejendom med husdyrproduktion. Området beregnes i det elektroniske ansøgningssystem sammen med beregning af lugt for enkelt bolig i landzone, samlet bebyggelse og byzone ud fra et beregnet lugtcentrum.

Der er i høringsperioden ikke fremkommet bemærkninger eller spørgsmål. Udkast til godkendelse er derfor ikke ændret.

Naboer, der er hørt om udkast til godkendelsen, er orienteret om den endelig godkendelse samt om muligheden for at klage over afgørelsen.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet ifølge Husdyrbruglovens § 76, stk. 1.

Klagefrist

Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at afgørelsen er offentliggjort, hvilket er sket den 9. december 2022.

En klage over denne afgørelse skal derfor indgives senest den 6. januar 2023.

Hvem er klageberettigede

Klageberettigede er alle med en væsentlig individuel interesse i afgørelsen samt en række organisationer fastlagt i loven – se nedenstående.

Sådan klager du

Du klager via klageportalen, som du finder via [Nævnenes Hus](#). Du logger på klageportalen med Nem-ID eller Mit-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Lolland Kommune via klageportalen.

Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Lolland Kommune. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sendes klagen videre til behandling i nævnet. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Lolland Kommune giver besked til den, som har fået denne afgørelse, om at den er blevet påklaget.

Opsættende virkning

Ifølge Husdyrgodkendelsesloven § 81, stk. 1 har en klage over denne afgørelse ikke opsættende virkning, medmindre klagenævnet bestemmer andet.

Civilt søgsmål

Hvis afgørelsen ønskes prøvet ved domstolene, skal søgsmål jf. Husdyrgodkendelsesloven § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Godkendelsen er fremsendt til følgende:

- Morten Tambour, Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg
- Jakob Altenborg – Miljø og Natur – jakob@miljoeognatur.dk
- Styrelsen for Patientsikkerhed – trost@stps.dk
- Danmarks Naturfredningsforening (DN) – dnlolland-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd – husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF) – natur@dof.dk, lolland@dof.dk
- Danmarks Sportsfisker Forbund – post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Fiskeriforening – mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen – nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Friluftsrådet – fr@friluftstraadet.dk
- Friluftsrådet Storstrømmen – storstroem@friluftstraadet.dk
- Dansk Botanisk Forening – kontor@botaniskforening.dk

1.9 MEDDELELSESPLOGT VED ÆNDRINGER, EJERFORHOLD OG UHELD

Alle ændringer og udvidelse af driften og produktionen på Lundenæs, der ligger ud over det, der er givet mulighed for med denne godkendelse, skal forelægges Lolland Kommune til vurdering af, om ændringen eller udvidelsen kræver en ny – eller tillæg til godkendelse eller er anmeldelsespligtig.

Den driftsansvarlige skal desuden underrette Lolland Kommune, såfremt der sker ejerskifte eller udskiftning af den driftsansvarlige, eller hvis husdyrproduktionen hel eller delvis ophører i en periode.

Lolland Kommune skal ligeledes underrettes, såfremt der er hændelser på ejendommen, som har væsentlig miljømæssig betydning.

1.10 GYLDIGHED OG ANDRE TILLADELSER ELLER GODKENDELSER

Lolland Kommune meddelte i februar 2016 miljøgodkendelse til et nærmere fastsat dyrehold af søer og produktion af smågrise i de nuværende staldanlæg og til brug af den nuværende gyllebeholder.

Denne godkendelse skal være fuldt udnyttet senest 6 år efter den er meddelt – ellers bortfalder dele af godkendelsen jf. reglerne i husdyrbrugloven.

Hvis godkendelsen efterfølgende ikke udnyttes fuldt ud i 3 på hinanden følgende år, bortfalder dele af godkendelsen jf. reglerne i husdyrbrugloven.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i lovgivningen, selvom disse regler kan være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Lolland Kommune gør desuden opmærksom på, at det er ansøgers eget ansvar at indhente evt. andre relevante tilladelser og dispensationer efter anden lovgivning.

Det er desuden ansøgers eget ansvar at kontakte Lolland Vandforsyning angående muligheden for evt. øget levering af vand til bedriften.

1.11 RETSBESKYTTELSE, REVURDERING OG BAT KONKLUSIONER

Med denne godkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Jf. husdyrbrugloven § 40, stk. 2 kan Lolland Kommune under særlige omstændigheder dog meddele forbud eller påbud før de 8 år er forløbet.

Da der er tale om et husdyrbrug omfattet af IE-direktivet, skal husdyrbrugets miljøgodkendelse regelmæssigt tages op til revurdering, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 39. Den første regelmæssige revurdering skal foretages, når der er forløbet 8 år efter denne godkendelse er meddelt, eller inden for en fastsat tidsfrist, når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en ny BAT-konklusion, der vedrører husdyrbrugets drift.

De hidtil meddelte BAT konklusioner er indarbejdet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Som følge af dette har Lolland Kommune vurderet – og stillet vilkår om en række specifikke forhold jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen §§ 35 og 36.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er der desuden en række bestemmelser, som brug omfattet af IE-direktivet skal overholde ud over de særlige vilkår, som Lolland Kommune stiller i denne godkendelse, hvilket fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kapitel 7 (§§ 42-51).

Her kan særlig nævnes følgende forhold:

- Miljøledelse
- Beredskabsplan
- Fodringskrav

Der skal desuden ske en årlig indberetning til Lolland Kommune af følgende forhold:

- Logbøger for eventuel miljøteknologi (f.eks. gyllekøling)
- Dokumentation for miljøledelsessystem
- Logbog over gennemførte kontroller
- Dokumentation for overholdelse af fodringskrav.

Lolland Kommune den 8. december 2022

Catarina Jensen
Natur- og miljøsagsbehandler

2. BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE

I dette kapitel beskrives stalde og dyrehold, husdyrgødning samt andre driftsforhold af miljømæssig betydning.

2.1 HUSDYRHOLD, STALDE OG PRODUKTIONSAREAL

Ansøgers oplysninger

Der er tale om en ejendom med søer. Produktionsarealet udgør samlet 4618 m² nettoareal til grise. Alle stalde til grise er indrettet med delvise spaltegulve.

De enkelte staldafsnit er opdelt og opmålt efter om afsnittet er adskilt forureningsmæssigt fra andre afsnit. Herefter er anvendt staldenes nettoareal. Nettoarealerne er beregnet ved at udregne størrelsen på en sti og derefter beregne det samlede stiareal. Denne metode vurderes at give det mest korrekte nettoareal.

Kort 2.1.1 Kort fra den elektroniske ansøgning med placering af anlæg

Stald navn	Dyretype og staldsystem	Areal ansøgt (m ²)	Areal Nudrift (m ²)	Areal 8-årsdrift (m ²)
Sostald	Søer Delvist spaltegulv	1422	1422	1422
Drægtighedsstald	Søer Delvist spaltegulv	1011	1011	-
Farestald	Søer Delvist spaltegulv	1227	1227	-
Polte/gylte	Søer Delvist spaltegulv	320	320	-
Polte/gylte	Slagtesvin Delvist spaltegulv	320	320	-
Polte/gylte	Smågrise Delvist spaltegulv	240	240	880
Klimacontainer	Smågrise* Delvist spaltegulv	78	-	-

* Bruttoareal

Tabel 2.1.2 Ansøges oplysninger om produktionsareal – jf. ansøgers tegninger i bilag 2

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Da der er søgt om et produktionsareal med mere end 750 stipladser til søer, er det et brug omfattet af IE-direktivet, hvor der gælder særlige regler for ansøgning, miljøgodkendelse og drift. Der stilles derfor heller ingen vilkår om maksimalt antal søer på stald eller maksimal produktion af smågrise.

Lolland Kommune skal alene give tilladelse til den ansøgte type dyr i de ansøgte stalde.

Lundenæs – Husdyrgodkendelse efter husdyrbrugloven § 16 a – dateret den 8. december 2022

Staldtype	Kildehøjde	Ventilation	Størrelse
Sostald	6 m	Mekanisk ventilation	1982 m ²
Oversigt over dyretyper og produktionsarealer			
(#463454) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 541 m ²
(#463453) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 229 m ²
(#463452) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 652 m ²
Samlet produktionsareal udgør	71.7 %		1422 m²
Polte/gylte	6 m	Mekanisk ventilation	1141 m ²
Oversigt over dyretyper og produktionsarealer			
(#463464) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 240 m ²
(#463463) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 320 m ²
(#463461) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 320 m ²
Samlet produktionsareal udgør	77.1 %		880 m²
Drægtighedsstald	6 m	Mekanisk ventilation	1138 m ²
Oversigt over dyretyper og produktionsarealer			
(#463468) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 1011 m ²
Samlet produktionsareal udgør	88.8 %		1011 m²
Farestald	6 m	Mekanisk ventilation	1550 m ²
Oversigt over dyretyper og produktionsarealer			
(#463470) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i...	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 1227 m ²
Samlet produktionsareal udgør	79.2 %		1227 m²
Klimacontainer	3 m	Mekanisk ventilation	78 m ²
Oversigt over dyretyper og produktionsarealer			
(#463472) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv BAT-forudsætning: Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	Antal måneder på græs: 0	Miljøteknologi: Ingen	Udgør: 78 m ²
Samlet produktionsareal udgør	100.0 %		78 m²

Tabel 2.1.3 Tabel fra den elektroniske ansøgning over produktionsarealerne

Vilkår

- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 1 med et produktionsareal på 541 m² må anvendes til hold af søer – diegivende - i kassestier med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 2 med et produktionsareal på 229 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige – individuelt opstaldet med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "sostald" staldafsnit 3 med et produktionsareal på 652 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 1 med et produktionsareal på 240 m² må anvendes til hold af smågrise i toklimastald med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 2 med et produktionsareal på 320 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "polte og gylte" staldafsnit 3 med et produktionsareal på 320 m² må anvendes til hold af slagtesvin på delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv).
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "drægtighedsstald" med et produktionsareal på 1011 m² må anvendes til hold af søer – golde og drægtige - løsgående med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "farestald" med et produktionsareal på 1227 m² må anvendes til hold af søer – diegivende - i kassestier med delvist spaltegulv.
- Den på kort 2.1.1 og tabel 2.1.3 viste stald kaldt "klimacontainer" med et produktionsareal på 78 m² må anvendes til hold af smågrise i toklimastald med delvist spaltegulv.

2.2 MILJØTEKNOLOGI I STALDE

Ansøgers oplysninger

Der er ikke miljøteknologi med i den ansøgte drift.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger, da det vurderes at både BAT ammoniak (afsnit 4.2), ammoniak til natur (afsnit 4.3, 4.4 og 4.5) samt lugt til naboer (afsnit 6.1) er overholdt i den ansøgte drift.

Der stilles ingen vilkår.

2.3 HUSDYRGØDNING PRODUKTION, OPBEVARING OG HÅNDBETING

Ansøgers oplysninger

Gyllebeholderen er etableret således at bund og vægge er tætte, og den kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholder tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion.

Gyllevognene vil fyldes med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllespild i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøfremstillede måde at fylde gyllevognen.

Samlet vurderes gylleopbevaringen at leve op til BAT

Der er en samlet opbevaringskapacitet på ejendommen på 4.500 m³, som udgøres af 1 gyllebeholder på 4.500 m³, hertil kommer lejet kapacitet og kapacitet i gyllekanalerne. Det vurderes ud fra normtal 2020, at der under normale forhold produceres ca. 650 m³/md husdyrgødning på ejendommen. Det vurderes således at der på ejendommen er tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Beregningen er foretaget med udgangspunkt i 1300 søer, 500 polte og 4800 smågrise.

Udbringning af husdyrgødning bliver foretaget efter de gældende generelle regler ift. indhold af fosfor, kvælstof og zink. Gyllen vil i øvrigt indeholde vand og fodersplid mm. Disse forhold er der i de generelle regler taget højde for og det vurderes derfor at udbringningen af gylle lever op til disse generelle regler.

Vurdering

Samlet vurderes gylleopbevaringen og håndteringen af gylle at leve op til BAT, herunder følges generel lovgivning på området.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Som udgangspunkt finder Lolland Kommune gældende lovgivning om opbevaring og håndtering af gylle for tilstrækkelig.

Ud fra ansøgers beregninger og oplysninger om lejet kapacitet, er det Lolland Kommunes vurdering, at der er tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle, samt til vaskevand og drikkevandsspild.

Da der er tale om godkendelse af et produktionsareal, hvor dyreholdet størrelse ikke er fastlagt, vil Lolland Kommune i forbindelse med miljøtilsyn vurdere, om der er tilstrækkelig kapacitet til gylle m.v. fra den besætning, som aktuelt er på ejendommen.

Med denne godkendelse gives der godkendelse til, at den eksisterende gyllebeholder på oplyst 4.476 m³ og fortank på 40 m² (se kort 2.1.1) må anvendes til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle.

Ellers stilles der vilkår om, at der skal sikres mod spild af gylle, at der fra omfangsdræn ikke må kunne ske afledning af gylle til overfladevand, samt at omrøring af gylle ikke må ske før umiddelbart før ud-kørsel af gylle.

Vilkår om egenkontrol fremgår af kapitel 7.

Vilkår

- Ejendommens gyllebeholder på 4.476 m³ og fortank på 40 m² (se kort 2.1.1) må anvendes til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle.
- Det skal på et hvert tidspunkt kunne dokumenteres, at der er tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af den på ejendommen producerede gylle.
- Gylleholdere må først omrøres umiddelbart, inden der skal flyttes gylle fra beholderne.
- Påfyldning af gyllevogne eller montering af slangeudlæg skal forgå på en støbt plads, hvor evt. spild kan opsamles eller ledes til gyllebeholder via pumpebrønd, eller påfyldningen af vognene skal ske med maskiner, hvor spild ikke er muligt, eller slangeudlæg skal ske, så spild ikke er muligt.
- Det skal sikres, at drænvand fra omfangsdræn om gylleholdere ikke kan ledes til dræn eller vandløb.

2.4 KLIMACONTAINER

Ansøgers oplysninger

Ansøger har ikke oplyst specifikt om denne allerede opstillede klimacontainer.

Den allerede opstillede container indgår i ansøgningens oplysninger om produktionsareal. Containerens produktionsareal er oplyst til det samme, som containerens bruttoareal.

Ved beregning af BAT ammoniak (se afsnit 4.2) er containeren anført som ny stald.

Det er i den elektroniske ansøgning oplyst, at klimacontaineren er med delvist spaltegulv. Ansøger har supplerende oplyst, at gylle fra containeren afledes til ejendommens gyllebeholder via fortanken. Gyllesystemet i containeren er med "gylleprop".

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at opstilling af klimacontaineren er nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom. Placering fremgår af kort 2.1.1.

Vurdering af containeren i landskabet beskrives i kapitel 3.

Vilkår

- Der kan ved denne godkendelse opstilles en klimacontainer med delvist spaltegulv på 78 m² med den placering, der fremgår af kort 2.1.4.
- Gylle fra containeren afledes til ejendommens fortank og gyllebeholder.

2.5 ENERGIFORBRUG

Ansøgers oplysninger

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Seges er elforbruget ca. 174 kWh pr. årssø. Forbruget for en tilsvarende produktion jf. normtal for 1300 årssøer vil være på ca. 226.000 kWh. Hertil kommer forbruget til opvarmning på 89 kwh pr. årssø.

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt
Elforbrug	270.000 kwh	270.000 kwh
Dieselolie	40.000 l	40.000 l

Tabel 2.5.1 Ansøgers tabel over energiforbrug på ejendommen

Elforbruget i svinestalden går primært til belysning og drift af teknisk udstyr.

Energibesparende foranstaltninger

Når der i anlægget udskiftes lysarmaturer, sikres det, at der i det omfang det er foreneligt med biologiske forhold, at der vælges mellem de mest energibesparende systemer. F.eks. LED-belysning. De nyeste stalde er etableret med LED belysning.

Vurdering

Elforbruget ligger omkring normforbruget. Det vurderes således at energiforbruget er af en størrelsesorden der passer til ejendommens drift, og at der anvendes den mest energibesparende teknologi i forhold til belysning og ventilation.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 47 skal der ved udskiftning af belysning på IE-husdyrbrug ske udskiftning til så energieffektiv belysning, som det er muligt.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at ansøger er opmærksom på energiforbruget if. med driften af ejendommen.

Fortsat nedbringelse af energiforbruget kunne være et element i den lovpligtige miljøledelse, som driften af ejendommen er underlagt.

I kapitel 7 stilles der vilkår om månedlige aflæsninger af strømforbruget.

Ellers stilles der ingen vilkår i relation til energiforbrug.

2.6 VANDFORBRUG

Ansøgers oplysninger

Bedriften forsynes vand fra offentligt vandværk. Der forventes mindre stigning i vandforbruget i forbindelse med tilladelsen.

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt
Årligt forbrug af drikkevand	6.000 m ³	7.000 m ³
Årligt forbrug af vaskevand til vask af stalde	500 m ³	500 m ³

Tabel 2.6.1 Ansøgers tabel over vandforbrug til besætningen på ejendommen

Vandbesparende foranstaltninger

Drikkevandsinstallationerne på bedriften efterses og rengøres jævnligt med henblik på at undgå spild.

Eventuelle lækager i systemet identificeres straks og repareres hurtigst muligt.

Vurdering

Vandforbruget ligger omkring normforbruget, og det vurderes at ligge indenfor en naturlig variation for vandforbrug.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 36, stk. 1 pkt. 9 skal Lolland Kommune ved miljøgodkendelse af IED-brug særligt forhold sig til vandforbrug.

Lolland Kommune stiller i kapitel 7 om egenkontrol vilkår om månedlige aflæsninger af vandforbrug til besætningen, således at vandforbruget kan følges. Der stilles desuden i kapitel 7 vilkår om, at såfremt vandforbruget stiger mere end naturlig variation, skal årsagen klarlægges og noteres i en logbog.

I dette afsnit stilles der vilkår om, at ved vandforsyning til besætningen og ved rengørings af staldene, skal der være fokus på minimering af vandforbruget.

Vilkår

- Ved vandforsyning af besætningen og ved rengøring af stalde, skal der være fokus på minimering af vandforbruget.

2.7 VENTILATION

Ansøgers oplysninger

I den elektroniske ansøgning er det oplyst, at alle stalde ventileres mekanisk.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Der stilles alene vilkår om vedligeholdelse, kontrol og renholdelse, samt om nødventilation.

Egenkontrol med ventilationsanlæg fremgår af kapitel 7.

Vilkår

- Ventilationssystemerne skal anvendes og vedligeholdes efter producentens anvisninger, herunder serviceres mindst 1 gang årligt.
- Ventilatorer skal kontrolleres og rengøres, inden hver indsætning af nyt hold dyr.
- Nødventilation af samtlige stalde og sektioner skal kunne ske manuelt.

3. BELIGGENHED OG DE LANDSKABELIGE VÆRDIER

I dette kapitel beskrives anlægget i forhold til diverse afstandskrav, samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv. Desuden beskrives husdyrbrugets placering i landskabet med hensyn til landskabelige værdier samt beplantning.

3.1 AFSTANDSKRAV, BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER, FREDNINGER M.V.

Det skal vurderes, om placering af staldanlægget og anlæg til husdyrgødning overholder de i lovgivningen fastsatte afstandskrav, samt om placeringen er i strid med bygge- og beskyttelseslinier samt fredninger.

Ansøgers oplysninger

I husdyrgodkendelse.dk er angivet afstande til naboer, skel, vej mm. jf. husdyrlovens §§ 6, 7 og § 8.

Område	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige byzone eller sommerhusområde	1109 m	Svineeksport stald	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	1270 m	Boligformål	50 m
Nabobeboelse	288 m	Langesøvej 3	50 m

Tabel 3.1.1 Ansøgers oplysning om afstand jf. husdyrbrugloven § 6

Afstandskravene er vurderet i husdyrgodkendelse.dk. Såfremt at afstandskravet ikke er overholdt vil der være en beskrivelse af hvorfor, men i de tilfælde hvor afstandskravene er overholdt, vurderes det ikke at være nødvendigt med yderligere beskrivelse.

Nærmeste...	Afstand meter	Afstandskrav	Afstandskrav overholdes	Beskrivelse
Enkelt vandindvindingsanlæg	619	25 m	Ja	
Fælles vandindvindingsanlæg	872	50 m	Ja	

Vandløb	958	15 m	Ja	
Dræn	>15 m	15 m	Ja	
Sø	120	15 m	Ja	
Privat fælles vej/ offentlig vej	298	15 m	Ja	
Levnedsmiddelvirksomhed	>25	25 m	Ja	
Beboelse på samme ejendom	614	15 m	Ja	
Naboskel	62	30 m	Ja	

Tabel 3.1.2 Ansøgers oplysninger om afstande jf. husdyrbrugloven § 8

Afstandene i § 8 er kun gældende for nye anlæg eller i forbindelse med udvidelser/ændringer, som medfører en forøget forurening.

Nærmeste sårbare natur er ligeledes angivet i husdyrgodkendelse.dk.

Afstande til nærmeste naturområder er følgende:

Naturkategori	Afstand meter	Beskrivelse	§7 afstand overholdt
Kategori 1 natur	2249	Habitat natur	Ja (mindst 10 m)
Kategori 2 natur	18194	Overdrev	Ja (mindst 10 m)
Kategori 3 natur	306	Pot amm skov	-

Tabel 3.1.3 Ansøgers oplysninger om afstande jf. husdyrbrugloven § 7

Vurdering

Som det fremgår af ovenstående, er alle afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 7 og 8 overholdt. Ejendommen medfører derfor ingen påvirkning af omgivelserne.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

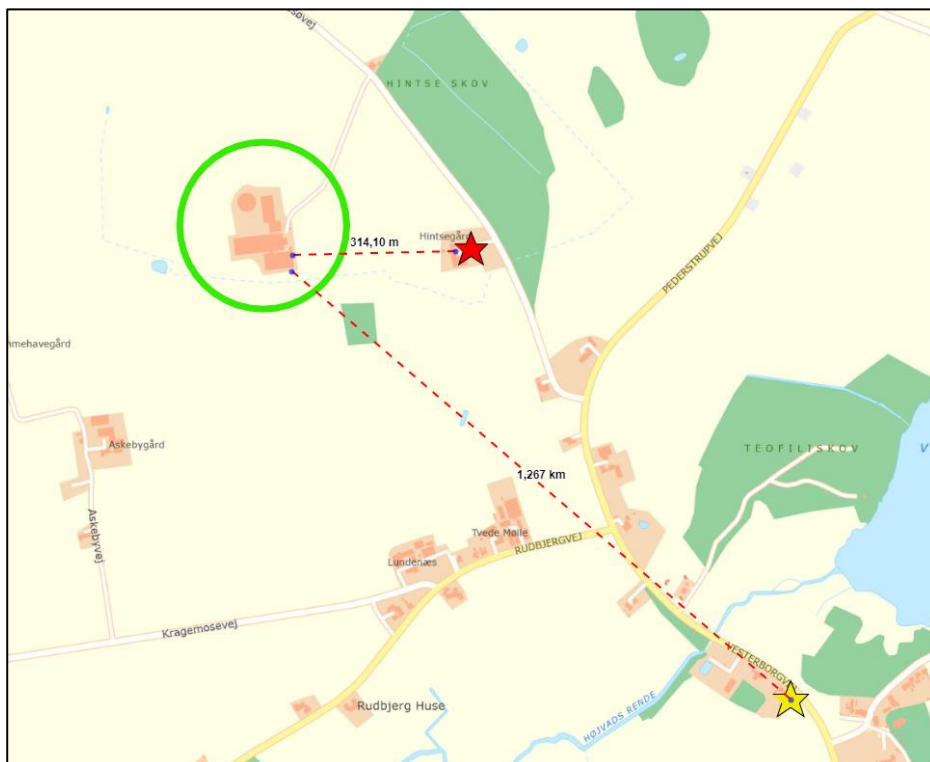
Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers oplysninger.

Nærmeste nabobeboelse er Langesøvej 3 ca. 314 m fra nærmeste staldanlæg på Lundenæs, mens bolig, der definerer nærmeste samlede bebyggelse² vurderes at være ejendommen Vesterborgvej 43 ca. 1,3

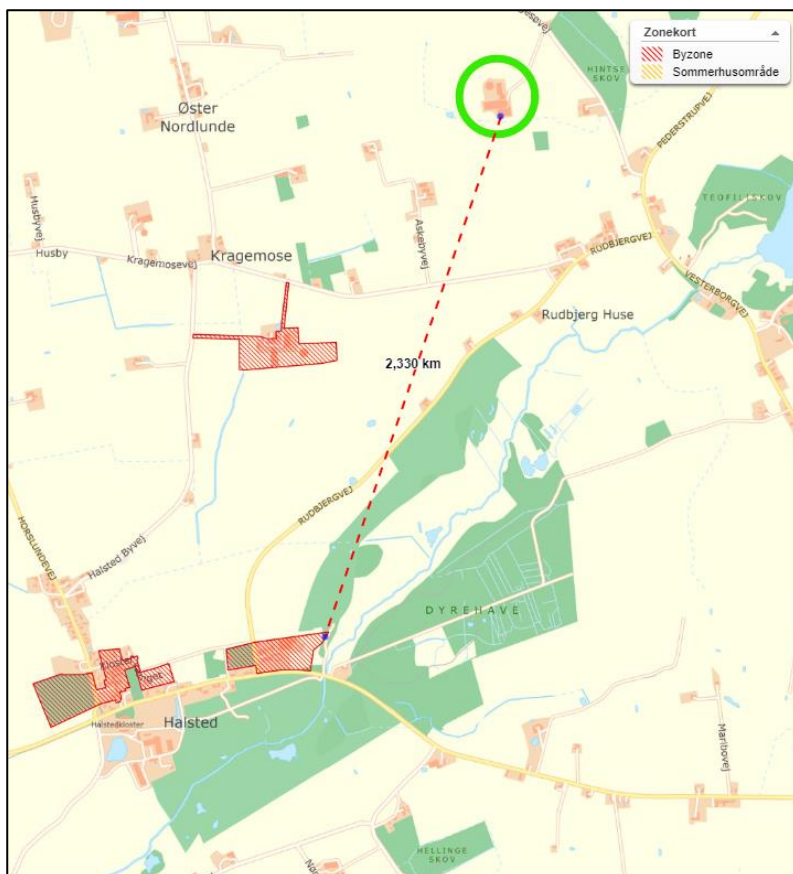
² Mere end 6 andre beboelsesejendomme mindre end 200 m fra den pågældende ejendom – ejendomme som ikke ejes af ansøger eller som ikke er landbrugsejendom.

Lundenæs – Husdyrgodkendelse efter husdyrbrugloven § 16 a – dateret den 8. december 2022

km fra nærmeste staldanlæg på Lundenæs. Nærmeste byzone, der ikke er byzone alene for erhverv vurderes at være Halsted ca. 2,3 km fra Lundenæs.

Kort 3.1.4 Lundenæs i forhold til nærmeste nabo (rød stjerne) og nærmeste bolig i samlet bebyggelse (gul stjerne)

Kort 3.1.5 Lundenæs i forhold til nærmeste byzone (ikke erhverv) Halsted

Nærmeste ikke sløjfede vandforsyningsboring er DGU nr. 230.477, som ligger ca. 890 m vest fra Lundenæs. Der er tale om en boring til almen vandforsyning (Lolland Vand).

Alle afstandskrav jf. husdyrbrugloven §§ 6-8 vurderes overholdt. Ejendommens placering vurderes heller ikke at være i konflikt med beskyttelseslinier eller fredninger eller andet.

Der stilles ingen vilkår.

3.2 PLANMÆSSIGE FORHOLD OG BEPLANTNING

Det skal vurderes, om placering af staldanlægget og anlæg til husdyrgødning er i strid med de planmæssige forhold, som er beskrevet nærmere i Lolland Kommunes kommuneplan samt evt. stille de nødvendige vilkår.

Ansøgers oplysninger

Landskabs og planmæssige forhold

Ejendommen er beliggende i et landbrugsområde der i kommuneplanen er udlagt med nedenstående særlige retningslinjer. Der er i øvrigt ingen væsentlige planmæssige forhold.

Området er præget af landbrugsproduktion og naturområder, samt spredt bymæssig bebyggelse.

Anlægget er placeret inden for følgende områder og zoner:

(Kommuneplan 2017-2028)	Ja	Nej
Bevaringsværdige landskaber		x
Uforstyrrede landskaber		x
Større sammenhængende landskaber	x	
Slettelandskab	x	
Værdifulde Geologiske områder		x
Kystnærhedszonen		x
Værdifulde kulturarvsområder		x
Kulturhistorisk bevaringsværdi		x
Værdifulde landbrugsområder		x
Store husdyrbrug		x

Økologiske forbindelser	x	
Potentielle økologiske forbindelser		x
Naturbeskyttelsesområder		x
Potentielle naturbeskyttelsesområder		x
Natura2000		x
Skovrejsning	x	
Lavbundsareal		x
Kirkebyggelinjer		x
Skovbyggelinjer		x
Strand-, Sø- og Å-beskyttelseslinjer		x
Beskyttede sten- og jorddiger		x
Klitfredning		x
Fund og fortidsminder (Totalliste med både fredede og ikke-fredede. Kun beskyttelseslinjerne indgår i KP. Selve fortidsminderne er en statslig opgave.		x

Tabel 3.2.1 Ansøgers tabel over relevante temaer i Lolland Kommunes kommuneplan

Større sammenhængende landskaber

Større sammenhængende landskaber skal som udgangspunkt friholdes for tekniske anlæg og større turist- og fritidsanlæg, der visuelt og støjmæssigt påvirker oplevelsen af landskabet. Samfundsmæssigt nødvendige infrastrukturelle anlæg kan undtagelsesvist tillades; men kun hvis de ikke med rimelighed kan henvises til en placering uden for områderne, og da kun hvis det kan ske uden væsentlig negativ påvirkning af de landskabelige interesser.

Inden for de større sammenhængende landskaber skal udtjente, tekniske anlæg nedtages. De kan som udgangspunkt ikke tillades genetableret.

Redegørelse

De større sammenhængende landskaber er kendetegnet af fraværet af dominerende tekniske anlæg mv. og omfatter både værdifulde jordbrugslandskaber og jordbrugslandskaber. Udpegningen begrænser som udgangspunkt ikke en fortsat jordbrugsdrift og ej heller lokalt orienterede forsyningsanlæg, virksomheder mv., der er knyttet til et lokalområde.

Den teknologiske udvikling har sat sig spor i landskabet i en grad, så det er svært at finde større sammenhængende områder, der er upåvirkede af byudvikling eller trafik-, energi-, produktions- og rekreationsanlæg. Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal beskytte større sammenhængende landskaber mod byggerier og anlæg, som har en betydelig støjmæssig, visuel og/eller barriereskabende påvirkning.

I de større sammenhængende landskaber findes der endnu nogle få store tekniske anlæg. Når disse er udtjent og taget ud af produktion, vil der ikke kunne opstilles nye, medmindre de store tekniske anlæg er omfattet af allerede vedtagne lokalplanbestemmelser.

Inden for de større sammenhængende landskaber bør der skabes bedre muligheder for turisme, friluftsliv og natur, herunder for dyr og planter's spredningsmuligheder. Eksempelvis ved natur- og kulturgenopretning samt forbedring af adgang, stier og formidling.

Økologiske forbindelseslinjer

Ved planlægning og administration af areallovgivningen i de økologiske forbindelser skal større byggerier og anlæg undgås eller placeres, så dyr og planter's spredningsmulighederne ikke forringes.

Kvaliteten af de økologiske forbindelser skal forbedres i overensstemmelse med målsætningen gennem naturpleje, naturgenopretning og tilskud til miljøvenlig drift.

Redegørelse

Et af de forhold, der har stor betydning for at bevare og fremme naturkvaliteten i det åbne land, er graden af sammenhæng mellem de enkeltvis ofte ret små naturområder, og dermed spredningsmuligheden for planter og dyr.

Administration af de økologiske forbindelser

De økologiske forbindelser er fastlagt med en bredde på 500 meter. Inden for de økologiske forbindelser skal det vurderes hvordan byggeri og anlæg kan påvirke dyr og planter's spredningsmuligheder.

I de økologiske forbindelser er det særligt betydningsfuldt, at det eksisterende mønster af grøfter, levende hegn og diger bevares og udbygges. Tilsvarende har udlæg af ekstensivt drevne arealer, sprøjtefri zoner, brakarealer mv. betydning.

For planlægningen og arealadministrationen betyder det, at der f.eks. indrettes ubebyggede arealer som levested for naturligt forekommende dyr og planter, som dermed forbedrer den biologiske mangfoldighed, eller at der stilles krav om bevaring, erstatning eller etablering af nye levende hegn.

Hvor trafikforbindelser krydser økologiske forbindelser, skal der indbygges afværgeforanstaltninger i form af faunapassager.

Målsætningen for de økologiske forbindelser skal fremmes gennem arealadministrationen og ved at fremme naturandelen i forbindelserne. Naturforvaltningsmidler kan anvendes til at fjerne fysiske barrierer for planter og dyrs spredning ad de økologiske forbindelser.

Kommunens økologiske forbindelser understøtter Det Grønne Danmarkskorts formål om at stoppe opdelingen af naturen og dermed stoppe tilbagegangen i biodiversitet.

Skovrejsning

Skovrejsningsområder (områder, hvor skovrejsning er ønsket) og områder, hvor ny skovrejsning er uønsket, er udpeget og vist på kort 9.5.1.

Redegørelse

Skovene har stor betydning i indsatsen for at bevare og øge den biologiske mangfoldighed. De er med til at sikre godt drikkevand, da grundvand dannet under skov har en høj kvalitet i forhold til grundvand under landbrugsjord, hvor der anvendes gødning og pesticider. De begrænser samtidig drivhusgas i atmosfæren ved lagring af kulstof i træerne. Og ikke mindst er skovene et af vores vigtigste fri-luftsområder.

Lolland Kommune er et af landets mest skovfattige områder med kun 9 % skov, hvor landsgennemsnittet er 13 %. Den nationale målsætning er, jf. Danmarks Nationale Skovprogram, at skovarealet skal udgøre 20-25 % af landarealet i løbet af de næste 65 - 85 år.

Vurdering

Projektet vurderes at være i overensstemmelse med kommuneplanens rammer.

Samlet vurdering

Produktionen overholder alle afstandskrav. Samlet vurderes produktionen ikke at medføre en påvirkning af lokalområdet.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Ejendommen ligger i område, hvor det er beregnet, at der er risiko for 1 – 20 oversvømmelser på 100 år.

Ejendommen ligger desuden jf. kommuneplan 2017-29:

- I område udpeget til mulig skovrejsning
- I område defineret som økologisk forbindelse
- I område defineret som større sammenhængende område
- I område defineret som landskabskarakter slettelandskab

Ud over opstilling af klimacontaineren mellem eksisterende bygninger på Lundenæs, sker der med denne godkendelse ikke nybyggeri. Ejendommen er tidligere miljøgodkendt i februar 2016.

Der var i godkendelsen fra februar 2016 vilkår om beplantning om ejendommen. Vilkåret lød, at daværende eksisterende beplantning nord for anlægget skulle bevares, og den del af beplantningen, der skulle fjernes if. med etablering af en ny gyllebeholder og nye kornsiloer skulle erstattes af ny beplantning om den nye gyllebeholder og de nye kornsiloer. Gyllebeholderen og kornsiloerne blev dog aldrig etableret, og anlæggene er ikke med i ansøgning om denne miljøgodkendelse.

Lolland Kommune vil derfor alene stille vilkår om, at beplantningen nord for ejendommen bevares, vedligeholdes og suppleres, så udseendet af beplantningen bevares.

Luftfoto 3.2.2 Luftfoto 2021 af Lundenæs, hvor beplantningen om ejendommen er markeret

Lolland Kommune vil stille vilkår om, at ved udvendige bygnings – eller anlægsmæssige ændringer, må der ikke ske en væsentlig ændring af ejendommens udseende.

Vilkår

- Den nuværende beplantning om ejendommen skal bevares og vedligeholdes og suppleres, så udseendet af beplantningen bevares – se markeret beplantning på kort 3.2.2.
- Stald og øvrige anlæg skal ved renovering og vedligeholdelse holdes i samme farver og materialer som den nuværende stald og de nuværende anlæg.

4. AMMONIAK

I dette kapitel beskrives ammoniak fra anlægget og dets betydning for natur – herunder særligt ammoniakfølsom natur og internationale naturbeskyttelsesområder, samt beregning i forhold til renere teknologi.

4.1 AMMONIAK FRA ANLÆGGET

Ansøgers oplysninger

Den totale ammoniakemission fra ejendommen udgør 5.044 kg N/år, hvilket er en stigning på 44 kg N/år i forhold til den tilladte drift (miljøgodkendelse 2016) og en stigning på 2.700 kg N/år i forhold til 8-årsdriften.

Samlet ammoniakemission fra husdyrbruget (stald og lager)

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	4630,3	414,1	5044,4
Nudrift	4586,6	414,1	5000,7
8 års-drift	1930,0	414,1	2344,1

Tabel 4.1.1. Tabel fra den elektroniske ansøgning med resultatet af beregning af ammoniakemission fra anlægget

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

I den elektroniske ansøgning beregnes ammoniak fra stald og gyllebeholder ved at ansøger i ansøgningen indsætter geometrier for stald og gyllebeholder sammen med oplysninger om dyretype, produktionsareal, gulvtype og teknologi.

Driften for 8 år siden er beregnet ud fra de anlæg, der var på ejendommen før den udvidelse af stalldene, som der blev miljøgodkendt til i 2016. Forskellen på nudriften og den ansøgte drift skyldes op-sætning af klimacontaineren.

Lolland Kommune har ingen bemærkninger, og der stilles ingen vilkår.

4.2 AMMONIAK, RENERE TEKNOLOGI OG BAT KRAV AMMONIAK

Ansøger skal her i den elektroniske ansøgning beregne en værdi for maksimal emission af ammoniak fra det samlede anlæg. Er den værdi mindre end den faktisk beregnede værdi af ammoniakemission

fra det samlede anlæg, overholder den ansøgte drift kravet til renere teknologi angående ammoniak emission (BAT³ ammoniak).

Ansøgers oplysninger

Alle stalde er med delvise spaltegulve.

	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav Kg N/år	4632	414	5046
Faktisk emission Kg N/år	4630	414	5044
Forskel Kg N/år			2
BAT krav overholdt			Ja

Tabel 4.2.1 Ansøgers oplysninger om faktisk ammoniak emission og i den elektroniske ansøgning beregnet BAT-ammoniak

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4632	414	5046
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4630	414	5044
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	2
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 4.2.1 Tabel fra den elektroniske ansøgning med resultatet af beregning af BAT ammoniak fra det samlede anlæg

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Sker der ingen ændringer i staldene (produktionsareal, og gulvsystem m.v.) eller i miljøteknologi i ansøgt drift i forhold til nudrift, er den beregnede BAT ammoniak altid den samme som den faktiske emission.

³ BAT betyder Best Available Techniques (Bedst Tilgængelige Teknik) og er en fællesbetegnelse for teknikker og teknologier, som kan begrænse forurening og forbrug fra husdyranlæg.

I denne ansøgning indgår som ny stald klimacontaineren. Det har derfor været muligt, at beregne den faktiske ammoniak emission som mindre end den beregnede BAT-ammoniak værdi.

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers beregning i den elektroniske ansøgning.

Da lovgivningens krav om den maksimale ammoniakemission fra anlægget overholdes, stilles der ingen vilkår.

4.3 AMMONIAKFØLSOMME LOKALITETER

Her skal Lolland Kommune vurdere, om ammoniak fra anlægget påvirker ammoniakfølsomme lokaliteter – kategori 1, - 2 og kategori 3 natur. Kategorierne, grænseværdierne samt beregning af ammoniak fra anlægget på de enkelte kategorier beskrives nærmere i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

- Kategori 1 natur er særlig ammoniak følsomme naturtyper omfattet af Naturbeskyttelsesloven § 3 og beliggende i internationale naturbeskyttelsesområde (Natura 2000) - husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2, stk. 1, pkt. 1.
- Kategori 2 natur er særlig ammoniak følsomme naturtyper omfattet af Naturbeskyttelsesloven § 3 og beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000) - husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2, stk. 1, pkt. 2.
- Kategori 3 natur er andre ammoniakfølsomme naturtyper omfattet af Naturbeskyttelsesloven § 3 samt ammoniakfølsomme skove - husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2, stk. 1, pkt. 3.

Ansøgers oplysninger

Påvirkning af den omkringliggende natur gennem deposition af ammoniak kan i visse tilfælde medføre en væsentlig påvirkning af naturen. Der er dog opstillet en række krav og kriterier for, hvornår en påvirkning er væsentlig, og bedriften overholder disse krav til alle særligt sårbare kategori 1 og 2 naturtyper i området.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1 Ammoniakfølsomme naturtyper (bilag 3 pkt. D), beliggende <i>inden</i> for Natura 2000-område og omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende <i>inden</i> for et Natura 2000-område og omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.	Max. total deposition (afhængig af antal husdyrbrug i nærheden* af naturområdet): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2 Ammoniakfølsomme naturtyper (bilag 3 pkt. D) beliggende <i>uden</i> for internationale naturbeskyttelses-områder: Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha samt overdrev over 2,5 ha der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 .	Max. total deposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 men som er beliggende uden for Natura 2000-områder, samt ammoniakfølsomme skove større end 0,5 ha og mere end 20 m brede.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.
--	---

*Antallet af husdyrbrug i nærheden for kategori 1-natur, opgøres som en summering af:

- 1) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år inden for 200 m,
- 2) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år inden for 200-300 m,
- 3) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for 300-500 m,
- 4) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år inden for 500-1.000 m, og
- 5) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år inden for 1.000-2.500 m.

Tabel 4.3.1 Ansøgers tabel over lovgivningens krav

Nedenstående skema viser depositionen til de forskellige naturkategorier som totaldeposition (kategori 1 og 2 natur) og som merdeposition (kategori 3 natur). Såfremt bekendtgørelsens afskæringskriterier som angivet i skemaet ovenfor ikke er overholdt vil det enkelte punkt efterfølgende blive beskrevet yderligere og vurderet. Er kriterierne overholdt vil der ikke blive foretaget yderligere vurderinger.

Naturkategori	Kumulation	Totaldeposition Kg N/ha/år	Merdeposition Kg N/ha/år	Vurdering
Kategori 1 natur	0	0,0	-	Nærmeste kategori 1 natur ligger over 2,2 km væk. Produktionen medfører deposition i området på 0,0 kg N/ha/år og bekendtgørelsens krav til totaldeposition til kategori 1 natur overholdes. Det vurderes at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af området. Kumulation er ligeledes vurderet.
Kategori 2 natur		0,0	-	Nærmeste kategori 2 natur ligger ca. over 18 km væk. Bekendtgørelsens krav til totaldeposition til kategori 2 natur overholdes. Det vurderes at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af området.
Kategori 3 natur		Op til 3,3	Op til 1,7	Nærmeste kategori 3 natur ligger vest for ejendommen i form af en potentiel ammoniak følsom skov. Merdepositionen set i forhold til 8 års driften udgør op til 1,7 kg N/ha/år, og bekendtgørelsens afskæringskriterier for kategori 3 natur er dermed ikke overholdt.

Tabel 4.3.2 Ansøgers tabel over ammoniakdeposition til natur beregnet i den elektroniske ansøgning

Potentiel ammoniak følsom skov

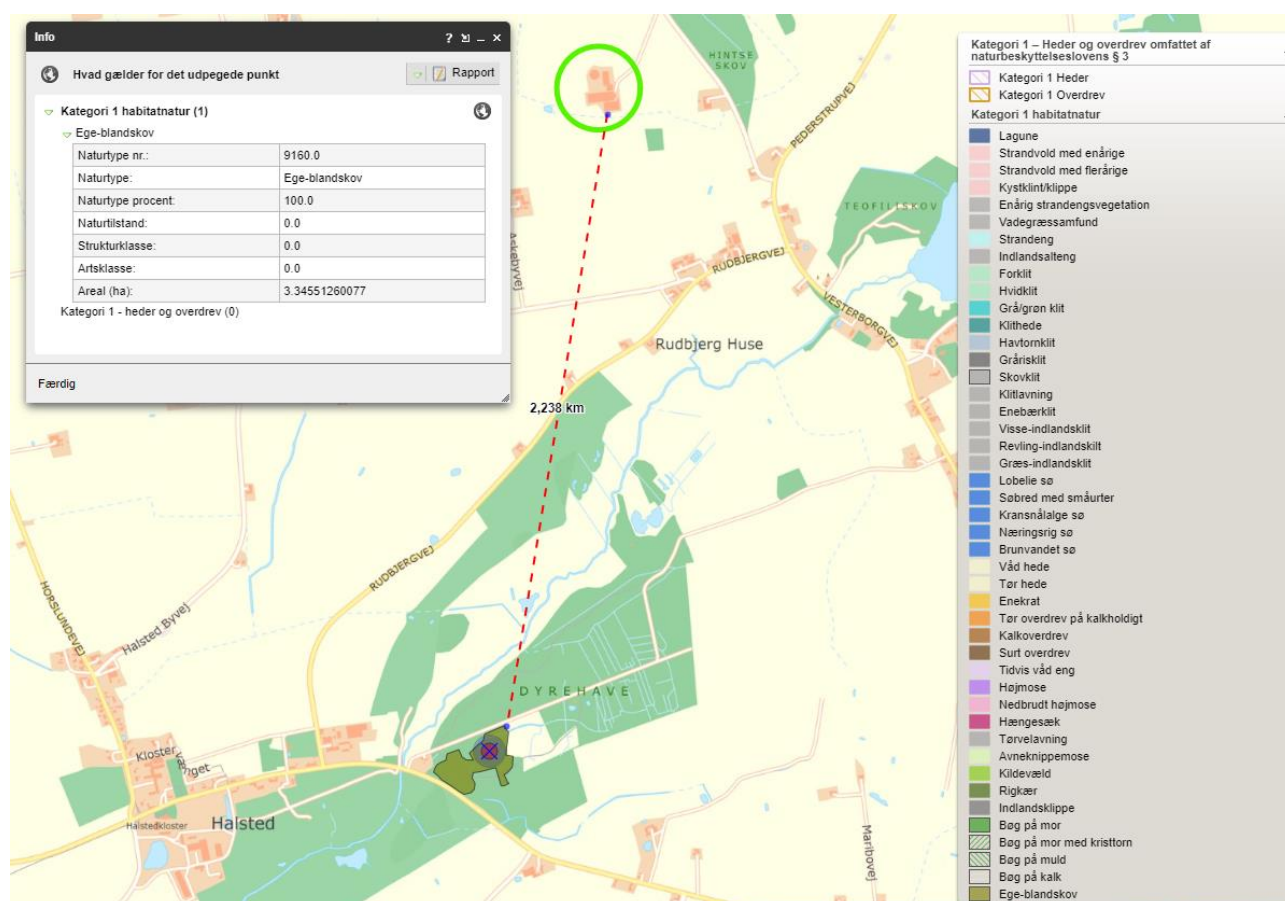
Øst for ejendommen ligger der en potentiel ammoniak følsom skov. Skove påvirkes med op til 3,3 kg N/ha/år. Baggrund belastningen i området er 11,9 kg N/ha/år. Tålegrænsen for ammoniakfølsomme

skove ligger i intervallet 15-20 kg N/ha/år. Dermed overskrider den nedgrænse marginalt i skovbrynet. Bare få meter inde i skov ligger den samlede deposition under 15 kg N/ha/år. Det vurderes derfor at produktionen dermed ikke medføre en påvirkning af området. Med i vurdering tæller desuden at der er tale om en godkendelse af en eksisterende produktion som er lovligt etableret og derfor ændres depositionen ikke uanset om der gives en godkendelse i henhold til stipladsmodellen.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Nærmeste kategori 1 natur ligger i Natura 2000 område nr. 178 – Halsted Kloster Dyrehave. Der er tale om ”ege-blandskov” ca. 2,2 km syd for Lundenæs.

I den elektroniske ansøgning er det beregnet, at totaldepositionen fra Lundenæs i både nudrift - og ansøgt drift på området er 0,0 kg ammoniak pr. ha pr. år, som beskrevet af ansøger. Derfor er kumulation, som beskrevet af ansøger, uden betydning.

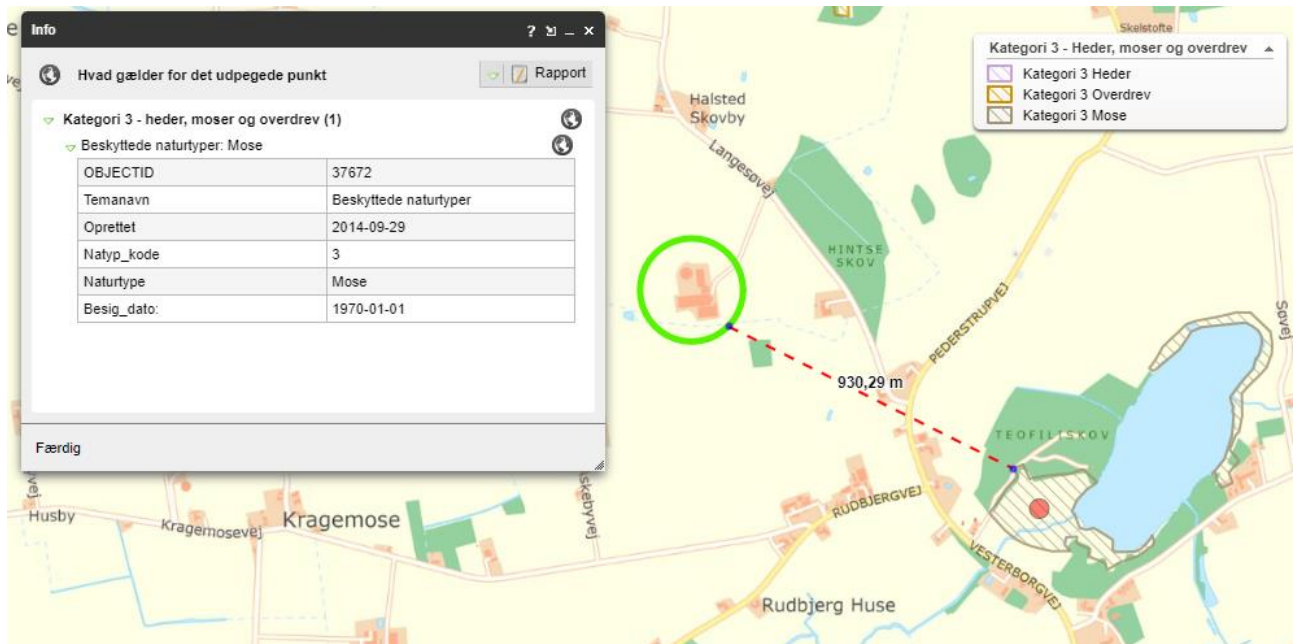

Kort 4.3.3 Lundenæs og nærmeste kategori 1 natur

Nærmeste kategori 2 natur er et overdrev ved baneterrænet ved Rødbyhavn mere end 24 km fra Lundenæs. Totaldisposition på arealet er i både nudrift - og ansøgt drift beregnet til 0,0 kg ammoniak pr. ha pr. år, som beskrevet af ansøger.

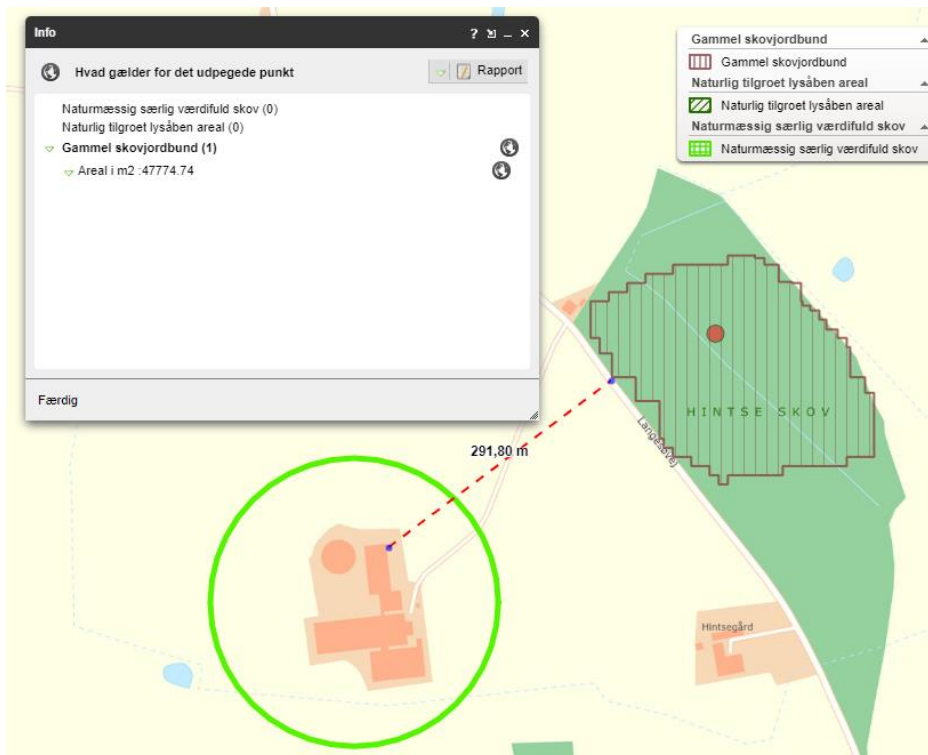
Nærmeste kategori 3 natur, der ikke er skov, er en mose ca. 930 m syd øst for staldanlæg på Lundenæs. I den elektroniske ansøgning kan det beregnes, at den nærmeste del af området modtager 0,3 kg

ammoniak pr. ha pr. år fra Lundenæs i ansøgt drift, hvilket er det samme som i nudrift og 0,1 kg ammoniak pr. ha pr. år mere end i driften for 8 år siden.

Kort 4.3.4 Lundenæs og nærmeste kategori 3 natur, der ikke er ammoniakfølsom skov

Nærmeste kategori 3 natur, der er skov, er en gammel skov ca. 292 m nord øst for Lundenæs. I den elektroniske ansøgning kan det beregnes, at den nærmeste del af området totalt modtager 3,3 kg ammoniak pr. ha pr. år fra Lundenæs i ansøgt drift, hvilket er det samme som i nudrift og 1,7 kg ammoniak pr. ha pr. år mere end i driften for 8 år siden.

Kort 4.3.5 Lundenæs og nærmeste kategori 3 natur, der er ammoniakfølsom skov

Der er ikke andre ammoniakfølsomme skove, der modtager mere end 1 kg ammoniak pr. ha pr. år i totaldeposition fra ansøgt drift på Lundenæs.

Grænseværdien i lovgivningen er fastsat til maksimalt 1,0 kg ammoniak pr. ha pr. år i merdeposition for kategori 3 natur, men en højere værdi kan accepteres, hvis naturtypen kan tåle merdepositionen.

Baggrundsbelastningen på den del af skoven, der er nærmest Lundenæs på jf. Arealinformation 10,4 – 11,9 kg ammoniak pr. ha, og tålegrænsen for skov er 10 – 20 kg ammoniak pr. ha⁴.

Der er ikke registreret særlige artsfund i skoven. Eneste sårbare observation er sangsvane, som ikke yngler i skoven. Der forligger ikke plejeplaner eller lignende. Skoven er i Lolland Kommunes kommuneplan 2017-29 en del af "eksisterende naturområder" alene ud fra, at der er tale om "skov".

Da ammoniakdepositionen fra Lundenæs i ansøgt drift på 3,3 kg ammoniak pr. ha pr. år på grænsen til skoven i ansøgt drift sammen med baggrundsbelastningen på 10,4 – 11,9 kg ammoniak pr. ha pr. år ikke overskrider den øvre tålegrænse for skoven, er det Lolland Kommunes vurdering, at ammoniak fra Lundenæs i både ansøgt – og nudrift ikke har væsentlig betydning for skovens dyre- og planteliv.

Da alle grænseværdier i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen ellers er overholdt, giver ammoniakdeposition fra ejendommen i ansøgt drift ikke anledning til at stille vilkår om reduktion af ammoniakemissionen fra ejendommen.

4.4 AMMONIAK OG SÆRLIGT BESKYTTEDE DYRE- OG PLANTEARTER

Her skal Lolland Kommune vurdere, om der er arter omfattet af Habitatdirektivet, som er de samme arter, som er omfattet af Habitatbekendtgørelsen bilag IV (bilag IV arter eller særligt beskyttede dyre- og plantearter).

Ansøgers oplysninger

Dyr og planter omfattet af bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring bedriften og bedriftens arealer. På baggrund af Faglig Rapport nr. 635, 2007 "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt Videnskabelig Rapport nr. 50, 2013 "Overvågning af arter 2004-2011" fra Nationalt Center for Miljø og Energi, vurderes det at følgende bilag IV-arter kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring bedriften og udbringningsarealerne.

Navn	Registreret forekomst	Udbredelsesområde
Odder		X
Markfirben		X
Stor vandsalamander		X

⁴ Optimering af empirisk baserede tålegrænser – DCE september 2018 (https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taaegraenser.pdf)

Spidssnudet frø	X
Arter af flagermus	X
Ulv	X

Tabel 4.4.1 Ansøgers oplysninger om arter der kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted omkring anlægget

Der ligger flere små søer omkring ejendommen hvor der er potentiale for bilag IV-arter (spidssnudet frø og stor vandsalamander). Der er dog ikke registreret bilag IV arter i området. Produktionen påvirker søerne totalt med op til 2,5 kg N/ha/år. Merdepositionen er beregnet til op til 1,5 kg N/ha/år.

For de øvrige arter gælder at ingen registreringer er i lokalområdet, jf. oplysninger på Naturdata gennem Danmarks miljøportal.

Danmark har jf. Biodiversitetskonventionen forpligtet sig til at standse tabet af biologisk mangfoldighed. Arter, som er forsvundet fra Danmark eller truet af udryddelse, er registreret som sådan på Den danske Rødliste.

Vurdering

Ejendommen overholder ikke alle afskæringskriterier i bekendtgørelsen, men det vurderes, jf. forarbejderne til udarbejdelse af afskæringskriterier, at produktionen ikke medfører en påvirkning af den omkringliggende natur.

Ligeledes gælder at det er vurderet at produktionen ikke vil medføre en påvirkning af beskyttede arter. Der er ingen eller minimal påvirkning af de registrerede leveområder for bilag IV arter. Derfor vurderes tilstedeværelsen af bilag IV arter omkring ejendommen at være foreneligt med den produktion der er på ejendommen og det forhold at der gives en tilladelse på ejendommen vil ikke medføre en øget påvirkning af arterne.

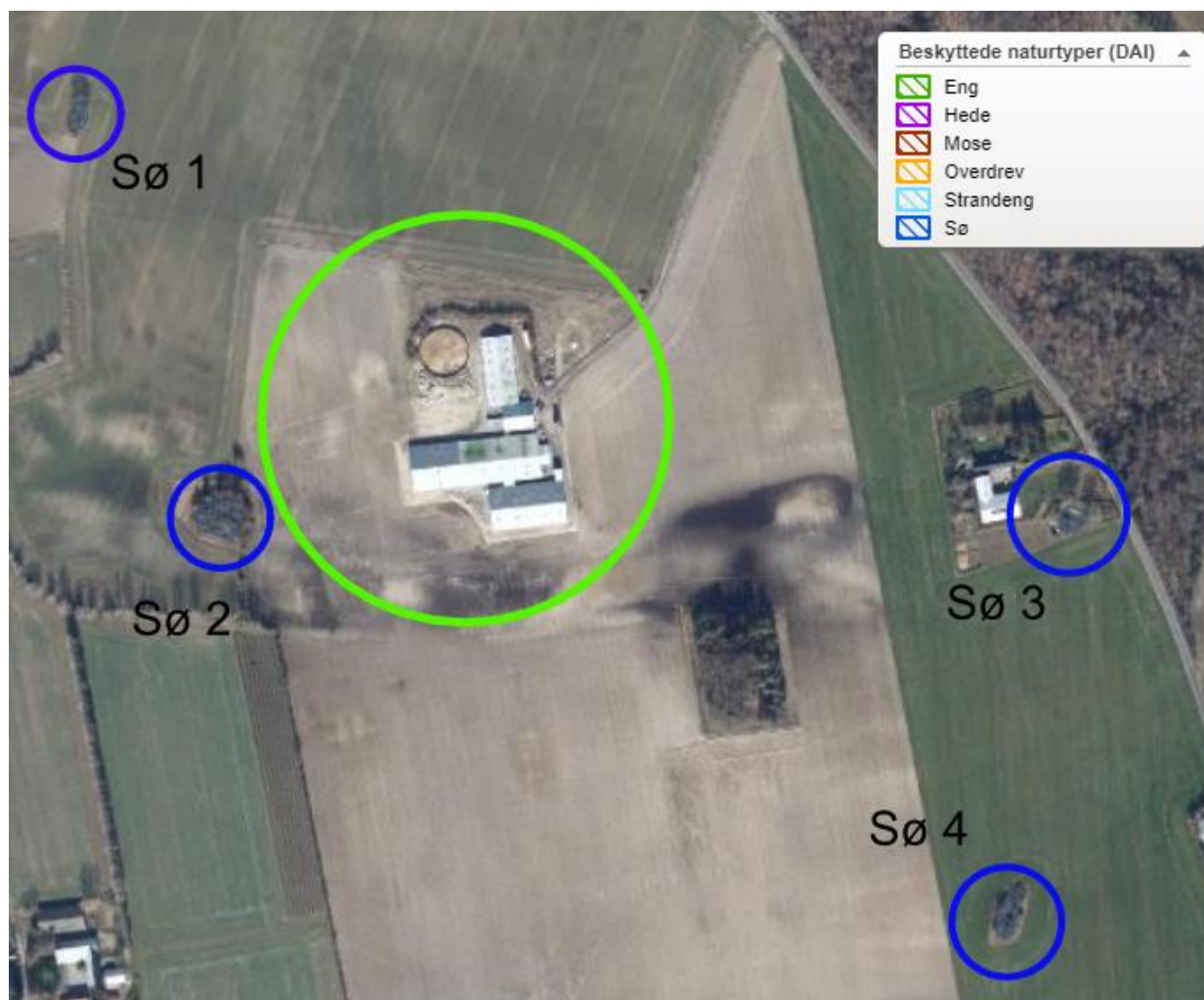
Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der ikke er bilag IV planter, der kan påvirkes af den ansøgte drift af husdyrbruget, da der ikke er registreret sådanne fund i nærheden.

Da der ikke sker nedrivning af bygninger eller rydning af ældre træer, er det Lolland Kommunes vurdering, at der ikke vil ske påvirkning af flagermus.

Af andre bilag IV dyr, er det Lolland Kommunes vurdering, at det alene er padder tilknyttet søer nær ejendommen, som kan blive påvirket af ammoniak fra det ansøgte. Påvirkning kan ske ved, at søerne hurtigere gror til og dermed bliver uegnede som yngle- og levested for de særligt beskyttede padder.

I den elektroniske ansøgning beregnes der følgende ammoniakdeposition i de 4 søer, der modtager mest ammoniak:

Kort 4.4.2 Lundenæs og de 4 mest påvirkede søer

Sø	1	2	3	4
Ammoniak (kg/ha/år) - ansøgt	0,7	2,5	1,1	0,5
Ammoniak (kg/ha/år) - nudrift	0,7	2,5	1,1	0,5
Ammoniak (kg/ha/år) - 8 år siden	0,4	1,5	0,5	0,2

Tabel 4.4.3 Tabel over ammoniakdeposition i de 3 mest påvirkede søer

Det er Lolland Kommunes vurdering, at en merdeposition på maksimalt 1 kg ammoniak pr. ha pr. år ikke har betydning for livet i – og ved mindre søer.

Da der ikke er en merdeposition if. til driften for 8 år siden på mere end 1 kg ammoniak pr. ha pr. år til nogen af de 4 søer, er det Lolland Kommunes vurdering, at den ansøgte drift ikke giver anledning til forringede leved forhold for evt. padder i de 4 søer, som er mest påvirket af ammoniak fra stald og anlæg til husdyrgødning.

Der er derfor ikke grundlag for at stille vilkår i forhold til særligt beskyttede dyre- eller plantearter.

4.5 AMMONIAK OG INTERNATIONALE NATURBESKYTTELSESOMRÅDER

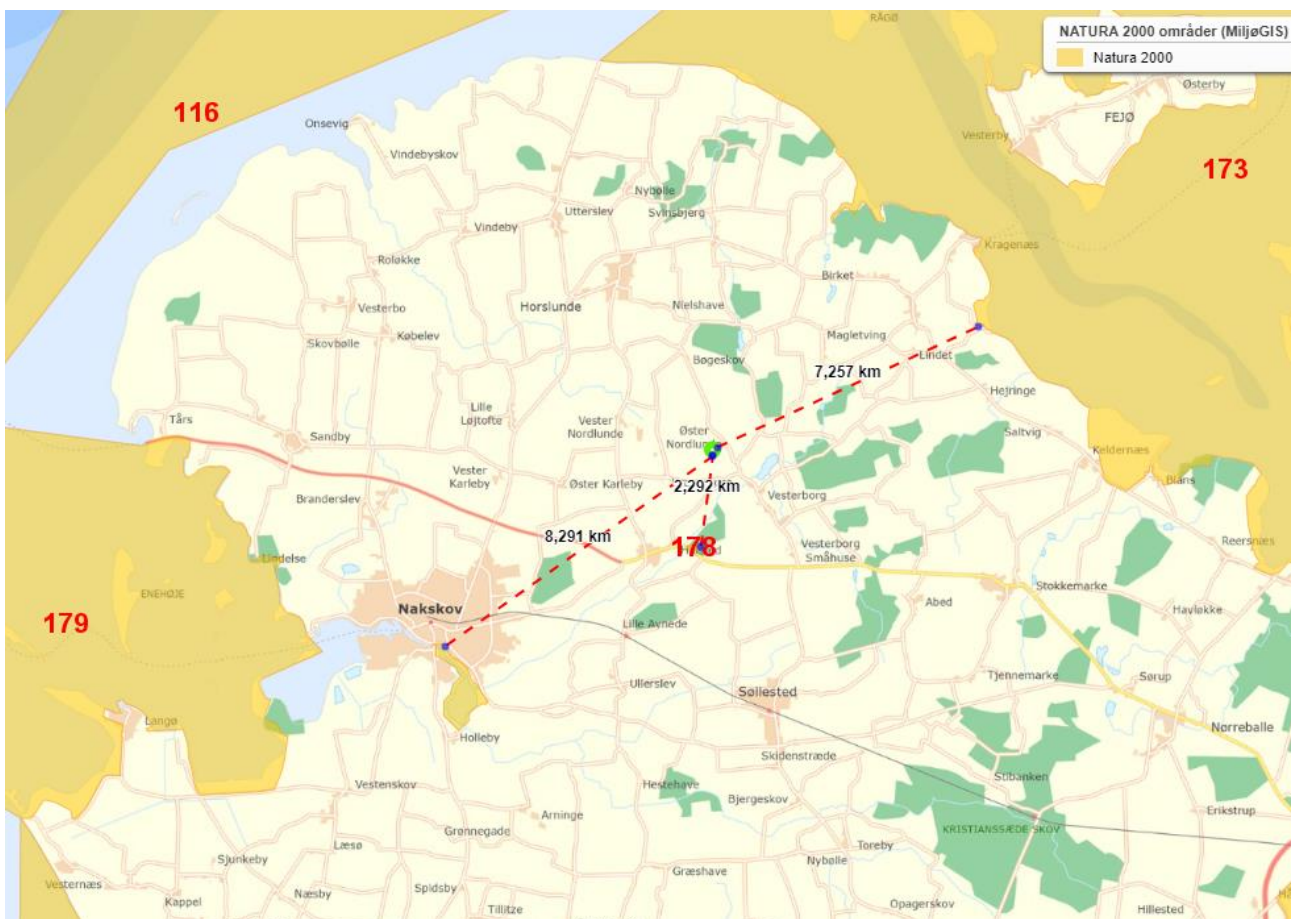
Her skal Lolland Kommune vurdere om ammoniak fra anlæggets påvirker internationale naturbeskyttelsesområder - kaldet Natura 2000.

Ansøgers oplysninger

Ansøger har ikke redegjort særskilt for dette.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Nærmeste Natura 2000 område er N 178 – Halsted Kloster Dyrehave – ca. 2,3 km syd for Lundenæs. Natura 2000 område N 173 – Smålandsfarvandet nord for Lolland m.v. - og N 179- Nakskov Fjord og Indre Fjord – ligger henholdsvis 7,3 km og 8,3 km fra husdyranlæg på ejendommen Lundenæs.

Kort 4.5.1 Lundenæs og nærmeste Natura 2000 områder

I den elektroniske ansøgning er det beregnet, at ingen af de 3 Natura 2000 områder påvirkes direkte af ammoniak fra svineproduktionen på Lundenæs.

Der stilles ingen vilkår.

5. JORD, GRUNDVAND OG OVERFLADEVAND

I dette kapitel beskrives anlægget i forhold til jord, grundvand og overfladevand.

5.1 JORD OG GRUNDVAND

Her skal Lolland Kommune vurderer, om den ansøgte drift giver anledning til risiko for forurening af jord eller grundvand.

Ansøgers oplysninger

Der redegøres ikke særskilt for dette.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Stalde og gyllebeholder er etableret efter retningslinier i lovgivningen, som bl.a. fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsen og byggelovgivningen.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at overholdelse af bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen sikre, at staldanlæg og gyllebeholder ikke giver anledning til forurening af jord og grundvand.

Der stilles derfor ingen vilkår.

5.2 SPILDEVAND OG OVERFLADEVAND

Her skal Lolland Kommune vurderer, om den ansøgte drift giver anledning til væsentlig påvirkning af overfladevand.

Særlig for IED-brug skal Lolland Kommune jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 36, stk. 1 pkt. 8 vurderer, ”indretning af husdyrbruget, så de forurenede områder uden om staldanlæg samt husdyrgødnings- og ensilageopbevaringsanlæg begrænses med henblik på at reducere produktion af spildevand.

Ansøgers oplysninger

Spildevandstyper	m ³ /år efter godkendelse	Afledes til	Rense-foranstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	500 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra beboelse	200 m ³	Nedsivning	Septiktank
Sanitært spildevand stalde	100 m ³	Nedsivning	TRIX tank

Tabel 5.2.1 Ansøgers oplysninger om spildevand

Beskrivelse af spildevandstilledning

500 m³/år spildevand tilledes gyllebeholder med flydende husdyrgødning.

Beskrivelse af spildevandsafledning

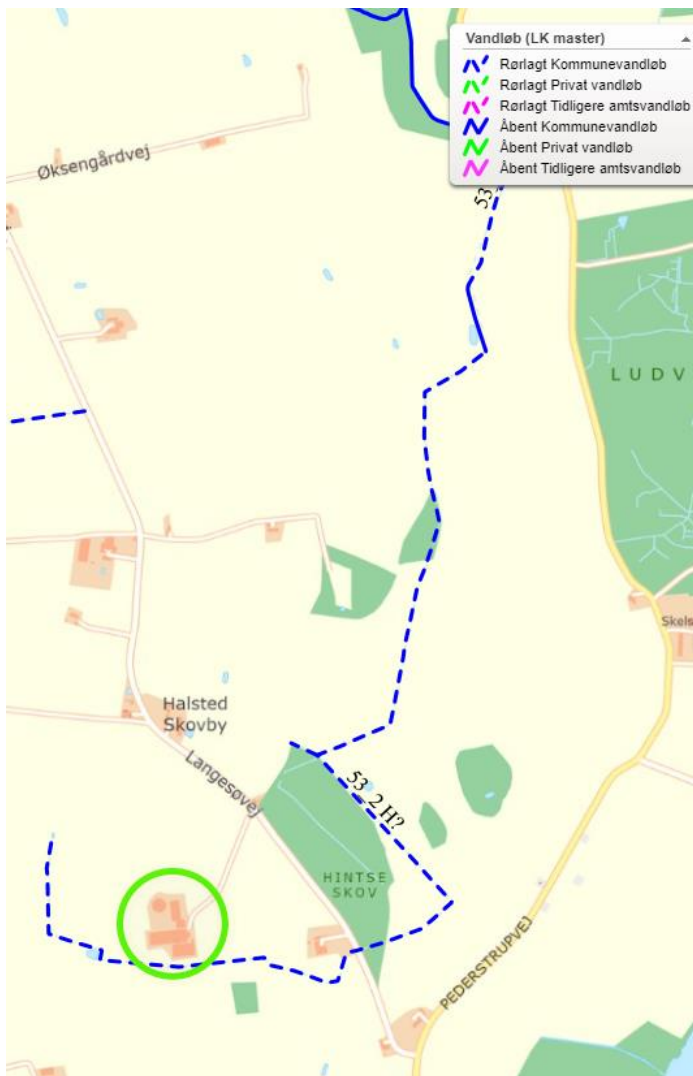
Rengøringsvand ledes fra stald til gyllebeholder.

Sanitært spildevand ledes til trix tank.

Tagvandet afledes til dræn.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Der er ingen beboelse ved staldanlægget. Ansøger oplyser, at der er sanitært spildevand fra personale- rum ved stalde.

Kort 5.2.2 Lundenæs og nærmeste vandløb, der er rørlagt

Både drikkevandsspild og vaskevand fra rengøring af stalde ledes sammen med gylle til gyllebeholdern, og indgår i beregning af kapacitet af gylle m.v. til gyllebeholderen – se afsnit 2.3.

Der er ikke registreret vaskeplads på ejendommen.

Overfladevand ledes via dræn til rørlagt vandløb 53_2. Ændres der på afledningsforholdene, skal der søges en særskilt udledningstilladelse.

Lundenæs ligger i oplandet til Kasbæk 21L med udløb i Smålandsfarvandet.

Det er ellers Lolland Kommunes vurdering, at husdyrbruget er indrettet således, at befæstede områder uden om staldanlæg og gyllebeholder er begrænset med henblik på at reducere produktion af spildevand.

Der er ingen bemærkninger til afledning af spildevand og overfladevand fra ejendommen, og der stilles ingen vilkår.

6. FORURENING FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives anlæggets direkte påvirkning af omgivelserne – undtagen ammoniak og samt påvirkning af jord, grundvand og overfladevand, som behandles særskilt.

6.1 LUGT

I den elektroniske ansøgning er der lavet en lugtberegning. Der er beregnet en lugtgenegrænse i forhold til for enkelt beliggende beboelser uden landbrugspligt, og som ikke ejes af ansøger (maksimalt 15 OUE⁵), samlet bebyggelse og områder i landzone, hvor der ved lokalplan er fastlagt områder med beboelse eller samlet bebyggelse (maksimalt 7 OUE) samt byzone (maksimalt 5 OUE).

Der beregnes alene lugt fra stalde, da anlæg til husdyrgødning i den daglige drift ved korrekt brug ikke giver anledning til lugt. Lugt i forbindelse med udbringning af husdyrgødning skal ikke tages med i beregning.

Ansøgers oplysninger

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor stort produktionsareal der er på ejendommen og hvilken type dyr der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind. Lugt stammer primært fra stalden. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med arbejde med husdyrgødning og udbringning heraf.

Lugtemissionen i nudrift og ansøgt drift er beregnet i IT-ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk og er angivet i skemaet herunder:

	Lugt (LE/s)	Lugt (OU/s)	Faktisk lugt (LE/s)	Faktisk lugt (OU/s)
Nudrift	26454	59435	26454	59435
Ansøgt drift	27390	61073	27390	61073
Forskel	936	1638	936	1638

Tabel 6.1.1 Ansøgers oplysninger om lugtemission beregnet i den elektroniske ansøgning

Som angivet i tabellen er der en mindre stigning af lugt fra produktionen i forbindelse med godkendelsen.

Lugtemission i Odour Units (OU) beregnes med OML-modellen og i Lugt Enheder (LE) med FMK-modellen. Begge modeller beregner spredningen af lugtemissionen fra husdyrbruget på grundlag af produktionsarealets størrelse og lugtemissionsfaktorerne for den eller de pågældende dyretyper og staldsystemer fastsat i hhv. OU og LE, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, B. Faktisk lugt er den beregnede lugtafgivelse til omgivelserne, efter at eventuelle teknologier til reduktion af lugtemission er inkluderet i beregningerne.

⁵ OUE = odour units (lugtenheder)

Der er ligeledes foretaget beregninger af lugtpåvirkningen til husdyrbrugets nærmeste naboer i www.husdyrgodkendelse.dk. Den beregnede geneafstand for områdetyperne nabobeboelse, byzone og samlet bebyggelse fremgår af nedenstående tabel:

Bebyggelse	Kumulation Antal	Model	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet afstand til bebyggelse (m)	Genekriterie overholdt
Langesøvej 3 (enkelt bolig)	0	FMK	166	358	Ja
Vesterborgvej 43 (samlet bebyggelse)	0	Ny	348	1350	Ja
Eksport stald (byzone)	1	FMK	567	1181	Ja

Tabel 6.1.2 Ansøgers oplysninger om lugt ved nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone beregnet i den elektroniske ansøgning

Kumulation

I forhold til naboer gælder ligeledes et kumulationsprincip, hvor kravene skærpes, såfremt der ligger andre produktioner med en ammoniakemission over 750 kg indenfor en afstand af 100 meter fra enkeltliggende naboer eller 300 meter fra samlet bebyggelse eller byzone.

I forhold til byzone ligger der en anden produktioner indenfor kumulationsafstandene. Kumulationen er derfor vurderet.

Boligerne på ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Dette samme gælder boliger ejet af ansøger.

Vurdering

Produktionen overholder bekendtgørelsens lugtgenekrav, og dermed vil der ikke være en belastning af området udover, hvad der kan accepteres.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Langesøvej 3	0	FMK	165,5	165,5	358,3	Ja
 Vesterborgvej 43	0	NY	386,3	347,7	1350,2	Ja
 Halsted By, Halsted	1	NY	542,5	566,9	1181,3	Ja

Tabel 6.1.3 Tabel fra den elektroniske ansøgning over lugtgenefstand

Tabellen skal læses således, at der skal være mindst 358 m mellem stalde (beregnet lugtcentrum) til den nærmeste enkelt beliggende bolig uden landbrugspligt, og som ikke ejes af ansøger, og der er reelt 165 m (Langesøvej 3) - se ovenstående tabel 6.1.3. Kravet er derfor overholdt.

Er den korrigerede geneafstand (beregnet) mindre end den vægtede gennemsnitsafstand (den faktiske afstand fra et beregnet lugtcentrum), er kravet overholdt.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at både lugtgenekravet til nærmeste nabobeboelser, til samlet bebyggelse samt til byzone jf. beregninger i den elektroniske ansøgning er overholdt. Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers fastlæggelse af enkelt bolig, samlet bebyggelse samt byzone.

Lolland Kommune stiller vilkår, om at stalde og fodringsanlæg skal holdes rene med henblik på begrænsning af lugt fra ejendommen.

Vilkår

- Stalde og fodringsanlæg skal renholdes, således at lugt fra det samlede anlæg begrænses mest muligt.

6.2 SKADEDYR

Ansøgers oplysninger

Generel bekæmpelse af skadedyr

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi fastsatte retningslinjer.

Fluegener

Kemisk fluebekæmpelse foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Rottebekæmpelse

Bekæmpelse af rotter foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi retningslinjer.

Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv.

Vurdering

Det vurderes, at der med ovenstående udføres en effektiv og tilfredsstillende flue- og skadedyrsbekæmpelse.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

I forhold til skadedyr finder Lolland Kommune det væsentligt, at der ikke skabes gunstige forhold for skadedyr som fluer og rotter, hvilket sikres ved, at der på ejendommen holdes så rent for husdyrgødning, foderspild samt diverse oplag, som det er muligt.

Opstår der problemer med skadedyr finder Lolland Kommune det væsentligt, at bekæmpelsen af disse sker i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Aarhus Universitet (Statens Skadedyrslaboratorium), fastsatte retningslinjer, der opdateres løbende.

Lolland Kommune finder det desuden væsentligt, at ansøger fastholdes i forebyggelse af fluer samt rottetilhold. Angående rottetilhold ved en sikringsaftale med et autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til fluer og skadedyr fremgår af kapitel 7.

Vilkår

- Der skal være en sikringsaftale med et autoriseret firma til forebyggelse af rottetilhold på ejendommen.
- Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Aarhus Universitet.
- 1. Øvrig bekæmpelse af skadedyr på ejendommen skal ske efter retningslinjer fra Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Aarhus Universitet.

6.3 KEMIKALIER OG OLIE

Ansøgers oplysninger

Der opbevares ikke pesticider på ejendommen.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

I BBR er der registreret følgende olietanke på ejendommen:

TITAN / 2004 / 2.500 l / nr. 00030-U / G.nr. 55-5620

ROUG / 2002 / 1.200 l / nr. 123895 / G.nr. 01-5323

Det er Lolland Kommunes vurdering, at gældende lovgivning og Lolland Kommunes affaldsregulativ angående opbevaring samt bortskaffelse af affald fra olie og kemikalier er tilstrækkelig til at hindre væsentlig miljøpåvirkning fra disse produkter.

Der stilles derfor ingen vilkår.

6.4 AFFALD OG KADAVER

Ansøgers oplysninger

Der forventes en affaldsproduktion, der er proportionel med virksomhedens størrelse og type.

Da der er tale om et IE-brug, så skal affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, iagttages (fremgår af § 35 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen). Det betyder, at beskrivelsen skal illustrere, hvordan affaldshåndteringen på husdyrbruget lever op til affaldshierarkiet jf. Miljøbeskyttelseslovens § 6 b. Heraf fremgår det at affaldsforebyggelse og -håndtering skal ske i overensstemmelse med følgende affaldshierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.
- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Husdyrbruget skal sortere sit affald og sikre, at mest muligt affald bliver sorteret fra til genbrug, genanvendelse og anden endelig materialenyttiggørelse. Affald som ikke kan genanvendes skal håndteres som forbrændingseget, deponeringseget eller farligt affald i henhold til Lolland Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Husdyrbruget skal håndtere sit affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsens og affaldsaktørbekendtgørelsen. Det betyder, at husdyrbruget skal sortere deres erhvervsaffald og aflevere det til en godkendt affaldsmodtager med henblik på genbrug, genanvendelse eller anvendelse til anden endelig materialenyttiggørelse.

Ifølge affaldsbekendtgørelsen defineres erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse som værende:

- Glasaffald
- Metalaffald
- Plastaffald
- Papiraffald
- Papaffald
- Træaffald
- Genanvendeligt farligt affald, herunder batterier og elektronik
- Genanvendeligt PVC-affald
- Andet affald, der er egnet til materialenyttiggørelse, fx byggeaffald og have-/parkaffald.

Husdyrbruget skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet og skal på anmodning fra kommunen kunne dokumentere, at affaldet bliver leveret til et godkendt affaldshåndteringsanlæg, som sikrer, at de enkelte affaldsfraktioner reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt. Dokumentation kan være fra behandlingsanlægget.

Virksomheder kan aflevere affaldet til:

- Et genanvendelsesanlæg eller et anlæg, som forbereder affald til genbrug, der er registreret i Affaldsregistret.
- En indsamlingsvirksomhed, der er registreret i Affaldsregistret.
- En virksomhed, som kan undlade at lade sig registrere efter bekendtgørelse om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed.
- Et kommunalt behandlingsanlæg, der er registreret i Affaldsregistret.
- En kommunal genbrugsplads eller en kommunal ordning efter § 11.
- En frivillig tilbagetagningsordning, jf. bekendtgørelse om affald.

Det vurderes, at husdyrbruget kan producere farligt affald, herunder for eksempel:

- Batterier
- Spraydåser
- Kanyler
- Rester af kunstgødning
- Giftrester (også rottegift)
- Medicinrester
- Lysstofrør

Opbevaring af farligt affald kan udgøre en miljørisiko.

Vurdering

Ejendommen er omfattet af § 16 a og er derfor omfattet af miljøministeriets affaldsregulering og Lolland Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald. Husdyrbruget skal derfor også være tilknyttet en kommunens ordning for håndtering af farligt affald eller have aftale med en anden godkendt indsamler eller behandlingsanlæg, såfremt der opstår farligt affald på husdyrbruget.

Affaldsmængder

Nedenstående angiver anslåede og forventede mængder af affald årligt.

Affaldstype	Opbevarings-sted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
<i>Olie- og kemi-kaliefald:</i>						
Spildolie			-	-	13.02.08	06.01
Olietromle			-	-	15.01.04	56.20
Blyakkumulato- rer	-	-	Kommunal modtagestation	ingen	16.06.01	05.99
Tørbatterier – NiCd		-	Kommunal modtagestation	ingen	20.01.33	77.00
Tørbatterier – Kviksølv		-	Kommunal modtagestation	ingen	20.01.33	77.00
<i>Fast affald:</i>						
Tom emballage (pa- pir/pap/plast)	Container	Marius Pedersen		500 kg	15.01.01	50.00
Bigbags af PE- plast	Container	Marius Pedersen		100 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør og el sparepærer		Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	100	20.01.21	79.00
Jern og metal	Intet fast	Produkthandler	Produkthand- ler	500 kg	02.01.10	56.20
Diverse brænd- bart inkl. tomme medicinglas	Container	Kommunal ord- ning		Variierende mængder	Afhængig af ind- hold / 15.01.07	19.00
Glas	Intet fast	Egen	Kommunal modtagestation		20.01.02	51.00

Tabel 6.4.1 Ansøgers tabel over fast affald

Vurdering

Det vurderes at ejendommen lever op til affaldshierarkiet og til affaldsregulativerne for Lolland Kom-
mune.

Døde dyr

Døde dyr overdækkes med kadaverkappe, indtil de afhentes af destruktionsanstalt, DAKA. Afhentning sker løbende. Animalsk affald opbevares, så der ikke opstår uhygiejniske forhold indtil afhentning til autoriseret destruktionsanstalt. Døde dyr opbevares på en plads ved vejen til ejendommen.

Kemikalier generelt

Eventuel opbevaring af brugte sprøjter vil ske i kanyleboks og bortskaffes i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

Pesticider

Ingen pesticider på ejendommen.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune finder det tilstrækkeligt, at gældende lovgivning om opbevaring og bortskaffelse af affald samt Lolland Kommunes affaldsregulativer overholdes.

Angående kadaver, vil Lolland Kommune fastholde ansøger i, at der ved opbevaring af kadaver anvendes kadaverkappe til større dyr og lukket container til mindre dyr.

Angående bortskaffelse af kadaver finder Lolland Kommune gældende lovgivning og modtager firmaets retningslinier for tilstrækkelige.

Egenkontrol og dokumentation i forhold affald, kemikalier og olie fremgår af kapitel 7.

Vilkår

- Store kadaver skal opbevares på fast plads under kadaverkappe, mens mindre kadaver skal opbevares i lukket container.
- Kadaverplads og -kappe samt container til kadaver skal renholdes, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

6.5 STØJ OG VIBRATIONER

Ansøgers oplysninger

Beskrivelse af støjkluder

Foderanlæg

Ventilation

Transport til og fra ejendommen

Periodevis støj i forbindelse med markdrift

Driftsperiode for støjkluder

Det tilstræbes, at støjende aktiviteter afholdes i tidsrummet 7-18. Dog med undtagelse af den periodevise markdrift, hvor virksomheden er afhængig af vejret.

Der anvendes hjemmeblandet tørfoder, og der er fodres 2-4 gange om dagen.

Foderproduktionen foregår i foderladen hvor også mølleri mm. er placeret. Mølleri er placeret indendørs og er derfor afskærmet fra omgivelserne, så støjen dæmpes mest muligt.

Ventilationen er stort set altid i drift, da det er nødvendigt i forhold til indeklimaet i staldene. Ventilationen renholdes for både at reducere elforbruget og for at reducere støj.

For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der dagligt forekomme kørsel, samt jævnlig transporter med lastbil. Herudover vil der forekomme sæsonbetonet kørsel ved gylleudbringning og markarbejde.

Tiltag mod støjklider

Støj søges generelt dæmpet ved valg af støjsvag teknologi og afskærmning. Endvidere søges al unødigt tomgangskørsel undgået.

Vurdering

Det vurderes at ejendommens samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 m over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, ikke overskrider Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj, og den ansøgte drift af ejendommen kan ske uden væsentlig gene for omkringboende.

Rystelser

Virksomhedens bidrag til niveauet for vibrationsniveauet (dB re 10⁻⁶ m/s²) målt som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S må ikke overstige værdierne i Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø Orientering fra Miljøstyrelsen, nr. 9 1997,

Anvendelse	Tidpunkt	Vægtet accelerationsniveau L _{aw} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet)	Hele døgnet	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	18-7	75
Børneinstitutioner og lignende	I åbningstiden	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	7-18	80
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	Hele døgnet	80

Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	85
Kontorer og tilsvarende lokaler i erhvervsbebyggelse, hvor der foregår følsomme aktiviteter	Hele døgnet	80

Anvendelse	Tidspunkt	A-vægtet lydtryksniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet lydtryksniveau dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende	18-7	20	85
	7-18	25	85
Kontorer, undervisningslokaler, og lignende støjfølsomme rum	Hele døgnet	30	85
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	35	90

Tabel 6.5.1 Ansøgers tabel over lavfrekvent støj

Brug af maskiner i landbruget kan i nogle tilfælde give anledning til vibrationsgener. Dette vil typisk være rystelser maskinføreren udsættes for, fremfor rystelser der giver gener for det omgivende miljø. Denne type rystelser er en arbejdsmiljøfaktor og vurderingen af dette forhold indgår i arbejdspladsvurderingen (APV) og behandles ikke nærmere her.

Vurdering

I forbindelse med transporter kan der muligvis være vibrationer fra køretøjerne. Dette vil dog ikke være i et omfang der overstiger, hvad der almindeligvis må forventes fra kørsler på landets veje. Der er etableret separate indkørsler til ejendommen som anvendes til tung landbrugstrafik. Der er ikke nabo-beboelser beliggende umiddelbart op til disse indkørsler til ejendommen. Rystelser fra ejendommen eller transporter i forbindelse med driften af denne forventes derfor ikke at give gener for omgivelserne, og det vurderes at grænseværdierne overholdes til alle områder nævnt i ovenstående tabeller.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers redegørelse og vurdering.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at Miljøstyrelsens vejledning om støj fra landbrug til enhver tid skal overholdes. Desuden stilles der vilkår om, at evt. støjmåling skal ske efter Miljøstyrelsens retningslinier, samt at der skal ske afhjælpende foranstaltninger ved overskridelse af støjgrænserne.

Lolland Kommune forventer ikke, at aktiviteter på Lundenæs påvirker omgivelserne med vibrationer.

Vilkår

- Driften af ejendommen må hos naboer ikke give anledning til støj, der overstiger de på enhver tid vejledende grænseværdier i Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra landbrug.
- Såfremt Lolland Kommune ved en orienterende støjmåling vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser er overskredet, skal der gennemføres en støjkortlægning af et autoriseret firma efter Miljøstyrelsens retningslinjer. Støjkortlægningen skal bekostes af ejendommens ejer eller driftsherre og skal - undtagen opfølgende målinger - maksimalt ske 1 gang årligt.
- Er den vejledende støjgrænse overskredet, skal der ske afhjælpende foranstaltninger, og en ny støjkortlægning skal dokumentere, at støjgrænsen efterfølgende er overholdt.

6.6 TRANSPORT

Ansøgers oplysninger

Transporter	Før godkendelse	Efter godkendelse
	Antal/ år	Antal/ År
Korn	80	80
Levering af tilskudsfoder	24	24
Afhentning af smågrise	52	52
Afhentning af slagtesøer	52	52
Afhentning af døde dyr	52	52
Udbringning husdyrgødning - gylle	340	370
Affald	52	52
Transporter i alt	652	682

Tabel 6.6.1 Ansøgers oplysninger om transporter til – og fra ejendommen

Vurdering af transportveje til og fra ejendommen

Alt transport til og fra ejendommen med direkte adgang til den offentlige vej Langesøvej. Langs med Langesøvej findes flere andre beboelser, og der ligger en beboelse umiddelbart ved ejendommens ind og udkørsler. Der kan forekomme gyllekørsel mm. langs andre veje, hvor der ligger beboelser, og her vil der være opmærksomhed omkring transporten, hvilket omfatter henstillinger til maskinstation om at reducere fart og om at udvise generelt hensyn til naboer.

Størstedelen af transporterne er af gylle, foder og afhentning af dyr. Samlet set forventes der en mindre stigning i antallet af transporter med det ansøgte projekt.

Transporterne forventes hovedsageligt at foregå på hverdage inden for normal arbejdstid, dvs. kl. 6-18, men kan til tider foregå i aften- og nattetimerne. Transport til og fra husdyrbruget vil altid foregå ved hensynsfuld kørsel. Derudover tilstræbes, at al tung transport gennemføres på hverdage inden for normal arbejdstid.

I højsæsonen for gyllekørsel kan der køres uden for normal arbejdstid, men dette vil foregå under hensyntagen til naboernes nattesøvn, så kørsel tæt på naboerne så vidt muligt ikke foregår senere end kl. 22 eller tidligere end kl. 6 på hverdage og ikke senere end kl. 23 og tidligere end kl. 8 i weekender og på helligdage.

Vurdering

Ved miljøgodkendelse af husdyrbrug er det muligt at regulere trafik internt på bedriften og ved ind- og udkørsel. Det gælder hvis trafikken giver anledning til gener for naboer tæt på ejendommen, eller f.eks. hvis oversigtsforholdene ved udkørsel til offentlig vej vurderes, at kunne give anledning til farlige situationer for trafikken.

Der kan ikke stilles vilkår til trafik på offentlig vej, som lovligt kan anvendes til kørsel med den type køretøjer, der anvendes til drift af husdyrbrug. Her er det vejmyndighedernes vurdering om der er et generelt problem, som skal tages hånd om. Det kunne f.eks. være vejens bæreevne, der ikke kan holde til særligt tunge køretøjer. Natur- og Miljøklagenævnet har i en tidligere klagesag fastslået: "Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke ved husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning, og afgøres af relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet."

Da der er tale om gode til- og frakørselsforhold til ejendommen og selvom der sker en stigning i antal transporter, vurderes det, at transporter til og fra ejendommen ikke medfører væsentligt øgede gener for de omkringboende.

Ansøger har suppleret med, at tidligere vilkår om at flytte ind- og udkørsel fra ejendommen til Langesøvej længere mod syd pga. lysgener i nabohus fra større transporter fra ejendommen til Langesøvej ikke mere er aktuelt.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers oplysninger.

I forbindelse med høring af miljøgodkendelsen meddelt i 2016 havde beboerne på ejendommen Langesøvej 2 bemærkninger til gener fra lys på større transporter ved udkørsel fra Lundenæs til Langesøvej. Lolland Kommune stillede dengang vilkår om, at udmundingen af til- og frakørsel fra Lundenæs til Langesøvej skulle flyttes 25 m længere mod syd, når godkendelsen var fuldt udnyttet.

Nye beboer på ejendommen er hørt med udkast til denne godkendelse, og de har ikke haft bemærkninger til, at vejen ikke er flyttet. Vilkåret er derfor ikke medtaget i denne godkendelse.

6.7 ANDRE PÅVIRKNINGER

Ansøgers oplysninger

Lys

Belysning af anlæg: Der vil være et vist lysudfald fra bygningernes vinduer, samt fra udendørsbelysning ved udleveringsrampe og ved foderindlevering.

Lyset i staldene er tændt i forbindelse med fodring af grisene og ophold i staldene.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

Lyset vil udelukkende være tændt på det niveau som enten er foreskrevet af anden lovgivning eller i det omfang det er nødvendigt i forbindelse med ophold i staldene.

Udendørsbelysning vil være tilkoblet bevægelsessensorer eller automatisk slukning.

Vurdering

Det ansøgte projekt vil ikke medføre mere belysning end i nudriften. Det forventes ikke, at ejendommens belysning vil påvirke omgivelserne i negativ retning.

Støv

Den primære støvkilde er støv fra ventilationsanlæg. Der er overbrusning i alle stalde, som reducerer støvproduktionen.

Der kan forekomme støv fra kørsel på de omkringliggende arealer og veje ved staldanlæggene, endvidere vil der være en mindre støvgene ved indlæsning af foder, samt ved tilberedning af foder. Alt foder tilberedning foregår dog inden døre.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

Der vil i det daglige være fokus på at minimere støvgener udenfor husdyrbruget, og i forbindelse med færdsel på ikke befæstede veje, vil der være særligt fokus omkring ejendommen beliggende nær ved vejene.

Vurdering

På baggrund af afstanden til de umiddelbare naboer og det faktum at der ikke ligger naboer op ad ikke befæstede veje omkring anlægget, samt husdyrbrugets fokus på minimering af støvgener i forbindelse med foderopbevaring og håndtering samt transporter, vurderes det, at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige gener for omgivelserne som følge af støv.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune forventer ingen ændringer i forhold til den nuværende drift på Lundenæs og har ingen bemærkninger til ansøgers oplysninger.

Der stilles ingen vilkår.

7. EGENKONTROL

I dette kapitel er krav om egenkontrol fra de foregående kapitler samlet.

Ansøgers oplysninger

- Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol minimum hvert 10. år
- Logbog for flydelag
- En gang årligt udarbejdes "Gødnings- og husdyrindberetning",
- Overvågning af vand og strømforbrug
- Dokumentation for fasefodring og anvendelse af fytase
- Miljøledelsessystem
- E-kontrol 4 gange om året

Med ovenstående er der redegjort for, at der er fokus på management og egenkontrol på ejendommen. Ved at registrere og iagttage daglige rutiner og forbrug, kan eventuelle uhensigtsmæssige forhold identificeres og afhjælpes. Det vurderes samlet set at driften af husdyrbruget på adressen inkl. egenkontrol og management lever op til lovens krav. Driften af husdyrbruget forventes derfor samlet set ikke at medføre en væsentlig negativ virkning på miljøet

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers oplysninger.

For overblikkets skyld har Lolland Kommune valgt at samle vilkår om egenkontrol i dette afsnit i stedet for under de enkelte afsnit, hvor egenkontrol er relevant – i de afsnit henvises i stedet for til dette afsnit.

En del egenkontroller, som har betydning for miljø og tilsyn med denne miljøgodkendelse, er fortsat reguleret i gældende lovgivning og indgår derfor ikke i denne godkendelse.

Det anbefales dog, at f.eks. dokumentation for beholderkontroller og særskilt dokumentation i forhold til, at der er tale om et IED-husdyrbrug kan findes og ses sammen med nedenstående egenkontroller og dokumentation. Det drejer sig om:

- Miljøledelse med miljømål (opdateres årligt)
- Arbejdsbeskrivelse if. miljø (opdateres årligt)
- Plan kontrol/reparation/vedligeholdelse (logbog)
- Beredskabsplan (opdateres årligt+logbog)
- Foder (dokumentation if. kvælstof og fosfor)
- Energieffektiv belysning (dokumentation for udskiftninger)

Det er Lolland Kommunes vurdering, at der på bruget allerede er meget stor opmærksomhed på de lovpligtige kontroller, samt de særlige krav til IE-husdyrbrug.

Vilkår

- Denne tilladelse skal være let tilgængelig på ejendommen som trykt eksemplar eller elektronisk.
- Nedenstående dokumentation og aflæsninger skal gemmes på bedriften i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndigheden, hvis denne ønsker det.

Husdyrgødning produktion, opbevaring og håndtering (afsnit 2.3)

- Som dokumentation for at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til den på ejendommen producerede gylle, skal der foreligge effektivitetskontrol eller andet til dokumentation af antal dyr på stald, samt evt. aftaler om levering af gylle til andre ejendomme.

Energiforbrug (afsnit 2.5)

- Der skal på ejendommen ske månedlige aflæsninger af elforbrug i staldanlæg.

Vandforbrug (afsnit 2.6)

- Der skal på ejendommen ske månedlige aflæsninger af vandforbrug i staldanlæg.
- Er vandforbruget i en måned større end forventet, skal årsagen klarlægges og noteres i en logbog.

Ventilation (afsnit 2.7)

- Som dokumentation for rengøring og vedligeholdelse samt service af ventilationsanlægget skal der føres logbog.

Skadedyr (afsnit 6.2)

- Som dokumentation for sikringsaftale til forebyggelse af rottetilhold skal der foreligge en sikringsaftale.

Affald (afsnit 6.4)

- Som dokumentation for aflevering af affald skal der foreligge kvitteringer for aflevering af affald, miljøfarligt affald og kadaver.

Forebyggelse af uheld og beredskab ved uheld (afsnit 8.2)

- Til dokumentation af at beredskabsplanen er vurderet og evt. opdateret skal seneste vurdering og evt. opdatering fremgår af planen.

8. KRAV I FORHOLD TIL IE-DIREKTIVET SAMT MILJØKONSEKVENSRAPPORT

I dette kapitel findes ansøgers oplysninger og Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering samt evt. vilkår i forhold til særlige krav til husdyrbrug omfattet af IE-direktivet⁶ jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bilag 1, pkt. C) og ansøgers miljøkonsekvensrapport (bilag 1, pkt. D).

8.1 FORANSTALTNINGER VED OPHØR

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit C, pkt. 1 skal ansøger oplyse om påtænkte foranstaltninger ved husdyrbrugets ophør.

Ansøgers oplysninger

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig tilstand.

- Den resterende husdyrgødning i kummer og tanke vil blive fjernet
- Fodersiloer/foderrum tømmes og rengøres
- Staldene vil blive rengjort og spildevandet kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen
- Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren
- Udtjent elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug
- Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter
- Olietanke tømmes
- Døde dyr fjernes
- Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøges redegørelse.

Lolland Kommune stiller vilkår om, at rengøring, oprydning m.v. ved ophør af dyreholdet på ejendommen.

Vilkår

- Ved ophør af dyreholdet på ejendommen, skal stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg og fodersiloer tømmes og rengøres, udtjent inventar og udstyr skal bortskaffes, almindeligt affald og miljøfarligt affald skal bortskaffes efter gældende regler, foderanlæg skal tømmes og husdyrgødning køres ud på markarealer.

⁶ Husdyrbrug, der overskider stipladsgrænserne i husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2.

8.2 FOREBYGGELSE AF - OG BEREDSKAB VED UHELD

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 35, stk. 1, pkt. 7 skal ansøger redegøre for, at der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

Ansøgers oplysninger

Brand

Kan opstå som følge af fejl i elinstallationer og medføre risiko for udslip af giftige stoffer. Dette søges undgået ved at vedligeholde el-udstyr og undgå adfærd, der kan beskadige ledninger og elektriske hjælpemidler.

Gylleudslip

Kan forekomme ved påkørsel af gyllebeholder, ved at en gyllebeholder, gyllekanaler eller pumpeledninger er utætte, eller ved at en gylletank kan sprænge.

Kan medføre nedsivning af gylle til grundvand, eller afstrømning af gylle til vandløb efter ekstrem nedbør. Kan desuden give spild i forbindelse med læsning af gyllevogne.

Risiko for gylleudslip forsøges minimeret ved at:

- Der er ryddet op, hvor der arbejdes.
- Medarbejdere får god instruktion.
- Bygninger og maskiner vedligeholdes.
- Der er gode adgangs- og transportveje.
- Gylleanlæg holdes i orden, og pumpning af gylle overvåges
- Børn og fremmede har ikke adgang til betjening af gyllepumper mm.
- Der gennemføres de lovpligtige 10-årskontroller, hvor gylletanke kontrolleres af særligt uddannet personale.

Udslip af miljøskadelige stoffer

Hvor der opstår uheld med risiko for udslip af skadelige stoffer, kontaktes kommunens miljøberedskab. Hvor der er overhængende fare, alarmeres alarmcentralen på telefon 112.

Kemikalier

Forskellige hjælpemidler som rengørings- og desinfektionsmidler til staldrengøring, konserveringsmidler til foderbrug, medicin og andre hjælpestoffer, der kan udgøre en miljørisiko, håndteres og opbevares, så der ikke kan ske en utilsigtet udledning til miljøet.

Pesticider og sprøjteudstyr

Der opbevares ingen pesticider på ejendommen

Oplag af olie og andre kemikalier

Der er en olietank i foderladen. Olietanken er placeret på fast gulv uden afløb, hvilket sikrer mod utilsigtet afløb til det omkringliggende miljø.

Samlet vurdering af risikoelementer vedrørende miljøforhold

Det vurderes, at håndteringen af husdyrgødning foregår på en tilfredsstillende måde, og at husdyrbruget samlet set håndterer risikoelementerne korrekt og derfor ikke vil have en negativ påvirkning på miljøet og omgivelserne.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Da der er tale om et brug omfattet af IE-direktivet, er det et krav, at der skal foreligge en brugbar og tilgængelig beredskabsplan på bedriften.

Beredskabsplanen, som den ser ud på godkendelsestidspunktet, ses i bilag 3.

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til den fremsendte beredskabsplan.

Egenkontrol og dokumentation i forhold til driftsforstyrrelser og uheld fremgår af kapitel 7.

Yderligere oplysninger fremgår af miljøkonsekvensrapporten – se bilag 1.

Vilkår

- Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af en beredskabsplan på bedriften.
- Beredskabsplanen skal af den ansvarlige for driften årligt vurderes og evt. opdateres.
- Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen og dens indhold, samt vide, hvor den er tilgængelig.

8.3 VALG AF BEDST TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit C, pkt.2 skal ansøger redegøre og dokumentere for valg af bedst tilgængelig teknik på husdyrbruget – evt. henvisning til tidligere afsnit om det samme.

Ansøgers oplysninger

Der henvises til ansøgers miljøkonsekvensrapport i bilag 1, hvor der er redegjort for dette i især kapitel C.2.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers redegørelse.

Der stilles ingen vilkår.

8.4 ALTERNATIVER TIL TEKNOLOGI, TEKNIK OG FORANSTALTNINGER

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit C, pkt.3 skal ansøger fremlægge et ikke-teknisk resumé af de undersøgte væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger evt. henvisning til miljøkonsekvensrapport.

Ansøgers oplysninger

Der henvises til ansøgers miljøkonsekvensrapport i bilag 1, hvor der er redegjort for dette i især kapitel C.3.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers redegørelse.

Der stilles ingen vilkår.

8.5 BESKRIVELSE AF DET ANSØGTE OG IKKE TEKNISK RESUME

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit D, pkt. 1 skal miljøkonsekvensrapporten indeholde en beskrivelse af det ansøgte med oplysninger om placering/udformning/dimensioner, det ansøgte kumulative indvirkning på miljøet, foranstaltninger mod forurening samt alternative løsninger.

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit D, pkt. 2 skal miljøkonsekvensrapporten indeholde "et samlet ikke-teknisk resume".

Ansøgers oplysninger

Der henvises til ansøgers miljøkonsekvensrapport i bilag 1.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ansøgers redegørelse.

Der henvises ellers til en nærmere vurdering af de enkelte forhold i de foregående kapitler og afsnit i denne miljøgodkendelse.

Yderlige oplysninger fremgår af miljøkonsekvensrapporten – se bilag 1.

Der stilles ingen vilkår.

8.7 UDARBEJDELSE AF MILJØKONSEKVENSRAPPORTEN

Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 1, afsnit D, pkt. 3 skal det foreligge ”oplysning om den kompetente ekspert, der har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten”

Ansøgers oplysninger

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af Cand.scient Jakob Altenborg fra Miljø & Natur Landbrugsrådgivning.

Lolland Kommunes bemærkninger og vurdering

Lolland Kommune har ingen bemærkninger til ovenstående eller til den samlede udarbejdede rapport.

9. BILAG

Bilag 1: Miljøkonsekvensrapport

Bilag 2: Produktionsarealer

Bilag 3: Beredskabsplan

BILAG 1 MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ansøgning om miljøgodkendelse for

svineproduktionen

Kragemosevej 2

4953 Vesterborg

A. Oplysninger om ejer og ejerforhold

Husdyrbrugets adresse	Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg
CVR-nummer	34249318
CHR-nummer	110877
Kommune	Lolland Kommune
Ejendomsnummer	3600002840
Matrikel-nr.	3e, Skoby By, Halsted.
Ansøger og ejer	Morten Tambour Kragemosevej 2 4953 Vesterborg Mobil: 22222325 Mail: morten@kaahavegaard.dk
Kontaktperson på miljø sagen:	Samme som ejer
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Ingen
Biaktiviteter	Ingen
Ansøgningskema	229983
Repræsentant	Miljø & Natur Landbrugsrådgivning Byrumvej 30, 9940 Læsø CVR 25914562 Jakob Altenborg jakob@miljoeognatur.dk, mobil 26259791

Forord

Miljøkonsekvensrapport

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Kragemosevej 2. Det ansøgte omfatter dyrehold i eksisterende stalde.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport. Rapporten behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger.

Rapporten indeholder en beskrivelse og vurdering af den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, som det ansøgte vurderes at medføre. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for ejendommen.

Ikke teknisk resumé

Ansøger (ejer) søger om den fleksibilitet, der ligger i at komme over på stipladsmodellen på Kragemosevej 2, 4953 Vesterborg.

Fleksibiliteten ved den nye godkendelsesordning består i at det er valgfrit hvor mange dyr der produceres og til hvilken vægt de produceres, så længe at produktionen overholder dyrevelfærdsreglerne.

Ejendommen er beliggende i landzonen, ca. 1,2 km nordøst for en svineeksport stald som er den nærmeste byzone i området. Der er ca. 1,3 km til nærmeste samlede bebyggelse. Nærmeste nabo ligger i en afstand af ca. 375 m.

Lugtemissionerne i forhold til enkelt nabo, samlet bebyggelse og byzone er overholdt.

Der er i ansøgningen beskrevet forhold som støv, skadedyr, affald, lys og indkørselsforhold og hvorledes man vil sikre, at det ikke giver problemer i forhold til omkringboende. Der er ikke tale om udvidelse af produktionen i forhold til den nuværende produktion, og i forhold til de hensyn der tages i forhold til naboer og miljø, skønnes produktionen ikke at give anledning til øgede gener for omkringboende.

Fleksibiliteten giver mulighed for at kunne udnytte staldanlægget optimalt, og producere det antal grise anlægget giver mulighed for.

Beregningerne er foretaget, så der tages højde for de værst tænkelige emissioner af ammoniak og lugt ved evt. ændringer i staldene. For husdyrbruget er der krav om at anvende den bedst tilgængelige teknik i forhold til at begrænse ammoniakfordampningen. Dette er i lovgivningen omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniak, der må komme fra husdyrbruget.

Beregningerne viser, at hverken natur beskyttet efter danske nationale regler eller efter EU-regler, vil modtage mere ammoniak end de grænser, der er sat herfor i lovgivningen. Grænserne er langt fra nået.

A. Oplysninger om ejer og ejerforhold	2
Forord	3
Ikke teknisk resumé	4
B. Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte	7
Tidligere godkendelser	7
Biaktiviteter	7
B.1 Indretning og drift af anlæg mm.....	7
Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	7
B.2 Anlægsarbejder, bygningsændringer mm.	8
B.3 Forhold til andre husdyrbrug.....	8
B.4 Beliggenhed og omgivelser	8
Landskabs og planmæssige forhold	10
B.5 Ammoniakemission	12
Natur	12
B.6 Lugtemission	14
B.7 Emissioner og genepåvirkninger	16
Støj.....	16
Rystelser	16
Lys.....	17
Fluer og skadedyr	17
Støv.....	18
Transport.....	18
Egenkontrol.....	19
Risici og håndtering.....	20
B.8 Affaldsproduktion og ressourceforbrug.....	21
Fast affald	22
Døde dyr	22
Spildevandsmængde	23
Energiforbrug	23
Vandforbrug	24
Reststoffer.....	24
Foder.....	24
B.9 Valg af BAT	25
B.10 Grænseoverskridende virkninger	25
IE-husdyrbrug	26
C.1 Foranstaltninger ved ophør	26
C.2 Anvendelse af BAT råvarer, energi, vand og management	26
Management	26
BAT energi	27

BAT vand	28
BAT – råvarer	28
Samlet BAT-vurdering	29
C.3 Ikke teknisk resume af væsentlige alternativer	29
Miljøkonsekvensrapport	30
E.1-a Udformning, dimensioner mm.	30
E.1-b Forventede indvirkning på miljøet	30
Vandmiljø	30
Natur	31
Naboer/lugt.....	31
E.1-c Risiko for ulykker mm.	31
Risici og håndtering.....	31
Beskrivelse af risikominimering.....	32
E.1-d Væsentlige alternativer.....	32
E.2 Ikke teknisk resume	33
E.3 Kompetente ekspert	33
F.1-a Husdyrbrugets placering.....	33
F.1-b Fysiske karakteristika	33
F.1-c Energibehov og forbrug	33
F.1-d Reststoffer og emissioner	33
F.2 Rimelige alternativer	33
F.3 Referencescenarie.....	33
F.4.....	34
F.5-a Anlæggelse og tilstedeværelse af husdyrbruget	35
F.5-b Brugen af naturressourcer	35
F.5-c Emission af forurenende stoffer.....	35
F.5-d Faren for sundhed, kulturarv og miljø.....	35
F.5-e Kumulation.....	35
F.5-f Indvirkning på klimaet.....	35
F.5-g Anvendte teknologier	36
F.6 Metoder eller beviser	36
F.7 Påtænkte foranstaltninger.....	36
F.8 Større ulykker og katastrofer	36
F.9 Ikke teknisk resume	36
F.10 Referenceliste.....	36

B. Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte

Tidligere godkendelser

Miljøgodkendelse – 3. februar 2016

Biaktiviteter

Ingen

B.1 Indretning og drift af anlæg mm.

Der er tale om en ejendom med søer. Produktionsarealet udgør samlet 4618 m² nettoareal til grise. Alle stalde til grise er indrettet med delvise spaltegulve.

De enkelte staldafsnit er opdelt og opmålt efter om afsnittet er adskilt forureningsmæssigt fra andre afsnit. Herefter er anvendt staldenes nettoareal. Nettoarealerne er beregnet ved at udregne størrelsen på en sti og derefter beregne det samlede stiareal. Denne metode vurderes at give det mest korrekte nettoareal.

Nedenstående skema viser nettoarealet.

Stald navn	Dyretype og staldsystem	Areal ansøgt (m ²)	Areal Nudrift (m ²)	Areal 8-årsdrift (m ²)
Sostald	Søer Delvist spaltegulv	1422	1422	1422
Drægtighedsstald	Søer Delvist spaltegulv	1011	1011	-
Farestald	Søer Delvist spaltegulv	1227	1227	-
Polte/gylte	Søer Delvist spaltegulv	320	320	-
Polte/gylte	Slagtesvin Delvist spaltegulv	320	320	-
Polte/gylte	Smågrise Delvist spaltegulv	240	240	880
Klimacontainer	Smågrise* Delvist spaltegulv	78	-	-

* Bruttoareal

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Gyllebeholderen er etableret således at bund og vægge er tætte, og den kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholder tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion.

Gyllevognene vil fyldes med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllespild i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøforsvarlige måde at fylde gyllevognen.

Samlet vurderes gylleopbevaringen at leve op til BAT

Der er en samlet opbevaringskapacitet på ejendommen på 4.500 m³, som udgøres af 1 gyllebeholder på 4500 m³, hertil kommer lejet kapacitet og kapacitet i gyllekanalerne. Det vurderes ud fra normtal 2020, at der under normale forhold produceres ca. 650 m³/md husdyrgødning på ejendommen. Det vurderes således at der på ejendommen er tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Beregningen er foretaget med udgangspunkt i 1300 søer, 500 polte og 4800 smågrise

Vurdering

Samlet vurderes gylleopbevaringen og håndteringen af gylle at leve op til BAT, herunder følges generel lovgivning på området.

Ligeledes vurderes bygningerne størrelse og indretning at leve op til kravene til hold af søer.

Erhvervsmæssigt nødvendigt

Da der er tale om overgang til stipladsmodellen vurderes det ikke relevant at vurdere om godkendelse er erhvervsmæssigt nødvendig.

B.2 Anlægsarbejder, bygningsændringer mm.

Der er skal opsættes to klimacontainere på hver 24 m² i forbindelse med godkendelsen.

Placeringen af bebyggelse fremgår af kortmaterialet i husdyrgodkendelse.dk, samt af indsendte situationsplan.

B.3 Forhold til andre husdyrbrug

Anlægget er hverken teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

B.4 Beliggenhed og omgivelser

I husdyrgodkendelse.dk er angivet afstande til naboer, skel, vej mm. jf. husdyrlovens §§ 6, 7 og § 8.

Afstande § 6

Område	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige byzone eller sommerhusområde	1109 m	Svineeksport stald	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller	1270 m	Boligformål	50 m

med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.			
Nabobeboelse	288 m	Langesøvej 3	50 m

Afstande § 8

Afstandskravene er vurderet i husdyrgodkendelse.dk. Såfremt at afstandskravet ikke er overholdt vil der være en beskrivelse af hvorfor, men i de tilfælde hvor afstandskravene er overholdt vurderes det ikke at være nødvendigt med yderligere beskrivelse.

Nærmeste...	Afstand meter	Afstandskrav	Afstandskrav overholdes	Beskrivelse
Enkelt vandindvindingsanlæg	619	25 m	Ja	
Fælles vandindvindingsanlæg	872	50 m	Ja	
Vandløb	958	15 m	Ja	
Dræn	>15 m	15 m	Ja	
Sø	120	15 m	Ja	
Privat fælles vej/ offentlig vej	298	15 m	Ja	
Levnedsmiddelvirksomhed	>25	25 m	Ja	
Beboelse på samme ejendom	614	15 m	Ja	
Naboskel	62	30 m	Ja	

Afstandene i § 8 er kun gældende for nye anlæg eller i forbindelse med udvidelser/ændringer, som medfører en forøget forurening.

Nærmeste sårbare natur er ligeledes angivet i husdyrgodkendelse.dk.

Afstande til nærmeste naturområder er følgende:

Naturkategori	Afstand meter	Beskrivelse	§7 afstand overholdt
Kategori 1 natur	2249	Habitat natur	Ja (mindst 10 m)
Kategori 2 natur	18194	Overdrev	Ja (mindst 10 m)
Kategori 3 natur	306	Pot amm skov	-

Vurdering

Som det fremgår af ovenstående, er alle afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 7 og 8 overholdt. Ejendommen medfører derfor ingen påvirkning af omgivelserne.

Landskabs og planmæssige forhold

Ejendommen er beliggende i et landbrugsområde der i kommuneplanen er udlagt med nedenstående særlige retningslinjer. Der er i øvrigt ingen væsentlige planmæssige forhold.

Området er præget af landbrugsproduktion og naturområder, samt spredt bymæssig bebyggelse.

Anlægget er placeret inden for følgende områder og zoner:

(Kommuneplan 2017-2028)	Ja	Nej
Bevaringsværdige landskaber		X
Uforstyrrede landskaber		X
Større sammenhængende landskaber	X	
Slettelandskab	X	
Værdifulde Geologiske områder		X
Kystnærhedszonen		X
Værdifulde kulturarvsområder		X
Kulturhistorisk bevaringsværdi		X
Værdifulde landbrugsområder		X
Store husdyrbrug		X
Økologiske forbindelser	X	
Potentielle økologiske forbindelser		X
Naturbeskyttelsesområder		X
Potentielle naturbeskyttelsesområder		X
Natura2000		X
Skovrejsning	X	
Lavbundsareal		X
Kirkebyggelinjer		X
Skovbyggelinjer		X
Strand-, Sø- og Å-beskyttelseslinjer		X
Beskyttede sten- og jorddiger		X
Klitfredning		X
Fund og fortidsminder (Totalliste med både fredede og ikke-fredede. Kun beskyttelseslinjerne indgår i KP. Selve fortidsminderne er en statslig opgave.		X

Større sammenhængende landskaber

8.2.2 Større sammenhængende landskaber skal som udgangspunkt friholdes for tekniske anlæg og større turist- og fritidsanlæg, der visuelt og støjmæssigt påvirker oplevelsen af landskabet. Samfundsmæssigt nødvendige infrastrukturelle anlæg kan undtagelsesvist tillades; men kun hvis de ikke med rimelighed kan henvises til en placering uden for områderne, og da kun hvis det kan ske uden væsentlig negativ påvirkning af de landskabelige interesser.

8.2.3 Inden for de større sammenhængende landskaber skal udtjente, tekniske anlæg nedtages. De kan som udgangspunkt ikke tillades genetableret.

Redegørelse

De større sammenhængende landskaber er kendetegnet af fraværet af dominerende tekniske anlæg mv. og omfatter både værdifulde jordbrugslandskaber og jordbrugslandskaber. Udpegningen begrænser som udgangspunkt ikke en fortsat jordbrugsdrift og ej heller lokalt orienterede forsyningsanlæg, virksomheder mv., der er knyttet til et lokalområde.

Den teknologiske udvikling har sat sig spor i landskabet i en grad, så det er svært at finde større sammenhængende områder, der er upåvirkede af byudvikling eller trafik-, energi-, produktions- og rekreationsanlæg. Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal beskytte større sammenhængende landskaber mod byggerier og anlæg, som har en betydelig støjmæssig, visuel og/eller barriereskabende påvirkning.

I de større sammenhængende landskaber findes der endnu nogle få store tekniske anlæg. Når disse er udtjent og taget ud af produktion, vil der ikke kunne opstilles nye, med mindre de store tekniske anlæg er omfattet af allerede vedtagne lokalplanbestemmelser.

Inden for de større sammenhængende landskaber bør der skabes bedre muligheder for turisme, friluftsliv og natur, herunder for dyr og planter spredningsmuligheder. Eksempelvis ved natur- og kulturgenopretning samt forbedring af adgang, stier og formidling.

Økologiske forbindelseslinjer

9.4.2 Ved planlægning og administration af areallovgivningen i de økologiske forbindelser skal større byggerier og anlæg undgås eller placeres, så dyr og planter spredningsmulighederne ikke forringes.

9.4.3 Kvaliteten af de økologiske forbindelser skal forbedres i overensstemmelse med målsætningen gennem naturpleje, naturgenopretning og tilskud til miljøvenlig drift.

Redegørelse

Et af de forhold, der har stor betydning for at bevare og fremme naturkvaliteten i det åbne land, er graden af sammenhæng mellem de enkeltvis ofte ret små naturområder, og dermed spredningsmuligheden for planter og dyr.

Administration af de økologiske forbindelser

De økologiske forbindelser er fastlagt med en bredde på 500 meter. Inden for de økologiske forbindelser skal det vurderes hvordan byggeri og anlæg kan påvirke dyr og planter spredningsmuligheder.

I de økologiske forbindelser er det særligt betydningsfuldt, at det eksisterende mønster af grøfter, levende hegn og diger bevares og udbygges. Tilsvarende har udlæg af ekstensivt drevne arealer, sprøjtefrie zoner, brakarealer mv. betydning.

For planlægningen og arealadministrationen betyder det, at der f.eks. indrettes ubebyggede arealer som levested for naturligt forekommende dyr og planter, som dermed forbedrer den biologiske mangfoldighed, eller at der stilles krav om bevaring, erstatning eller etablering af nye levende hegn.

Hvor trafikforbindelser krydser økologiske forbindelser, skal der indbygges afværgeforanstaltninger i form af faunapassager.

Målsætningen for de økologiske forbindelser skal fremmes gennem arealadministrationen og ved at fremme naturandelen i forbindelserne. Naturforvaltningsmidler kan anvendes til at fjerne fysiske barrierer for planter og dyrs spredning ad de økologiske forbindelser.

Kommunens økologiske forbindelser understøtter Det Grønne Danmarkskorts formål om at stoppe opdelingen af naturen og dermed stoppe tilbagegangen i biodiversitet.

Skovrejsning

9.5.1 Skovrejsningsområder (områder, hvor skovrejsning er ønsket) og områder, hvor ny skovrejsning er uønsket, er udpeget og vist på kort 9.5.1.

Redegørelse

Skovene har stor betydning i indsatsen for at bevare og øge den biologiske mangfoldighed. De er med til at sikre godt drikkevand, da grundvand dannet under skov har en høj kvalitet i forhold til grundvand under landbrugsjord, hvor der anvendes gødning og pesticider. De begrænser samtidig drivhusgas i atmosfæren ved lagring af kulstof i træerne. Og ikke mindst er skovene et af vores vigtigste friluftsområder.

Lolland Kommune er et af landets mest skovfattede områder med kun 9 % skov, hvor landsgennemsnittet er 13 %. Den nationale målsætning er, jf. Danmarks Nationale Skovprogram, at skovarealet skal udgøre 20-25 % af landarealet i løbet af de næste 65 - 85 år.

Vurdering

Projektet vurderes at være i overensstemmelse med kommuneplanens rammer.

Samlet vurdering

Produktionen overholder alle afstandskrav. Samlet vurderes produktionen ikke at medføre en påvirkning af lokalområdet.

B.5 Ammoniakemission

Den totale ammoniakemission fra ejendommen udgør 5044 kg N/år, hvilket er en stigning på 44 kg N/år i forhold til den tilladte drift og på 2700 kg N/år i forhold til 8-årsdriften.

Natur

Påvirkning af den omkringliggende natur gennem deposition af ammoniak kan i visse tilfælde medføre en væsentlig påvirkning af naturen. Der er dog opstillet en række krav og kriterier for hvornår en påvirkning er væsentlig, og bedriften overholder disse krav til alle særligt sårbare kategori 1 og 2 naturtyper i området.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1 Ammoniakfølsomme naturtyper (bilag 3 pkt. D), beliggende <i>inden</i> for Natura 2000-område og omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende <i>inden</i> for et Natura 2000-område og omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.	Max. total deposition (afhængig af antal husdyrbrug i nærheden* af naturområdet): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2 Ammoniakfølsomme naturtyper (bilag 3 pkt. D) beliggende <i>uden</i> for internationale naturbeskyttelses-områder: Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha samt overdrev over 2,5 ha der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.	Max. total deposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 men som er beliggende uden for Natura 2000-områder, samt ammoniakfølsomme skove større end 0,5 ha og mere end 20 m brede.	Max. mer deposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

*Antallet af husdyrbrug i nærheden for kategori 1-natur, opgøres som en summering af:

- 1) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år inden for 200 m,
- 2) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år inden for 200-300 m,
- 3) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for 300-500 m,
- 4) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år inden for 500-1.000 m, og
- 5) antallet af husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år inden for 1.000-2.500 m.

Nedenstående skema viser depositionen til de forskellige naturkategorier som totaldeposition (kategori 1 og 2 natur) og som merdeposition (kategori 3 natur). Såfremt bekendtgørelsens afskæringskriterier som angivet i skemaet ovenfor ikke er overholdt vil det enkelte punkt efterfølgende blive beskrevet yderligere og vurderet. Er kriterierne overholdt vil der ikke blive foretaget yderligere vurderinger.

Naturkategori	Kumulation	Totaldeposition Kg N/ha/år	Merdeposition Kg N/ha/år	Vurdering
Kategori 1 natur	0	0,0	-	Nærmeste kategori 1 natur ligger over 2,2 km væk. Produktionen medfører deposition i området på 0,0 kg N/ha/år og bekendtgørelsens krav til totaldeposition til kategori 1 natur overholdes. Det vurderes at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af området. Kumulation er ligeledes vurderet.
Kategori 2 natur		0,0	-	Nærmeste kategori 2 natur ligger ca. over 18 km væk. Bekendtgørelsens krav til totaldeposition til kategori 2 natur overholdes. Det vurderes at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af området.
Kategori 3 natur		Op til 3,3	Op til 1,7	Nærmeste kategori 3 natur ligger vest for ejendommen i form af en potentiel ammoniak følsom skov. Merdepositionen set i forhold til 8 års driften udgør op til 1,7 kg N/ha/år, og bekendtgørelsens afskæringskriterier for kategori 3 natur er dermed ikke overholdt.

Potentiel ammoniak følsom skov

Øst for ejendommen ligger der en potentiel ammoniak følsom skov. Skove påvirkes med op til 3,3 kg N/ha/år. Baggrund belastningen i området er 11,9 kg N/ha/år. Tålegrænsen for ammoniakfølsomme skove ligger i intervallet 15-20 kg N/ha/år. Dermed overskrider den

nedgrænse marginalt i skovbrynet. Bare få meter inde i skov ligger den samlede deposition under 15 kg N/ha/år. Det vurderes derfor at produktionen dermed ikke medføre en påvirkning af området. Med i vurdering tæller desuden at der er tale om en godkendelse af en eksisterende produktion som er lovligt etableret og derfor ændres depositionen ikke uanset om der gives en godkendelse i henhold til stipladsmodellen.

Beskyttede arter

Dyr og planter omfattet af bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring bedriften og bedriftens arealer. På baggrund af Faglig Rapport nr. 635, 2007 "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt Videnskabelig Rapport nr. 50, 2013 "Overvågning af arter 2004-2011" fra Nationalt Center for Miljø og Energi, vurderes det at følgende bilag IV-arter kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring bedriften og udbringningsarealerne.

Navn	Registreret forekomst	Udbredelsesområde
Odder		X
Markfirben		X
Stor vandsalamander		X
Spidssnudet frø		X
Arter af flagermus		X
Ulv		X

Arter der kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted omkring anlægget.

Der ligger flere små søer omkring ejendommen hvor der er potentiale for bilag IV-arter (spidssnudet frø og stor vandsalamander). Der er dog ikke registreret bilag IV arter i området.. Produktionen påvirker søerne totalt med op 2,5 kg N/ha/år. Merdepositionen er beregnet til op til 1,5 kg N/ha/år.

For de øvrige arter gælder at ingen registreringer er i lokalområdet, jf. oplysninger på Naturdata gennem Danmarks miljøportal.

Danmark har jf. Biodiversitetskonventionen forpligtet sig til at standse tabet af biologisk mangfoldighed. Arter, som er forsvundet fra Danmark eller truet af udryddelse er registreret som sådan på Den danske Rødliste.

Vurdering

Ejendommen overholder ikke alle afskæringskriterier i bekendtgørelsen, men det vurderes, jf. forarbejderne til udarbejdelse af afskæringskriterier, at produktionen ikke medfører en påvirkning af den omkringliggende natur.

Ligeledes gælder at det er vurderet at produktionen ikke vil medføre en påvirkning af beskyttede arter. Der er ingen eller minimal påvirkning af de registrerede leveområder for bilag IV arter. Derfor vurderes tilstedeværelsen af bilag IV arter omkring ejendommen at være foreneligt med den produktion der er på ejendommen og det forhold at der gives en tilladelse på ejendommen vil ikke medføre en øget påvirkning af arterne.

B.6 Lugtemission

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor stort produktionsareal der er på ejendommen og hvilken type dyr der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind. Lugt stammer primært fra stalden. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med arbejde med husdyrgødning og udbringning heraf.

Lugtemissionen i nudrift og ansøgt drift er beregnet i IT-ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk. og er angivet i skemaet herunder:

	Lugt (LE/s)	Lugt (OU/s)	Faktisk lugt (LE/s)	Faktisk lugt (OU/s)
Nudrift	26454	59435	26454	59435
Ansøgt drift	27390	61073	27390	61073
Forskel	936	1638	936	1638

Som angivet i tabellen er der en mindre stigning af lugt fra produktionen i forbindelse med godkendelsen.

Lugtemission i Odour Units (OU) beregnes med OML-modellen og i Lugt Enheder (LE) med FMK-modellen. Begge modeller beregner spredningen af lugtemissionen fra husdyrbruget på grundlag af produktionsarealets størrelse og lugtemissionsfaktorerne for den eller de pågældende dyretyper og staldsystemer fastsat i hhv. OU og LE, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, B. Faktisk lugt er den beregnede lugtafgivelse til omgivelserne, efter at eventuelle teknologier til reduktion af lugtemission er inkluderet i beregningerne.

Der er ligeledes foretaget beregninger af lugtpåvirkningen til husdyrbrugets nærmeste naboer i www.husdyrgodkendelse.dk. Den beregnede geneafstand for områdetyperne nabobeboelse, byzone og samlet bebyggelse fremgår af nedenstående tabel:

Bebyggelse	Kumulation Antal	Model	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet afstand til bebyggelse (m)	Genekriterie overholdt
Langesøvej 3 (enkelt bolig)	0	FMK	166	358	Ja
Vesterborgvej 43 (samlet bebyggelse)	0	Ny	348	1350	Ja
Eksport stald (byzone)	1	FMK	567	1181	Ja

Kumulation

I forhold til naboer gælder ligeledes et kumulationsprincip, hvor kravene skærpes såfremt der ligger andre produktioner med en ammoniakemission over 750 kg indenfor en afstand af 100 meter fra enkeltliggende naboer eller 300 meter fra samlet bebyggelse eller byzone.

I forhold til byzone ligger der en anden produktioner indenfor kumulationsafstandene. Kumulationen er derfor vurderet.

Boligerne på ejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af det generelle beskyttelsesniveau. Dette samme gælder boliger ejet af ansøger.

Vurdering

Produktionen overholder bekendtgørelsens lugtgenekrav, og dermed vil der ikke være en belastning af området udover hvad der kan accepteres.

B.7 Emissioner og genepåvirkninger

Støj

Beskrivelse af støjkloder

Der kan forekomme støjkloder fra:

- Foderanlæg
- Ventilation
- Transport til og fra ejendommen
- Periodevis støj i forbindelse med markdrift

Driftsperiode for støjkloder

Det tilstræbes, at støjende aktiviteter afholdes i tidsrummet 7-18. Dog med undtagelse af den periodevis markdrift, hvor virksomheden er afhængig af vejret.

Der anvendes hjemmeblandet tørfoder og der er fodres 2-4 gange om dagen.

Foderproduktionen foregår i foderladen hvor også mølleri mm. er placeret. Mølleri er placeret indendøre og er derfor afskærmet fra omgivelserne, så støjen dæmpes mest muligt.

Ventilationen er stort set altid i drift, da det er nødvendigt i forhold til indeklimaet i staldene. Ventilationen renholdes for både at reducere elforbruget og for at reducere støj.

For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der dagligt forekomme kørsel, samt jævnlig transporter med lastbil. Herudover vil der forekomme sæsonbetonet kørsel ved gylleudbringning og markarbejde.

Tiltag mod støjkloder

Støj søges generelt dæmpet ved valg af støjsvag teknologi og afskærmning. Endvidere søges al unødigt tomgangskørsel undgået.

Vurdering

Det vurderes at ejendommens samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 m over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, ikke overskrider Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj, og den ansøgte drift af ejendommen kan ske uden væsentlig gene for omkringboende.

Rystelser

Virksomhedens bidrag til niveauet for vibrationsniveauet (dB re 10⁻⁶ m/s²) målt som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S må ikke overstige værdierne i Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø Orientering fra Miljøstyrelsen, nr. 9 1997,

Anvendelse	Tidpunkt	Vægtet accelerationsniveau L _{aw} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet)	Hele døgnet	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	18-7	75
Børneinstitutioner og lignende	I åbningstiden	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	7-18	80
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	Hele døgnet	80
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	85
Kontorer og tilsvarende lokaler i erhvervsbebyggelse, hvor	Hele døgnet	80

der foregår følsomme aktiviteter		
----------------------------------	--	--

Anvendelse	Tidspunkt	A-vægtet lydtryksniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet lydtryksniveau dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende	18-7	20	85
	7-18	25	85
Kontorer, undervisningslokaler, og lignende støjfølsomme rum	Hele døgnet	30	85
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	35	90

Brug af maskiner i landbruget kan i nogle tilfælde give anledning til vibrationsgener. Dette vil typisk være rystelser maskinføreren udsættes for, fremfor rystelser der giver gener for det omgivende miljø. Denne type rystelser er en arbejdsmiljøfaktor og vurderingen af dette forhold indgår i arbejdspladsvurderingen (APV) og behandles ikke nærmere her.

Vurdering

I forbindelse med transporter kan der muligvis være vibrationer fra køretøjerne. Dette vil dog ikke være i et omfang der overstiger, hvad der almindeligvis må forventes fra kørsler på landets veje. Der er etableret separate indkørsler til ejendommen som anvendes til tung landbrugstrafik. Der er ikke nabobeboelser beliggende umiddelbart op til disse indkørsler til ejendommen. Rystelser fra ejendommen eller transporter i forbindelse med driften af denne forventes derfor ikke at give gener for omgivelserne, og det vurderes at grænseværdierne overholdes til alle områder nævnt i ovenstående tabeller.

Lys

Lysforhold

Belysning af anlæg: Der vil være et vist lysudfald fra bygningernes vinduer, samt fra udendørsbelysning ved udleveringsrampe og ved foderindlevering.

Lyset i staldene er tændt i forbindelse med fodring af grisene og ophold i staldene.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

Lyset vil udelukkende være tændt på det niveau som enten er foreskrevet af anden lovgivning eller i det omfang det er nødvendigt i forbindelse med ophold i staldene.

Udendørsbelysning vil være tilkoblet bevægelsessensorer eller automatisk slukning.

Vurdering

Det ansøgte projekt vil ikke medføre mere belysning end i nudriften. Det forventes ikke, at ejendommens belysning vil påvirke omgivelserne i negativ retning.

Fluer og skadedyr

Skadedyr

Generel bekæmpelse af skadedyr

Bekæmpelse af skadedyr fortages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi fastsatte retningslinjer.

Fluegener

Kemisk fluebekæmpelse foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Rottebekæmpelse

Bekæmpelse af rotter foretages efter Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi retningslinjer. Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv.

Vurdering

Det vurderes, at der med ovenstående udføres en effektiv og tilfredsstillende flue- og skadedyrsbekæmpelse.

Støv

Den primære støvkilde er støv fra ventilationsanlæg. Der er overbrusning i alle stalde som reducerer støvproduktionen.

Der kan forekomme støv fra kørsel på de omkringliggende arealer og veje ved staldanlæggene, endvidere vil der være en mindre støvgene ved indlæsning af foder, samt ved tilberedning af foder. Alt fodertilberedning foregår dog inden døre.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

Der vil i det daglige være fokus på at minimere støvgener udenfor husdyrbruget, og i forbindelse med færdsel på ikke befæstede veje, vil der være særligt fokus omkring ejendommen beliggende nær ved vejene.

Vurdering

På baggrund af afstanden til de umiddelbare naboer og det faktum at der ikke ligger naboer op ad ikke befæstede veje omkring anlægget, samt husdyrbrugets fokus på minimering af støvgener i forbindelse med foderopbevaring og håndtering samt transporter, vurderes det, at det ansøgte ikke vil medføre væsentlige gener for omgivelserne som følge af støv.

Transport

Transporter	Før godkendelse	Efter godkendelse
	Antal/ år	Antal/ År
Korn	80	80
Levering af tilskudsfoder	24	24
Afhentning af smågrise	52	52
Afhentning af slagtesøer	52	52
Afhentning af døde dyr	52	52
Udbringning husdyrgødning - gylle	340	370
Affald	52	52

Transporter i alt	652	682
-------------------	-----	-----

Vurdering af transportveje til og fra ejendommen

Alt transport til og fra ejendommen med direkte adgang til den offentlige vej Langesøvej. Langs med Langesøvej findes flere andre beboelser, og der ligger en beboelse umiddelbart ved ejendommens ind og udkørsler. Der kan forekomme gyllekørsel mm. langs andre veje, hvor der ligger beboelser, og her vil der være opmærksomhed omkring transporten, hvilket omfatter henstillinger til maskinstation om at reducere fart og om at udvise generelt hensyn til naboer.

Størstedelen af transporterne er af gylle, foder og afhentning af dyr. Samlet set forventes der en mindre stigning i antallet af transporter med det ansøgte projekt.

Transporterne forventes hovedsageligt at foregå på hverdage inden for normal arbejdstid, dvs. kl. 6-18, men kan til tider foregå i aften- og nattetimerne. Transport til og fra husdyrbruget vil altid foregå ved hensynsfuld kørsel. Derudover tilstræbes, at al tung transport gennemføres på hverdage inden for normal arbejdstid.

I højsæsonen for gyllekørsel kan der køres uden for normal arbejdstid, men dette vil foregå under hensyntagen til naboernes nattesøvn, så kørsel tæt på naboerne så vidt muligt ikke foregår senere end kl. 22 eller tidligere end kl. 6 på hverdage og ikke senere end kl. 23 og tidligere end kl. 8 i weekender og på helligdage.

Vurdering

Ved miljøgodkendelse af husdyrbrug er det muligt at regulere trafik internt på bedriften og ved ind- og udkørsel. Det gælder hvis trafikken giver anledning til gener for naboer tæt på ejendommen, eller f.eks. hvis oversigtsforholdene ved udkørsel til offentlig vej vurderes, at kunne give anledning til farlige situationer for trafikken.

Der kan ikke stilles vilkår til trafik på offentlig vej, som lovligt kan anvendes til kørsel med den type køretøjer, der anvendes til drift af husdyrbrug. Her er det vejmyndighedernes vurdering om der er et generelt problem, som skal tages hånd om. Det kunne f.eks. være vejens bæreevne, der ikke kan holde til særligt tunge køretøjer. Natur- og Miljøklagenævnet har i en tidligere klagesag fastslået: *"Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke ved husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning, og afgøres af relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet."*

Da der er tale om gode til- og frakørselsforhold til ejendommen og selvom der sker en stigning i antal transporter, vurderes det, at transporter til og fra ejendommen ikke medfører væsentligt øgede gener for de omkringboende.

Egenkontrol

Ansøger har redegjort for følgende egenkontrol:

- Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol minimum hvert 10. år
- Logbog for flydelag
- En gang årligt udarbejdes "Gødnings- og husdyrindberetning",
- Overvågning af vand og strømforbrug
- Dokumentation for fasefodring og anvendelse af fytase
- Miljøledelsessystem
- E-kontrol 4 gange om året

Med ovenstående er der redegjort for, at der er fokus på management og egenkontrol på ejendommen. Ved at registrere og iagttage daglige rutiner og forbrug, kan eventuelle u hensigtsmæssige forhold identificeres og afhjælpes. Det vurderes samlet set at driften af

husdyrbruget på adressen inkl. egenkontrol og management lever op til lovens krav. Driften af husdyrbruget forventes derfor samlet set ikke at medføre en væsentlig negativ virkning på miljøet

Risici og håndtering

Brand

Kan opstå som følge af fejl i elinstallationer og medføre risiko for udslip af giftige stoffer. Dette søges undgået ved at vedligeholde el-udstyr og undgå adfærd, der kan beskadige ledninger og elektriske hjælpemidler.

Gylleudslip

Kan forekomme ved påkørsel af gyllebeholder, ved at en gyllebeholder, gyllekanaler eller pumpeledninger er utætte, eller ved at en gylletank kan sprænge.

Kan medføre nedsivning af gylle til grundvand, eller afstrømning af gylle til vandløb efter ekstrem nedbør. Kan desuden give spild i forbindelse med læsning af gyllevogne.

Risiko for gylleudslip forsøges minimeret ved at:

- Der er ryddet op, hvor der arbejdes.
- Medarbejdere får god instruktion.
- Bygninger og maskiner vedligeholdes.
- Der er gode adgangs- og transportveje.
- Gylleanlæg holdes i orden, og pumpning af gylle overvåges
- Børn og fremmede har ikke adgang til betjening af gyllepumper mm.
- Der gennemføres de lovpligtige 10-årskontroller, hvor gylletankene kontrolleres af særligt uddannet personale.

Udslip af miljøskadelige stoffer

Hvor der opstår uheld med risiko for udslip af skadelige stoffer, kontaktes kommunens miljøberedskab. Hvor der er overhængende fare, alarmeres alarmcentralen på telefon 112.

Kemikalier

Forskellige hjælpemidler som rengørings- og desinfektionsmidler til staldrengøring, konserveringsmidler til foderbrug, medicin og andre hjælpepestoffer, der kan udgøre en miljørisiko, håndteres og opbevares, så der ikke kan ske en utilsigtet udledning til miljøet.

Pesticider og sprøjteudstyr

Der opbevares ingen pesticider på ejendommen

Oplag af olie og andre kemikalier

Der er en olietank i foderladen. Olietanken er placeret på fast gulv uden afløb, hvilket sikrer mod utilsigtet afløb til det omkringliggende miljø.

Samlet vurdering af risikoelementer vedrørende miljøforhold

Det vurderes, at håndteringen af husdyrgødning foregår på en tilfredsstillende måde, og at husdyrbruget samlet set håndterer risikoelementerne korrekt og derfor ikke vil have en negativ påvirkning på miljøet og omgivelserne.

B.8 Affaldsproduktion og ressourceforbrug

Der forventes en affaldsproduktion der er proportionel med virksomhedens størrelse og type.

Da der er tale om et IE-brug, så skal affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, iagttages (fremgår af § 35 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen). Det betyder, at beskrivelsen skal illustrere, hvordan affaldshåndteringen på husdyrbruget lever op til affaldshierarkiet jf. Miljøbeskyttelseslovens § 6 b. Heraf fremgår det at affaldsforebyggelse og -håndtering skal ske i overensstemmelse med følgende affaldshierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.
- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Husdyrbruget skal sortere sit affald og sikre, at mest muligt affald bliver sorteret fra til genbrug, genanvendelse og anden endelig materialenyttiggørelse. Affald som ikke kan genanvendes skal håndteres som forbrændingseget, deponeringseget eller farligt affald i henhold til Lolland Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Husdyrbruget skal håndtere sit affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsens og affaldsaktørbekendtgørelsen. Det betyder, at husdyrbruget skal sortere deres erhvervsaffald og aflevere det til en godkendt affaldsmottager med henblik på genbrug, genanvendelse eller anvendelse til anden endelig materialenyttiggørelse.

Ifølge affaldsbekendtgørelsen defineres erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse som værende:

- Glasaffald
- Metalaffald
- Plastaffald
- Papiraffald
- Papaffald
- Træaffald
- Genanvendeligt farligt affald, herunder batterier og elektronik
- Genanvendeligt PVC-affald
- Andet affald, der er egnet til materialenyttiggørelse, fx byggeaffald og have-/parkaffald.

Husdyrbruget skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet og skal på anmodning fra kommunen kunne dokumentere, at affaldet bliver leveret til et godkendt affaldshåndteringsanlæg, som sikrer, at de enkelte affaldsfraktioner reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt. Dokumentationen kan være fra behandlingsanlægget.

Virksomheder kan aflevere affaldet til:

- Et genanvendelses anlæg eller et anlæg, som forbereder affald til genbrug, der er registreret i Affaldsregistret.
- En indsamlingsvirksomhed, der er registreret i Affaldsregistret.
- En virksomhed, som kan undlade at lade sig registrere efter bekendtgørelse om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed.
- Et kommunalt behandlingsanlæg, der er registreret i Affaldsregistret.
- En kommunal genbrugsplads eller en kommunal ordning efter § 11.
- En frivillig tilbagetagingsordning, jf. bekendtgørelse om affald.

Det vurderes, at husdyrbruget kan producere farligt affald, herunder for eksempel:

- Batterier
- Spraydåser
- Kanyler
- Rester af kunstgødning
- Giftrester (også rottegift)

- Medicinrester
- Lysstofrør

Opbevaring af farligt affald kan udgøre en miljørisiko.

Vurdering

Ejendommen er omfattet af § 16 a og er derfor omfattet af miljøministeriets affaldsregulering og Lolland Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald. Husdyrbruget skal derfor også være tilknyttet en kommunens ordning for håndtering af farligt affald eller have aftale med en anden godkendt indsamler eller behandlingsanlæg, såfremt der opstår farligt affald på husdyrbruget.

Affaldsmængder

Nedenstående angiver anslåede og forventede mængder af affald årligt.

Fast affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie			-	-	13.02.08	06.01
Olietromle			-	-	15.01.04	56.20
Blyakkumulatorer	-	-	Kommunal modtagestation	ingen	16.06.01	05.99
Tørbatterier – NiCd		-	Kommunal modtagestation	ingen	20.01.33	77.00
Tørbatterier – Kviksølv		-	Kommunal modtagestation	ingen	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap/plast)	Container	Marius Pedersen		500 kg	15.01.01	50.00
Bigbags af PE-plast	Container	Marius Pedersen		100 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer		Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	100	20.01.21	79.00
Jern og metal	Intet fast	Produkthandler	Produkthandler	500 kg	02.01.10	56.20
Diverse brændbart inkl. tomme medicinglas	Container	Kommunal ordning		Variierende mængder	Afhængig af indhold / 15.01.07	19.00
Glas	Intet fast	Egen	Kommunal modtagestation		20.01.02	51.00

Vurdering

Det vurderes at ejendommen lever op til affaldshierakiet og til affaldsregulativerne for Lolland Kommune.

Døde dyr

Døde dyr overdækkes med kadaverkappe indtil de afhentes af destruktionsanstalt, DAKA. Afhentning sker løbende. Animalsk affald opbevares så der ikke opstår uhygiejniske forhold, indtil afhentning til autoriseret destruktionsanstalt. Døde dyr opbevares på en plads ved vejen til ejendommen.

Kemikalier generelt

Eventuel opbevaring af brugte sprøjter vil ske i kanyleboks og bortskaffes i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

Pesticider

Ingen pesticider på ejendommen.

Oliekemikalier

Der er en olietank i foderladen. Den er placeret på fat gulv uden afløb.

Spildevandsmængde

Spildevandstyper	m ³ /år efter godkendelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	500 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra beboelse	200 m ³	Nedsivning	Septiktank
Sanitært spildevand stalde	100 m ³	Nedsivning	TRIX tank

Beskrivelse af spildevandstilledning

500 m³/år spildevand tilledes gyllebeholder med flydende husdyrgødning.

Beskrivelse af spildevandsafledning

Rengøringsvand ledes fra stald til gyllebeholder.

Sanitært spildevand ledes til trix tank.

Tagvandet afledes til dræn.

Energiforbrug

Energi

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt
Elforbrug	270.000 kwh	270.000 kwh
Dieselolie	40.000 l	40.000 l

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Seges er elforbruget ca. 174 kWh pr. årssø. Forbruget for en tilsvarende produktion jf. normtal for 1300 årssøer vil være på ca. 226.000 kWh. Hertil kommer forbruget til opvarmning på 89 kWh pr. årssø.

Elforbruget i svinestalden går primært til belysning og drift af teknisk udstyr.

Energibesparende foranstaltninger

Når der i anlægget udskiftes lysarmaturer sikres det, at der i det omfang det er foreneligt med biologiske forhold, at der vælges mellem de mest energibesparende systemer. F.eks. LED-belysning. De nyeste stalde er etableret med LED belysning.

Vurdering

Elforbruget ligger omkring normforbruget. Det vurderes således at energiforbruget er af en størrelsesorden der passer til ejendommens drift, og at der anvendes den mest energibesparende teknologi i forhold til belysning og ventilation.

Vandforbrug

Vand

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt
Årligt forbrug af drikkevand	6.000 m ³	7.000 m ³
Årligt forbrug af vaskevand til vask af stalde	500 m ³	500 m ³

Bedriften forsynes vand fra offentligt vandværk. Der forventes mindre stigning i vandforbruget i forbindelse med tilladelsen.

Vandbesparende foranstaltninger

Drikkevandsinstallationerne på bedriften efterses og rengøres jævnligt med henblik på at undgå spild.

Eventuelle lækager i systemet identificeres straks og repareres hurtigst muligt.

Vurdering

Vandforbruget ligger omkring normforbruget, og det vurderes at ligge indenfor en naturlig variation for vandforbrug.

Reststoffer

Udbringning af husdyrgødning bliver foretaget efter de gældende generelle regler ift. indhold af fosfor, kvælstof og zink. Gyllen vil i øvrigt indeholde vand og fodersplid mm. Disse forhold er der i de generelle regler taget højde for og det vurderes derfor at udbringningen af gylle lever op til disse generelle regler.

Foder

Der anvendes hjemmeblandet tørfoder. Foder blandes i foderladen. Korn leveres løbende og tilskudsfoder og mineraler opbevares i sække i foderladen.

Der sikres effektiv fodring gennem foderets sammensætning og løbende foderkontroller, således at fodringen stemmer overens med dyrenes behov. Derudover er sundhedsstyring vigtig for en effektiv produktion med lavest muligt forbrug af foder- og hjælpestoffer. Der anvendes fasefodring på ejendommen, og der tilsættes fytase til foderet. Fytase medfører en bedre optagelse af fosfor fra foderet og dermed mindre fosfor i gyllen.

Der er på bedriften stor opmærksomhed mod at minimere anvendelsen af råvarer i produktionen. Der laves således E-kontrol minimum en gang i kvartalet, for derigennem at kunne monitorere fodereffektivitet og produktionseffektivitet. Der er fokus på at minimere spild af foderstoffer og på at optimere og minimere indholdet af fosfor og protein i foderstoffer, dog altid med fokus på virksomhedens produktionsresultater og ikke mindst dyrenes velbefindende.

Vurdering

Det vurderes at foderforbrug og tiltag i øvrigt vedr. foder lever op til en produktion af den ansøgte størrelse.

Samlet vurdering af affalds- og ressourceforbrug

Virksomheden er omfattet af Affaldsbekendtgørelsen og Lolland Kommunes Affaldsregulativ for erhverv. Virksomheden oplyser, at reglerne efterleves.

Det vil sige, at

- Dagrenovationslignende og forbrændingseget affald bortskaffes til forbrænding.
- Deponeringseget affald skal frasorteres og opbevares, så vindflugt undgås.
- PVC-affald frasorteres og bortskaffes korrekt.
- Klinisk risikoaffald som kanyler, medicinflasker og lignende opbevares forsvarligt i egnet emballage

Beskyttelse af jord, grundvand og overfladevand:

- Farligt affald opbevares, så det ikke kan løbe til jord, grundvand eller overfladevand og beskyttet mod vejrlig. Tanke er sikret mod påkørsel.
- Eksisterende olietanke er reguleret af olietanksbekendtgørelsen. Nye tanke og/eller sløjfning af tanke skal anmeldes til Lolland Kommune.

Det vurderes, at der er redegjort for et vand- og energiforbrug, der står mål med størrelsen af dyreholdet og alderen på staldene. Der er en stigning i ressourceforbruget som følge af godkendelsen.

B.9 Valg af BAT

Alle stalde er med delvise spaltegulve.

	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav Kg N/år	4632	414	5046
Faktisk emission Kg N/år	4630	414	5044
Forskel Kg N/år			2
BAT krav overholdt			Ja

BAT kravet er overholdt og der anvendes ingen virkemidler udover delvist spaltegulv til at reducere ammoniakfordampningen fra staldene.

B.10 Grænseoverskridende virkninger

Det er vurderet, at det udelukkende er produktionens emission af ammoniak der potentielt kan have en grænseoverskridende virkning. Det er dog vurderet at ammoniakemissionen har et niveau og en karakter, hvor hovedparten af emissionen vil påvirke lokalområdet og kun mindre del af emissionen vil bidrage til baggrundsbelastningen i omkringliggende lande. Det er derfor vurderet at produktionen ikke medfører grænseoverskridende virkninger hverken lokalt eller internationalt.

IE-husdyrbrug

Der er tale om et IE-husdyrbrug, da der er over 750 årssøer på ejendommen.

C.1 Foranstaltninger ved ophør

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig tilstand.

- Den resterende husdyrgødning i kummer og tanke vil blive fjernet
- Fodersiloer/foderrum tømmes og rengøres
- Staldene vil blive rengjort og spildevandet kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen
- Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren
- Udtjent elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug
- Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter
- Olietanke tømmes
- Døde dyr fjernes
- Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift

C.2 Anvendelse af BAT råvarer, energi, vand og management

Management

Medarbejdere

De ansatte deltager løbende i relevante kurser. Der bliver udarbejdet APV for arbejdspladsen, opsat førstehjælpskasser og øjenskylleudstyr, og der er konstant værnemidler i form af beskyttelsesbriller, handsker, åndedræts- samt høreværn til rådighed for medarbejderne.

Oplæring

Der er oplæringsprogrammer for ansatte i relation til relevant lovgivning, herunder miljøgodkendelsen, beredskabsplanen, vedligeholdelse af udstyr.

Beredskabsplan

Der er udarbejdet en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, driftsmateriel, gylle, brand m.v., og er tilgængelig for alle på arbejdspladsen.

Dagligt tilsyn

Ansøger eller dennes ansatte tilser dyr og produktionsanlæg flere gange hver dag. Der udføres små reparationer når det er nødvendigt, Såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service til driftsanlægget som udføres af kompetent personale.

Mark- gødningsplan

Der bliver hvert år udarbejdet gødningsregnskab af en planteavlskonsulent.

Sprøjtejournal

Der føres sprøjtejournal.

Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol min. hvert 10 år.

Renoveringsplan for driftsudstyr og staldbygninger

Ejendommen er i forbindelse med godkendelse i 2016 nybygget for så vidt angår farestald og drægtighedsstald, og inventaret i de øvrige stalde er skiftet. Det vurderes derfor at der tidligst om 25 år bliver behov ny renovering.

Samlet BAT indenfor management

Det vurderes, at ejendommen anvender bedst tilgængelig teknik, indenfor følgende managementpunkter:

- Alle medarbejdere deltager løbende i relevante kurser.
- Der bliver udarbejdet en beredskabsplan som hænger tilgængelig for alle medarbejdere.
- Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på driftsanlæggene.
- Kvalitetskontrol
- Vurdering af tidshorizonten for større renovering af driftsinventar og driftsbygninger.
- Der er indført miljøledelse på ejendommen

Godt landmandskab

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse
- Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger. I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af indkøbt foder.
- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.
- Der udarbejdes gødningsregnskab på bedriften.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt, skadedyr samt mindske risikoen for at der opstår uhygiejniske forhold.
- Sætte særlig fokus på dyrevelfærd og fortsat gøre en ekstraordinær indsats over for infektioner, som kan overføres fra dyr til mennesker.
- Tage hensyn til grund- og overfladevand, når driften tilrettelægges.

Rengøring og desinficering

Der er på bedriften stor opmærksomhed på at renholde stalde og omkringliggende arealer. En sideeffekt af godt indeklima er, at staldene lugter mindre end gennemsnittet, samt at ammoniakfordampningen ligeledes er lavere.

Overbrusning i svinestalde

Følger de lovmæssige krav om overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordning til regulering af svins kropstemperatur.

Miljøledelsessystem

Der er i februar 2017 offentliggjort BAT konklusioner for husdyrbrug, hvilket medfører at alle IE-brug inden 21. februar 2021 skal have implementeret miljøledelse dog senest ved meddelelse af §16a miljøgodkendelse.

Miljøledelsen skal omfatte:

- 1) formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
- 2) fastsætte miljømål,
- 3) udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
- 4) minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og
- 5) minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet. Miljøledelse er allerede indført på husdyrbruget.

Se vedhæftede bilag.

BAT energi

Energibesparende foranstaltninger

Belysning:

- Der anvendes energibesparende belysning.
- Lamper rengøres jævnligt
- Lyset er tændt i forbindelse med fodring og ophold i staldene. Fodring og ophold i staldene sker typisk i perioden 6-20 og i den periode vil lyset være tændt.

Det skal understreges, at tidspunkterne for lys er vejledende og der vil kunne være daglige og sæsonmæssige udsving i varigheden af tændt lys.

Korntørring:
Ingen korntørring

Transport:
Køretøjer vedligeholdes og tomgangskørsel undgås. Ansøger har fokus på at minimere antal transporter.

Ventilation:
Der er undertryksventilation i alle stalde. Der er separat frekvens styring i hver sektion som styrer varme/ventilation. Herved sikres de mest optimale forhold for grisene og samtidig sikres også at der bruges mindst mulig energi. Desuden bliver udsugningsenhederne vasket for hvert hold nye grise. Herved reduceres vindmodstanden i aftrækskanalen og der spares store mængder energi.

Styring af ventilationen i staldene er med til at sikre et godt indeklima og samtidigt med til at reducere forbruget af energi til et absolut minimum.

BAT vand

Vandbesparende foranstaltninger

- Anlæggets drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Ansøger bestræber sig på at minimere forbruget af vaskevand.
- Vandforbruget minimeres ved at der bruges drikkenipler over fodertruget. Dermed opsamles det vand, der spildes og der anvendes kun præcist det drikkevand grisene tapper.
- For ikke at bruge mere vand end nødvendigt og samtidig få en effektiv rengøring, anvendes højtryksrensere og iblødsætning, når staldene rengøres.
- Stophaner på vandslanger.
- Der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.

BAT – råvarer

Der er på bedriften stor opmærksomhed mod at minimere anvendelsen af råvarer i produktionen. Der laves således E-kontrol minimum en gang i kvartalet, for derigennem at kunne monitorere fodereffektivitet og produktionseffektivitet.

Der er fokus på at minimere spild af foderstoffer og på at optimere og minimere indholdet af fosfor og protein i foderstoffer, dog altid med fokus på virksomhedens produktionsresultater og ikke mindst dyrenes velbefindende.

- Foderproduktion og indkøb af foder sker på grundlag af foderplanlægning.
- Regelmæssig regulering af fodertildeling.
- Der udarbejdes foderplaner, evt. i samarbejde med konsulent, og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring. Herved optimeres fodringen så unødigt forbrug af råvarer undgås.
- Godt management og sunde dyr.
- Foderanlæg justeres jævnligt, således at udfodret mængde svarer til dyregruppen og unødigt foderspild minimeres.
- Søerne fasefodres, dvs. at der fodres med forskellige foderblandinger afhængigt af dyrenes alder/levende vægt, og for avlsdyrenes vedkommende, afhængigt af hvor de befinder sig i reproduktionsfasen. Kravet til næringsstoffer er forskelligt, og ved at fasefodre indenfor

normerne undgås en generel overforsyning med råprotein og fosfor, som ellers vil udskilles via husdyrgødningen og belaste miljøet.

Samlet BAT-vurdering

Samlet vurderes det at projektet lever op til BAT indenfor punkterne, ammoniak, miljøledelse, management, fodringsstrategi, vand, energi, spildevand, støj, støv, lugt, opbevaring af husdyrgødning, forarbejdning af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning, blandt andet baseret på punkterne i BREF-dokumentet og lovgivningskravene.

Risikoen ved MRSA eller antibiotikaresistens håndteres af generelle veterinærregler i fødevarestyrelsens regi.

I lovgivningen er der faste krav til BAT på ammoniakudledning, som sikrer at husdyrbrug vælger et staldsystem eller en teknologi blandt de bedste tilgængelige, for at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrugene, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i DK nås og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

C.3 Ikke teknisk resume af væsentlige alternativer

For at reducere ammoniakemissionen mest muligt er følgende alternativer undersøgt:

- gylleforsuring
- luftrensning
- gyllekøling
- overdækning af gylletank

BAT niveauet er overholdt på husdyrbruget gennem anvendelse af delvise splategulve, og det er vurderet at øvrige alternativer medføre en væsentlig og ikke proportional belastning af bedriftens økonomiske produktionsresultat, og alternativerne er derfor fravalgt.

Miljøkonsekvensrapport

I relation til miljøkonsekvensrapportens krav til oplysninger jf. punkt B henviser til punkter B1-B10 i nærværende afsøgning, og den videre redegørelse i miljøkonsekvensrapporten tager udgangspunkt i ovennævnte oplysninger.

E.1-a Udformning, dimensioner mm.

Ejendommen består af følgende produktionsbygninger:

Materialevalg

	Grundplan ca.	Bygningshøjde ca.	Taghældning	Bygningsmaterialer/arver	Anvendelse
Sostald	1982 m ²	9 m	20°	Søstenselementer, gråt tag	Søer
Drægtighedsstald	1138 m ²	9 m	20°	Søstenselementer, gråt tag	Søer
Farestald	1550 m ²	8 m	20°	Søstenselementer, gråt tag	Søer
Polte/gylte	1141 m ²	7 m	20°	Søstenselementer, gråt tag	Søer
Klimacontainer	78 m ²	3 m	20°	Stål, gråt tag	Søer
Gylletank	1035 m ²	3 m	20°	Elementer	Gylle

I øvrigt henvises til landskabsvurderingen under punkt B.4.

E.1-b Forventede indvirkning på miljøet

Husdyrbruget forventer ingen væsentligt skadende virkninger på miljøet som følge af produktionen på ejendommen. På ejendommen følger og overholder man generelt dansk lovgivning, men i særdeleshed vurderes at lovgivningen om anvendelsen af gødning herunder husdyrgødningsbekendtgørelsen og husdyrloven i alt sin væsentlighed sikrer miljøet mod utilsigtede virkninger af husdyrproduktionen. De beskrevne krav til dansk landbrug indenfor kvælstofvoter, fosforregnskab, vurdering af mulige skader på sårbar natur, vurdering af påvirkning af naboer mm. vurderes at forebygge og begrænse den mulige skade som landbrugsproduktionen kan have på miljøet.

Husdyrbrugets forventede potentielle væsentlige indvirkningerne på miljøet vurderes at være:

- påvirkning af vandmiljø
- påvirkning af omkringliggende natur
- påvirkning af naboer

Vandmiljø

Projektet kan potentielt påvirke vandmiljøet, både grundvandsressourcen og ferske vande samt havmiljøet. Det er dog vurderet at de generelle virkemidler som virksomheden skal leve op til jf. anden lovgivning, modvirker de potentielle væsentlige påvirkninger af vandmiljøet. Herunder gælder erhvervets generelle krav til opsamling af overskudskvælstof gennem efterafgrøder, og skærpede krav til fosforoverskud fra bedrifterne.

Kumulation

Produktionen af fødevarer vil altid medføre en påvirkning af miljøet, men i Danmark er der skrappe kvotekrav til anvendelsen af kvælstof til planteavl, således at ikke alle planter tildeles den gødning de har brug for. Dette krav, sammen med ovenstående efterafgrøder mm. betyder at der, selv i kumulation med andre ejendommen, må forventes en minimal påvirkning af miljøet.

Natur

Påvirkning af den omkringliggende natur gennem deposition af ammoniak kan i visse tilfælde medføre en væsentlig påvirkning af naturen. Der er dog opstillet en række krav og kriterier for hvornår en påvirkning er væsentlig, og bedriften overholder disse krav til alle naturkategorier i området. Det er derfor vurderet at produktionen ikke medfører en væsentlig påvirkning på naturen i området.

I relation til bilag IV dyre- og plantearter vurderes bekendtgørelsens afskæringskriterier i alt sin væsentlighed at reducere påvirkningen af sådanne arter til et absolut minimum, og at disse arter derfor ikke påvirkes negativt af produktionen.

Kumulation

Bedriftens påvirkning af særlig sårbar natur er vurderet i forhold til kumulation med øvrige bedrifter i nærområdet. I relation til særlig sårbar natur er der skærpede krav til bedriftens tilladte påvirkning af et særligt sårbart område, såfremt der ligger andre bedrifter i nærheden af den sårbare natur.

Der er ingen øvrige ejendomme der medfører kumulation.

Naboer/lugt

Alle husdyrproduktioner medfører en emission af lugt, støv, støv og lys. Disse emissioner spredes omkring bedriften afhængig af vind, højde på afkast, hastighed på luften i ventilator og temperatur. I relation til lugt vurderes denne spredning omkring ejendommen i husdyrgodkendelse.dk, hvor i forvejen fastsatte afskæringskriterier i forhold til enkeltliggende naboer, samlet bebyggelse og byzone/sommerhusområde skal overholdes. Bedriften overholder disse afskæringskriterier og derfor vurderes bedriften ikke at påvirke miljøet væsentligt med hensyn til lugt.

Kumulation

I forhold til naboer gælder ligeledes et kumulationsprincip, hvor kravene skærpes såfremt der ligger andre produktioner med en ammoniakemission over 750 kg indenfor en afstand af 100 meter fra enkeltliggende naboer eller 300 meter fra samlet bebyggelse eller byzone.

Der ligger ikke øvrige produktioner indenfor disse afstande og derfor er kumulationen med andre husdyrbrug ikke vurderet.

E.1-c Risiko for ulykker mm.

Risici og håndtering

Brand

Kan opstå som følge af fejl i elinstallationer og medføre risiko for udslip af giftige stoffer. Dette søges undgået ved at vedligeholde el-udstyr og undgå adfærd, der kan beskadige ledninger og elektriske hjælpemidler.

Gylleudslip

Kan forekomme ved påkørsel af gyllebeholder, ved at en gyllebeholder, gyllekanaler eller pumpeledninger er utætte, eller ved at en gylletank kan sprænge.

Kan medføre nedsivning af gylle til grundvand, eller afstrømning af gylle til vandløb efter ekstrem nedbør. Kan desuden give spild i forbindelse med læsning af gyllevogne.

Risiko for gylleudslip forsøges minimeret ved at:

- Der er ryddet op, hvor der arbejdes.
- Medarbejdere får god instruktion.
- Bygninger og maskiner vedligeholdes.
- Der er gode adgangs- og transportveje.
- Gylleanlæg holdes i orden, og pumpning af gylle overvåges
- Børn og fremmede har ikke adgang til betjening af gyllepumper mm.
- Der gennemføres de lovpligtige 10-årskontroller, hvor gylletankene kontrolleres af særligt uddannet personale.

Udslip af miljøskadelige stoffer

Hvor der opstår uheld med risiko for udslip af skadelige stoffer, kontaktes kommunens miljøberedskab. Hvor der er overhængende fare alarmeres alarmcentralen på telefon 112.

Kemikalier

Forskellige hjælpemidler som rengørings- og desinfektionsmidler til staldrengøring, konserveringsmidler til foderbrug, medicin og andre hjælpepestoffer, der kan udgøre en miljørisiko, håndteres og opbevares, så der ikke kan ske en utilsigtet udledning til miljøet.

Pesticider og sprøjteudstyr

Ingen opbevaring af pesticider.

Oplag af olie og andre kemikalier

Der findes en olietank i foderladen. Olietanken er placeret på fast gulv uden afløb.

Samlet vurdering af risikoelementer vedrørende miljøforhold

Det vurderes, at håndteringen af husdyrgødning foregår på en tilfredsstillende måde, og at husdyrbruget samlet set håndterer risikoelementerne korrekt og derfor ikke vil have en negativ påvirkning på miljøet og omgivelserne.

Beskrivelse af risikominimering

Gyllebeholderne er etableret således at bund og vægge er tætte, og de kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Gyllebeholderne tømmes regelmæssigt af hensyn til vedligeholdelse og inspektion.

Gyllevognene vil fyldes med sugestuds. Herved elimineres mulighederne for gyllesplid i forbindelse med pumpefejl og påfyldning af gyllevogn. Anvendelse af sugestuds betragtes som den mest miljøforsvarlige måde at fylde gyllevognen.

Endvidere bemærkes, at anlægget er under dagligt opsyn. Alle medarbejdere vil desuden blive instrueret i forholdsregler i tilfælde af uheld.

E.1-d Væsentlige alternativer

Husdyrbruget har i forbindelse med godkendelsen vurderet på alternativer indenfor ammoniakreduktion og lugtreduktion. Produktionen lever op til Miljøstyrelsens fastsatte afskæringskriterier for lugt og ammoniak, herunder det vejledende BAT niveau for ammoniak. Det er derfor vurderet at investering i yderligere emissionsreducerende teknologi som luftrensning eller forsurening ikke vil være et proportionalt tiltag, og disse er derfor udeladt.

Der skal i forbindelse med godkendelse ikke opføres nyt byggeri og derfor er der ikke vurderet på alternativer til det ansøgte.

E.2 Ikke teknisk resume

I dette afsnit er der nævnt de væsentligste foranstaltninger for at begrænse det ansøgte projekts virkninger på miljøet. I alle de foregående afsnit, vil man kunne læse yderligere om de anvendte foranstaltninger og vurderingerne heraf.

- Ejendommen er beliggende i område med særlige landskabelige interesser.
- Staldsystemerne i alle stalde er med delvist spaltegulv med henblik på at minimere ammoniakfordampningen fra staldanlægget.
- Der udarbejdes mark-/gødningsplan for ejendommens jordtilliggende, hvorved fosfor- og nitratudvaskning minimeres.
- Spildevandsledningerne, herunder tagvand, overfladevand og sanitært spildevand er adskilt fra hinanden efter gældende regler, for at undgå en forurening af overflade- og grundvand.
- Der foretages forskellige egenkontroller, for at bl.a. at følge produktionen, forbrug af fx foder, el og vand m.m.
- Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen.

E.3 Kompetente ekspert

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af Cand.scient Jakob Altenborg fra Miljø & Natur Landbrugsrådgivning.

F.1-a Husdyrbrugets placering

Der henvises til punkt B.4

F.1-b Fysiske karakteristika

Der henvises til punkt E.1-a

F.1-c Energibehov og forbrug

Der henvises til punkt B.8

F.1-d Reststoffer og emissioner

Der henvises til punkterne B.5 for ammoniak, B.6 for lugt, B.7 for Støj, rystelser og støv og B.8 for affald

F.2 Rimelige alternativer

Der skal ikke opføres nye stalde i forbindelse med godkendelsen og der er ingen rimelige alternativer til den ansøgte godkendelse. Eneste alternativ er referencescenariet.

F.3 Referencescenarie

Referencescenariet i den ansøgte produktion vurderes at være den eksisterende godkendelse. Der forventes ingen udvikling i forhold til referencescenariet, således at påvirkningen af omgivelserne med ammoniak vil være de samme, og lugtemissionen fra husdyrbruget vil være de samme. I forhold til referencescenariet vurderes der ikke at være en påvirkning af det omkringliggende miljø.

F.4

Generelt gælder for alle nedenstående forhold, at det vurderes at husdyrbrugets påvirkning hovedsageligt er begrænset til lokalområdet, dog undtagen klimagasser. Projektets direkte indvirkninger er beskrevet, og der vurderes ikke at være væsentlige sekundære eller langsigtede virkninger. Det er vurderet at de miljøbeskyttelsesmål der er vedtaget i Danmark og EU er implementeret i den gældende lovgivning for området, og at der i den kontekst ligeledes er foretaget vurderinger af effekten af de enkelte påvirkninger både lokalt og internationalt.

Befolkningen og menneskers sundhed

Der er ingen forventning om at husdyrbruget vil påvirke befolkningen eller menneskers sundhed. Husdyrbruget er placeret med god afstand til tættere befolkede områder og den potentielle påvirkning af sundheden vurderes at være begrænset til de nærmeste omgivelser omkring husdyrbruget. Ifølge Miljøstyrelsens vurdering af luftforureningens påvirkning af mennesker og miljø, er der ikke angivet en direkte effekt at luftforureningen fra husdyrbrug på menneskers sundhed.

Biodiversiteten

Biodiversiteten kan potentielt påvirkes af husdyrbrugets emission af ammoniak. Miljøstyrelsen har fastlagt en række faste definerede naturkategorier som er oplyst i punkt B.5. Her fremgår ligeledes naturkategoriernes sårbarhed for ammoniak. Det vurderes derfor at så længe sårbarhederne i forhold til ammoniak overholdes vil der ikke være en påvirkning af biodiversiteten fra husdyrbruget.

Jordarealer og jordbund

Husdyrbrugets produktion foregår i lukkede systemer (stalde) og der vil derfor ikke være en løbende påvirkning af jordbunden eller jordarealet. I forbindelse med anlægsfasen har der været en påvirkning helt lokalt, men denne påvirkning vurderes ikke at have en væsentlig påvirkning på miljøet.

Vand

Husdyrbrugets produktion foregår i lukkede systemer (stalde) og der vil derfor ikke være en påvirkning af vandressourcerne som følge af husdyrbrugets placering eller drift.

Luft og Klima

Luften påvirkes med udledning af ammoniak og lugt. Disse faktorer kan have en ikke uvæsentlig lokal påvirkning, men udover nærområdet (300 m radius) vurderes påvirkningerne at være af underordnet karakter.

I relation til emission af klimagasser har det ikke været muligt at finde empiriske data der gør det muligt direkte at kvantificere effekten af det enkelte husdyrbrug. Men ifølge Mette Hjort Mikkelsen et al kommer 20 % af udledningen af klimagasser til atmosfæren i Danmark fra husdyrproduktionen. Det er derfor en ikke uvæsentlig mængde klimagasser der udledes fra husdyrproduktionen.

Det har ikke været muligt at finde kilder, der gør det muligt at sammenligne emissionen af drivgasser fra dansk husdyrproduktion med husdyrproduktion i f.eks. Østersølandene. Denne sammenligning vurderes at være relevant i forhold til at den samlede produktion af fødevarer ikke kan forventes at falde i de kommende år, som følge af befolkningstilvæksten. Derfor for at kunne vurdere effekten af en reduktion af klimagasser i dansk husdyrproduktion vil det være nødvendigt at vurdere hvad evt. store krav til reduktion af klimagasser vil betyde af udflytning af husdyrproduktion til lande med mindre skrappe miljøkrav end de danske. Atmosfæren er ligeglad om klimagasserne kommer fra Danmark eller fra Polen.

Samlet vurderes husdyrbruget ikke at påvirke klimaet mere end et tilsvarende husdyrbrug i Danmark, og det vurderes at yderligere indgreb i forhold til klimaet, bør være gennem generel regulering.

Kulturarv og landskab

Husdyrproduktionen er beliggende i et område uden særlige landskabelige værdier og uden kulturarv. Det vurderes derfor at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af disse forhold.

F.5-a Anlæggelse og tilstedeværelse af husdyrbruget

Der vil ikke være tale om en anlæggelsesfase for husdyrbruget.

Tilstedeværelsen af husdyrbruget vil påvirke næromgivelserne med ammoniak, lugt, støj og støv. Disse forhold er behandlet under punkt B.5, B.6 og B.7. Samlet set vurderes tilstedeværelsen, ud fra objektive kriterier opstillet af Miljøstyrelsen i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, ikke at føre til en væsentlig påvirkning af området. Særligt ikke taget i betragtning at overdækningen af gyllebeholderne og anvendelsen af gyllekøling reducerer ammoniakfordampningen fra husdyrbruget.

F.5-b Brugen af naturressourcer

Brugen af naturressourcer begrænser sig til vandforbrug til drikkevand. Der er indført miljøledelse på husdyrbruget og som en naturlig del heraf sker der en løbende monitoring af vandforbruget. Vandressourcen er i øvrigt ikke begrænset i området. Det vurderes derfor at der ikke vil være en påvirkning af vandressourcen.

F.5-c Emission af forurenende stoffer

Emission af ammoniak og lugt vurderes at være den væsentligste kilde til påvirkning af miljøet fra husdyrbruget. Begge forhold er vurderet i afsnit B.5 og B.6 og nærværende miljøkonsekvensrapport giver ikke anledning til andre vurderinger og konklusioner.

Forhold som støj og vibrationer mm. er behandlet og vurderet i afsnit B.7 Nærværende miljøkonsekvensrapport giver ikke anledning til andre vurderinger og konklusioner.

Bortskaffelsen af og genanvendelsen af affald er behandlet i afsnit B.8 og nærværende miljøkonsekvensrapport giver ikke anledning til andre vurderinger og konklusioner

F.5-d Faren for sundhed, kulturarv og miljø

I henhold til afsnit E.1-c og afsnit F.4, vurderes faren for menneskers sundhed, kulturarv og miljøet som værende ikke væsentlig.

F.5-e Kumulation

Under punkt B.5 er kumulationen i relation til særlig sårbar natur i nærheden af husdyrbruget vurderet. Det forventes ikke at projektet medfører en påvirkning af de nærmeste særligt sårbare områder.

F.5-f Indvirkning på klimaet

Husdyrbrug påvirker atmosfæren med udledning af særligt klimagasserne metan og lattergas (Sven g. Sommer et al, 2007). I henhold til Mette Hjort Mikkelsen et al udgør drivhusgasserne fra husdyrbrug ca. 20 % af den samlede udledning af drivhusgasser fra Danmark. Det har ikke umiddelbart været muligt at finde empiriske tal der gør det muligt at kvantificere den specifikke

udledning fra husdyrbruget. Det vurderes dog heller ikke som relevant idet vurderingen af effekten alligevel skal foretaget i kumulation med øvrige emissioner af drivhusgasser, herunder den samlede udledning i Danmark. I forhold til den samlede udledning af drivhusgasser i Danmark er den ansøgte produktion og dermed emission ubetydelig, og det vurderes derfor at det ansøgte projekt i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet i forhold til udledningen af klimagasser, men det kan ikke udelukkes at projektet i kumulation med den øvrige udledning af drivhusgasser i Danmark og resten af verden, kan medføre en negativ påvirkning af klimaet. Det vurderes dog ikke som en rimelig udfordring at løse denne problematik i en konkret miljøgodkendelse.

F.5-g Anvendte teknologier

Der anvendes delvist spaltegulv gulv for at reducere ammoniakfordampningerne fra ejendommen.

F.6 Metoder eller beviser

Der er ikke identificeret væsentlige virkninger på miljøet og der er derfor ikke anvendt metoder eller beviser til at forudberegne virkningerne.

F.7 Påtænkte foranstaltninger

Der er ingen påtænkte foranstaltninger til at forebygge eller begrænse miljøpåvirkningerne, idet der ikke er identificeret væsentlige virkninger på miljøet som følge af den ansøgte husdyrproduktion.

F.8 Større ulykker og katastrofer

Der er udarbejdet en beredskabsplan i henhold til Rådets direktiv 2012/18/EU. I beredskabsplanen er de væsentligste risikofaktorer beskrevet og forholdsregler i tilfælde af uheld er beskrevet.

Den største risiko for større skade på miljøet vurderes at være brud på gylletank. I den forbindelse vil en større mængde gylle kunne forurene vandmiljøet. Derfor er der i beredskabsplanen beskrevet hvordan der skal foretages opdæmninger. Risikoen for brud på gyllebeholder vurderes at være meget lille. Gyllebeholderne kontrolleres således hvert 10. år for holdbarhed og stand, og der foretages årlig inspektion af ejer der kan være med til at sikre at evt. brud bliver identificeret inden et egentligt kollaps af tanken.

F.9 Ikke teknisk resume

Miljøkonsekvensrapportens afsnit F har til formål at identificere forhold på husdyrbruget som kan medføre en væsentlig skadelig virkning på miljøet. I afsnittet er gennemgået effekten af:

- Ammoniak
- Lugt
- Klimagasser
- Støv
- Støj
- Menneskers sundhed
- Naturressourcer
- Vibrationer
- Affald

Der er ikke identificeret forhold på husdyrbruget som kan medføre en væsentlig virkning på miljøet.

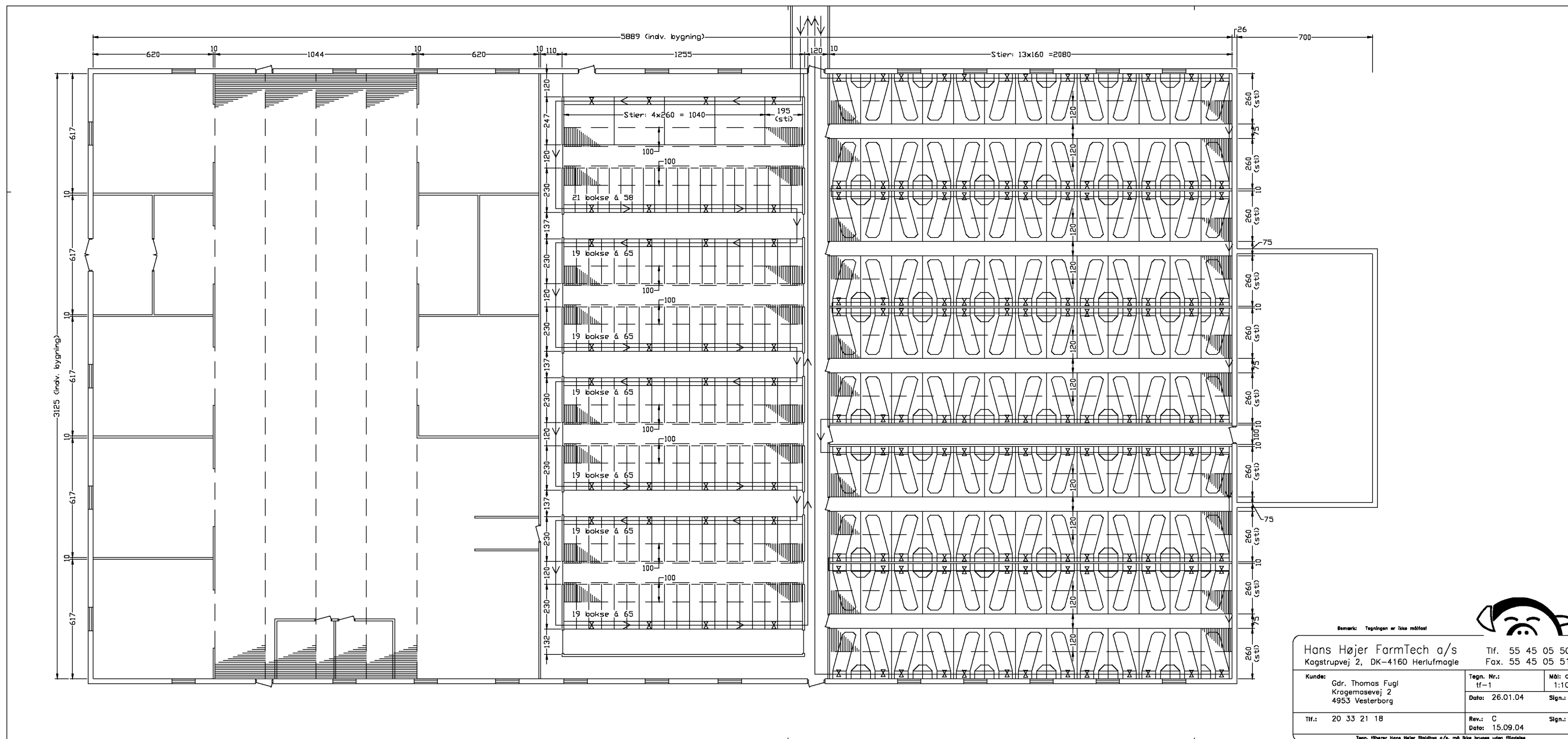
F.10 Referenceliste

Miljøstyrelsens hjemmeside - Luftforureningens påvirkning af mennesker og miljø

Mette Hjorth Mikkelsen, Rikke Albrechtsen, Ole-Kenneth Nielsen og Steen Gyldenkærne – debat indlæg i Altinget.dk: Forskere: Reduktion i drivhusgasser fra landbruget er "tæt knyttet til husdyr-produktion"

Sven G. Sommer et al. Aktuel videnskab 5, 2007: Drivhusgasser og husdyrproduktion

BILAG 2 PRODUKTIONSAREALER

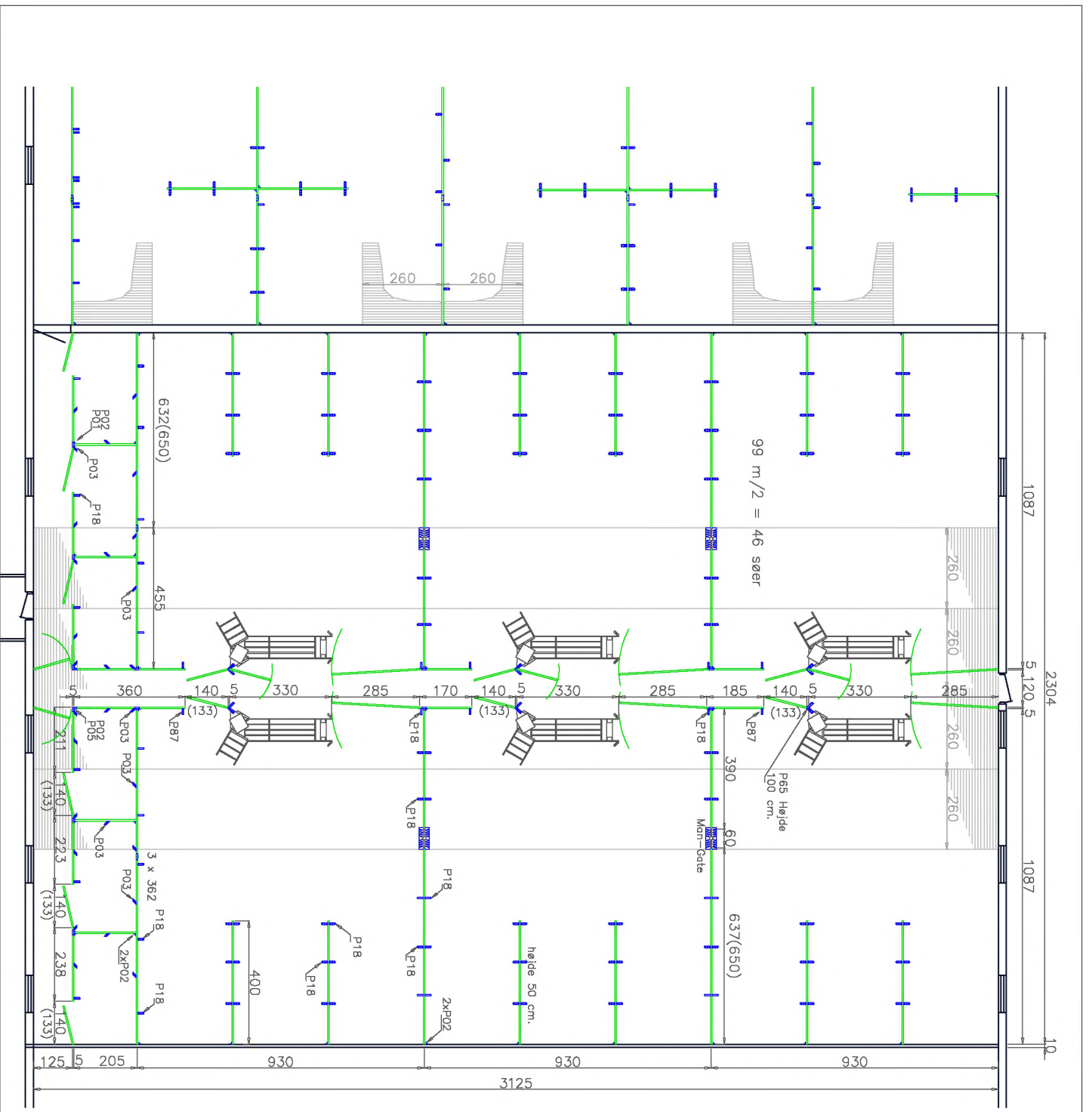

Bemærk: Tegningen er ikke målfast

Hans Højer FarmTech a/s Tlf. 55 45 05 50
 Kagstrupvej 2, DK-4160 Herlufmagle Fax. 55 45 05 51

Kunde:	Gdr. Thomas Fugl Kragemosevej 2 4953 Vesterborg	Tegn. Nr.:	tf-1	Mål: cm	1:100
Tlf.:	20 33 21 18	Dato:	26.01.04	Sign.:	NJ
		Rev.:	C	Sign.:	JP
		Dato:	15.09.04		

Tegn. tilhører Hans Højer Staldbyg a/s, må ikke bruges uden tilladelse

Eks. drægtighedsstald

50 mm panel højde 100 cm.
Hvid farve

Rumtemperatur bør være
mindst 15 gr.C ved montage

PANELTIM AGRO
Svendsløve
Kægetrupvej 2, DK-4160 Hørslunde

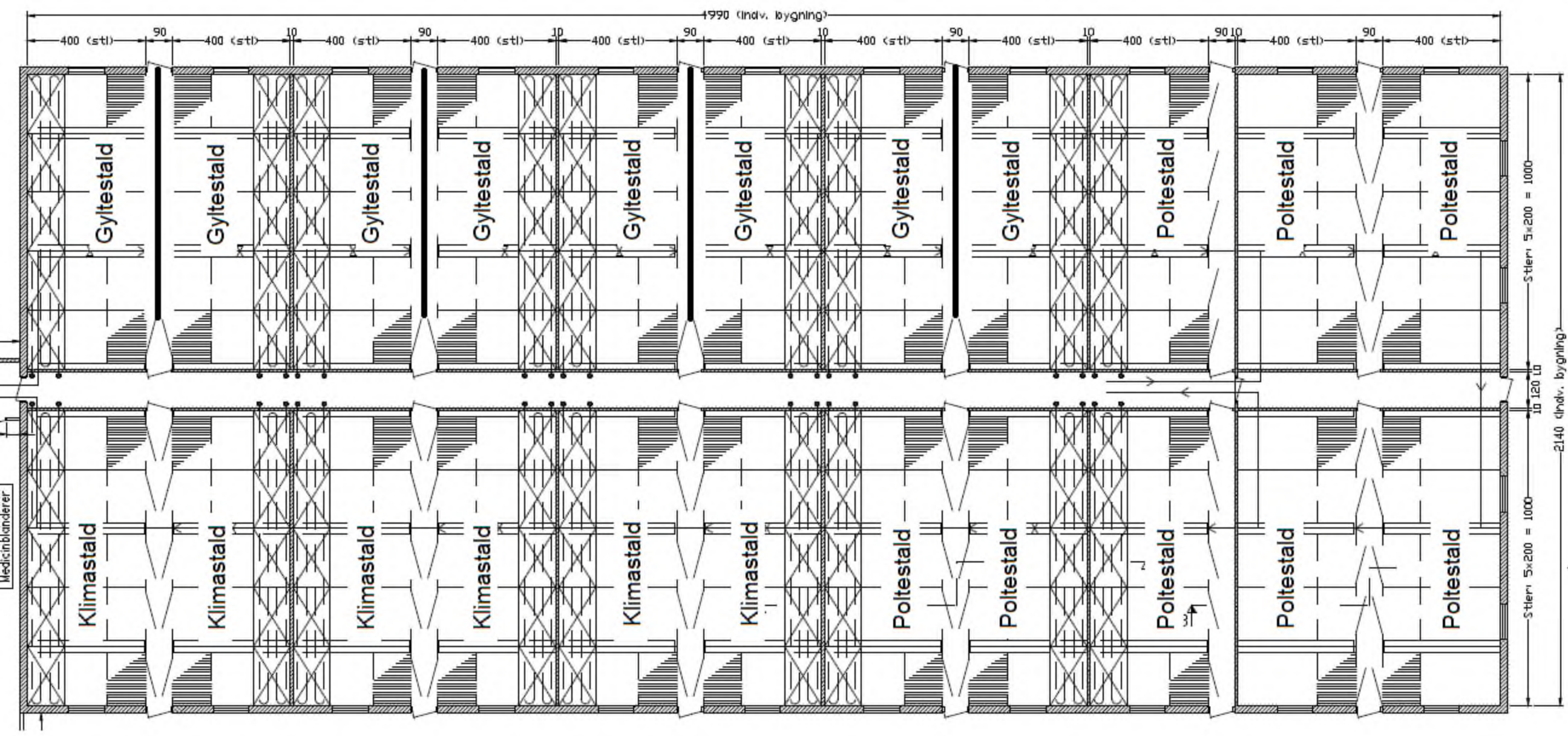
TELE: +45 28 43 84 04

Kunde: Morten Tornbour   Tlf. .   Tegnr. Nr.: 203-2   Målt/cm

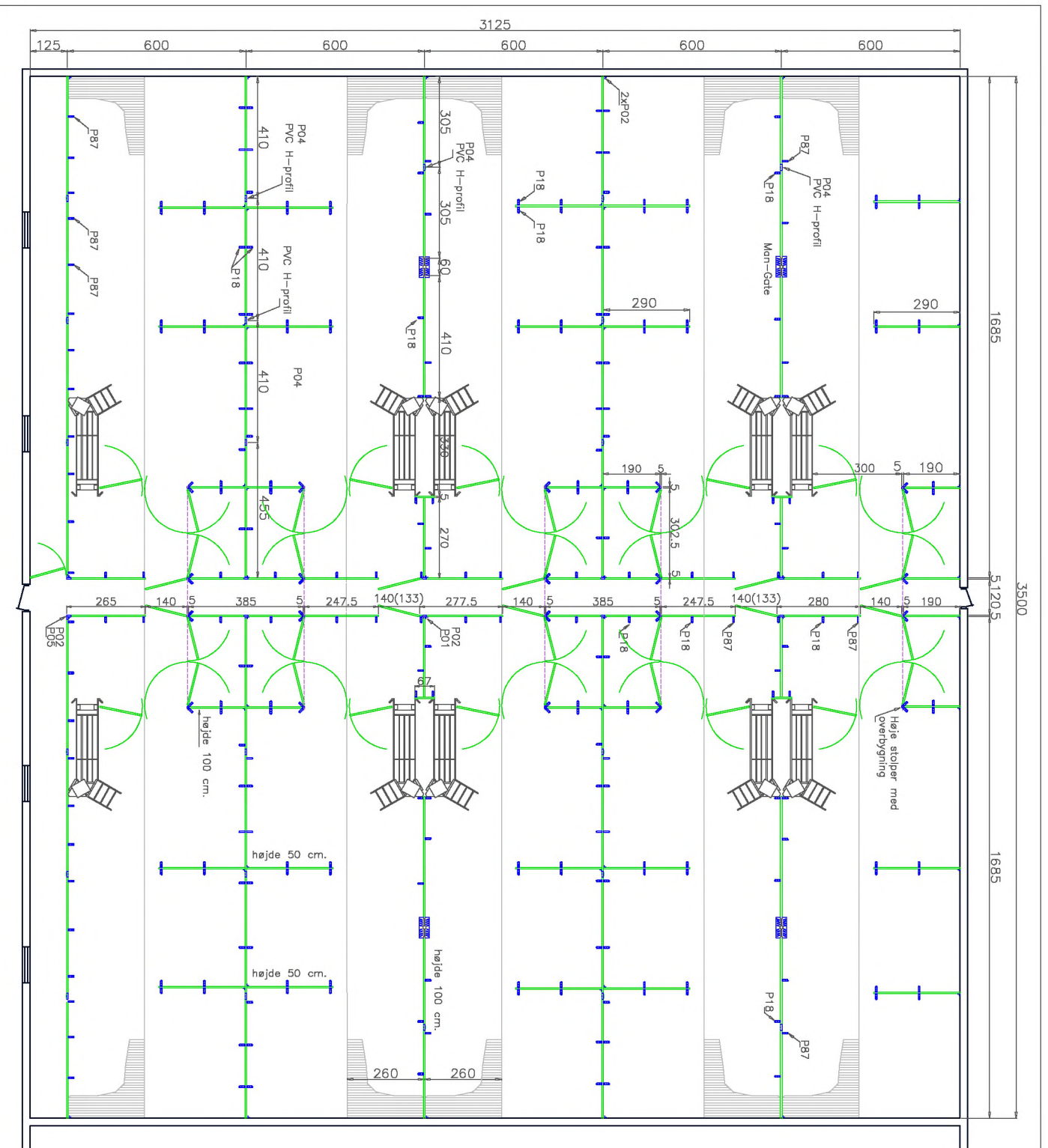
Løvdnr.: Langsøvej 3A   Date: 06.05.2020   Date: 16.05.2020   Sign.:

4953 Vestersborg   Date: 28.05.2020

Paneltim Agro fremlægger sig ansvar for staldindretningerne som ikke spjyder krav i love og bekendtgørelser vedr. opstilling af svin.

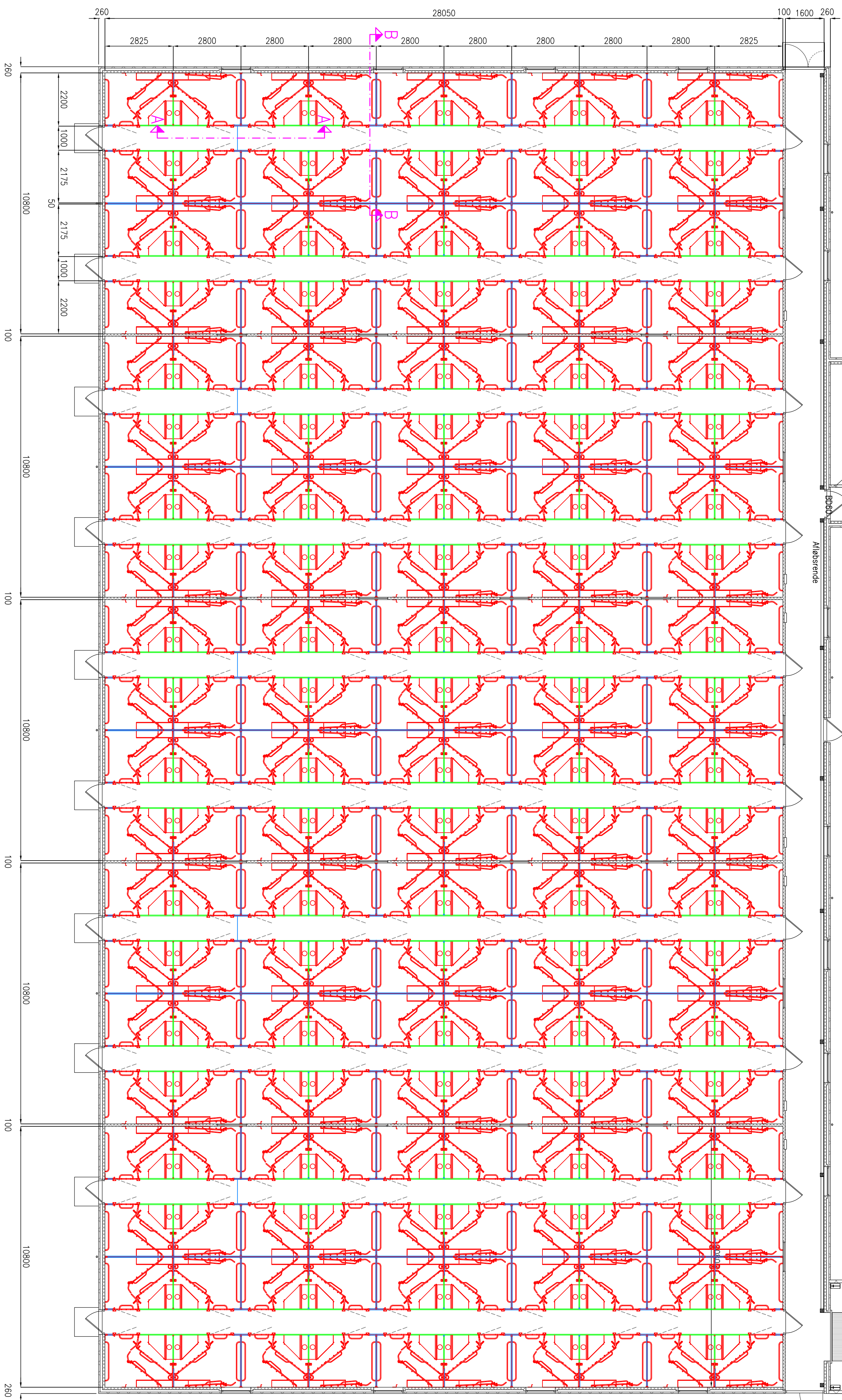
Ny drægtighedsstald

50 mm panel højde 100 cm.
 Hvid farve
 Rumtemperatur bør være
 mindst 15 gr.C ved montage

PANELTIM AGRO Scandunavia 		Tel: +45 23 43 84 04
Kunde: Morten Tambour Hf.	Tegn.Nr.: 203-1 Tegningen ikke malket	Mål: cm
Lev. adr.: Longesøvej 3A 4953 Vestehøng	Dato: 06.05.2020 Dato: 16.05.2020	Sign.:
Paneltim Agro forbeholder sig ansvar for staldindretningerne som ikke opfylder krav i love og bekendtgørelser. Vedt. opstilling af svin.		

Plan 1:100

Existerende bygning

K1-100

Teknik

K1-2

Måltavler

K1-30

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

K1-5

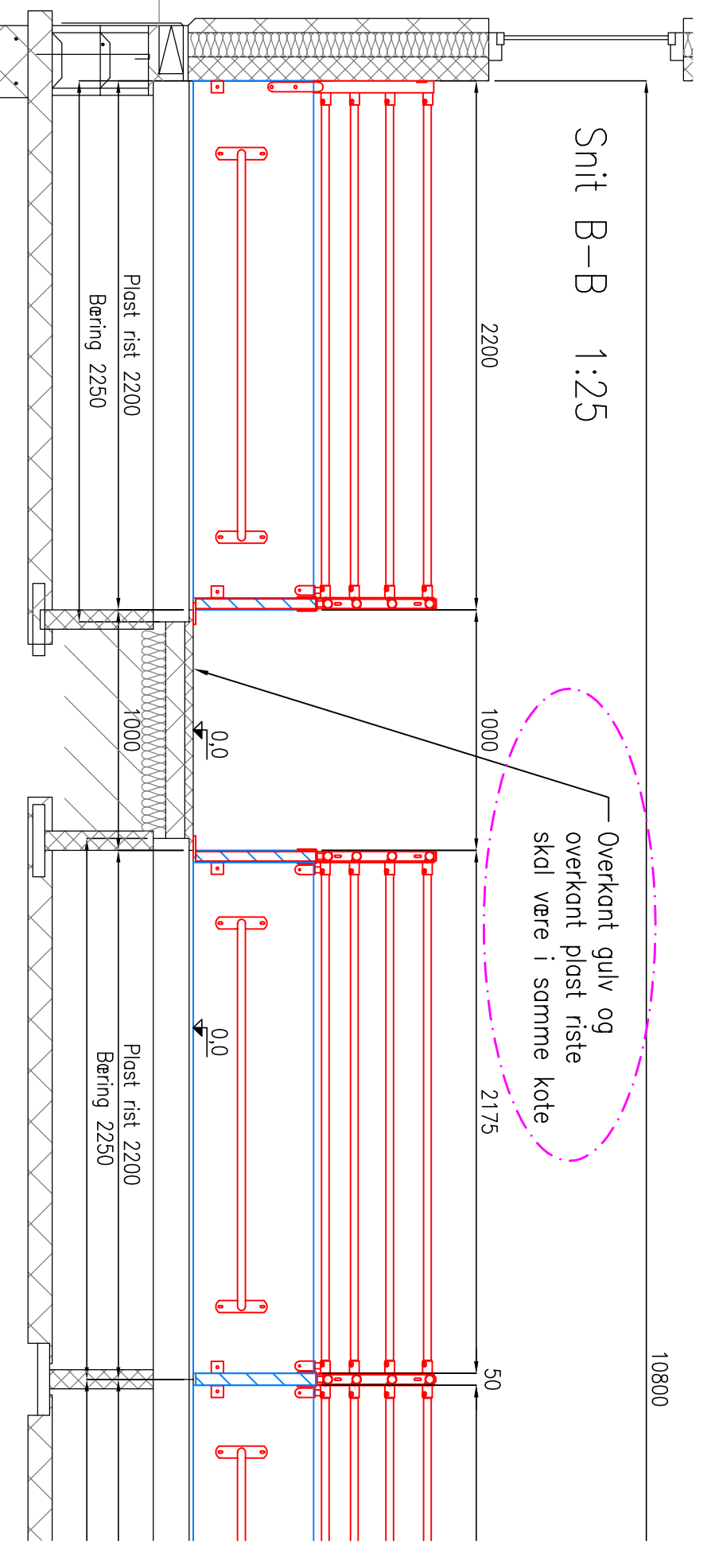
K1-5

K1-5

K1-5

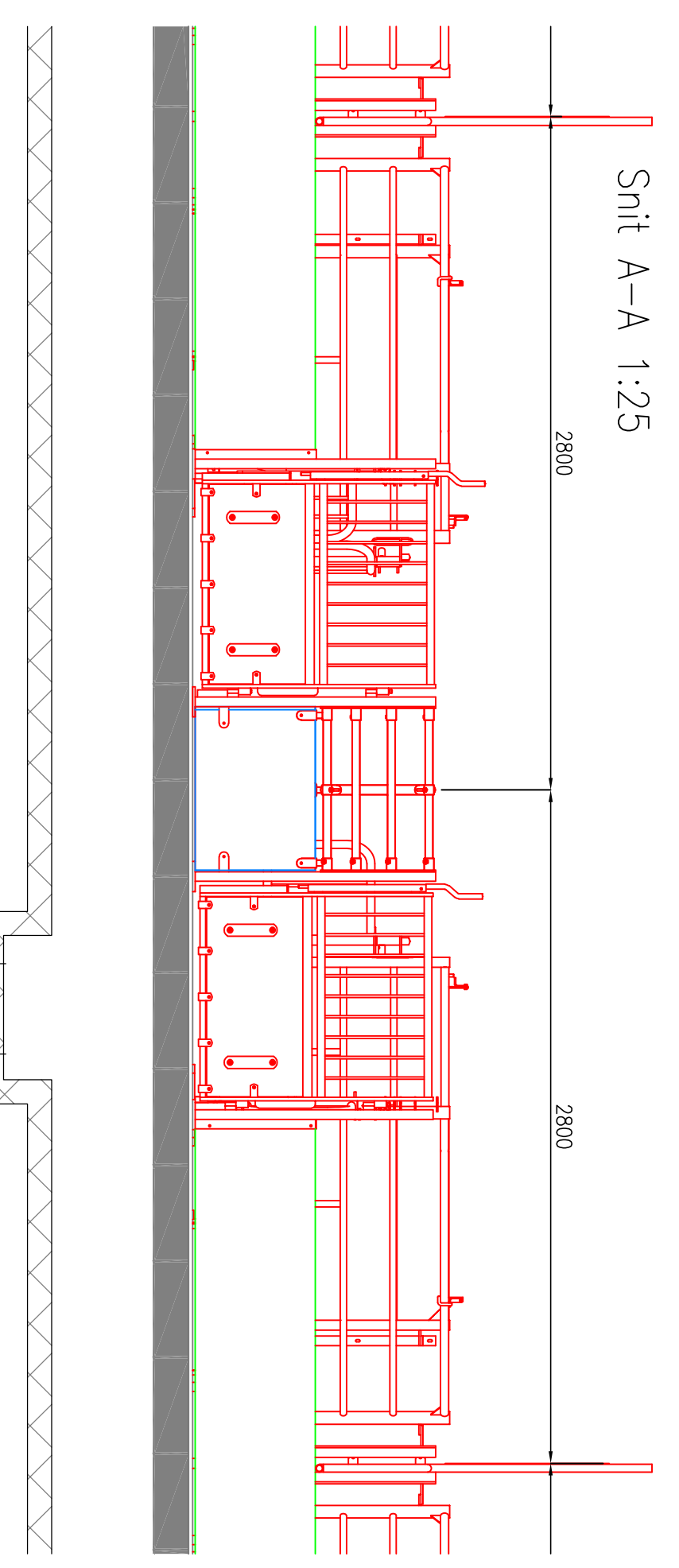
Foreløbig tegning

Snit B-B 1:25

Overkant gulv og overkant plast riste skal være i samme høje

Snit A-A 1:25

WISSING AGRO DANSK FÆRD CONCEPT		Energivej 5 8740 Brædstrup		Tlf.nr.: 75 75 23 00 fax.nr.: 75 75 26 57	
Dato:	29.06.2020	Bygherre:	Morten Tombour	Tlf.nr./Mobil nr.:	22222325
Mål:	1:~	Adresse:		Lev.uger:	
Tegner:	DHE	By:	4953 Vesterborg	Sagsnr.:	99856
Sælger:	H5	Type:	Inventar til forestald løs so	Tg.nr.:	01

Denne tegning tilhører Wissing Agro, og den må ikke kopieres eller videregives til tredje part uden Wissing Agros tilladelse.
Alle Kotelet er Wissing Agros udgangspunkt for fremsstilling og montage af inventaret.
Fabrikationerne vil først blive påbegyndt efter godkendelse af tegninger. Deretter beregnes m.m. 6 ugers produktionsstid.
Wissing Agro fralægger sig ethvert ansvar for staldindretninger som ikke opfylder Love og bekendtgørelser vedr. opstilling af svin.

BILAG 3 BEREDSKABSPLAN

Indhold

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN	2
3 SELVE BEREDSKABSPLANEN.....	3
3.1 KORTMATERIALE	3
3.2 TELEFONNUMRE.....	4
3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS.....	5
3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE	6
3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD.....	7
3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE.....	8
3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT	8
3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"	9

Opdateret

15.10 2021 - Jakob Altenborg

Ved store uheld ring altid 1-1-2! Ved mindre uheld ring til miljømyndighederne. **Er du i tvivl ring 1-1-2.** Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN

Beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at håndtere pludseligt opståede situationer og uheld, der kan få konsekvenser for det omgivne miljø. Beredskabsplanen skal være kendt af gårdens ansatte og bør udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, mm. Beredskabsplanen skal revideres og kontrolleres mindst én gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes skal være tilgængelig i teknikrummet i stalden. Kopi af beredskabsplanen skal yderligere være tilgængelig på kontoret. Beredskabsplanen er udarbejdet af Miljø & Natur ud fra de angivne retningslinjer, der er angivet i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

3 SELVE BEREDSKABSPLANEN

3.1 KORTMATERIALE

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen, der angiver:

- Dieseltanke og olietanke (overjordiske og nedgravede)
- Afbrydere til anlæg, strømafbryder m.v.

3.2 TELEFONNUMRE

Kontakt	Telefonnummer
Morten mobil	22 22 23 25
Miljømyndighed kontaktes på telefon dag	54 67 67 67
Falck kontaktes på telefon dag eller nat	112
Brandvæsen kontaktes på telefon dag og nat	112
Lægevagt kontaktes på telefon dag eller nat	70 15 07 00
Dyrlæge kontaktes på telefon dag eller nat	98 53 29 88
Elektriker kontaktes på telefon dag eller nat	54 95 03 00
VVS kontaktes på telefon dag eller nat	54 95 03 00

3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp tilkald brandvæsenet - RING 112 – oplys:

- Navn, adresse og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne? I givet fald hvor mange?
- Er dyrene kommet ud? I givet fald dyreart og antal der evt. er fanget

Kontakt herefter ejer på tlf. **22 22 23 25**

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder i særdeleshed fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Slukningsmateriel er placeret i alle driftsbygninger.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse branden den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Brandslukkere i alle bygningsafsnit

3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren, på tlf. **22 22 23 25**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **54 67 67 67**
- Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Der er kan rekvireres traktor gennem ejer

3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD

Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevand
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren på tlf. **22 22 23 25**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **54 67 67 67**
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Savsmuld til opsugning af væsker ved olietank

3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. er noteret på kortet over ejendommen.

- Hovedhane til vand sidder i foderladen
- Hovedafbryder el sidder i foderladen
- Nye amperesikringer opbevares ved eltavlen.

3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT

- Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
- Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
- Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.
- Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, anvendes nødstrøms generatoren og der ringes og forhøres om varigheden af udfaldet.

3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"

